

ध. म.
१

अ. १

॥ श्रीहरिहृत्स्नायनमौतमः ॥ श्लोकः ॥ नमामि श्रीहरिभक्त्या स्वामिनारायणाभिधम् सा
 श्रितत्यागिनां धर्मान्वयः प्रादैकांतिकाभिधान् ॥ १ ॥ अर्थः ॥ श्रीस्वामिनारायणखे नामजेनुं एवाजे श्री
 हरीतेने कुंजेते भक्तिये करिने नमस्कार करुं छुं ॥ ते श्रीहरिकेवाले तोपो ताना आश्रित एवाजे त्यागि
 साधुते मनाजे एकांतिक नामे धर्म तेमने विस्तार सहित पोते पोताने श्रीमुखे करिने केहेता दवा ॥ १ ॥
 श्लोकः ॥ त्रिस्वामितान्दधमान्सतांतेषां सुबुद्धये ॥ सम्यग्गुर्जरदेशस्य भाषया चैव न्युदे ॥ २ ॥ अर्थः ॥
 अनेने त्यागि साधुनाजे एकांतिक धर्म तेमने कुंजेते गुजरात देशानी भाषाये करिने रुडीरी तल खुछुं ॥ तेरां
 ने अर्थ तोते त्यागि साधुने पोताना धर्म तुं मुखे करिने जान थायत थाते साधुने अतिरे आनंद थाय ॥ ते
 ने अर्थ लर बुछुं ॥ २ ॥ सुब्रत उवाच ॥ श्लोकः ॥ अथैकरातमासीनं कृतनि स्वविधिं हरिम् ॥ नत्वा पत्रछ
 गोपालानं दामुनिरुदरधीः ॥ १ ॥ अर्थः ॥ श्रीससंगीजीवननामे जे अथने विषे सुब्रतनामैरु भिजेते प्रता
 पसिंहराजा प्रत्ये बोलता दवा ॥ जे हेराज न एक समयने विषे कखो छे पोतानो नित्य विधिजे ए एवाने सुंद
 दरपवित्र आसन उपरु विराजमान थया एवाजे श्रीहरि तेमने नमस्कार करिने उदार बुद्धिवाला जे गोपाला

१

नंदमुनिते पुछता दवा ॥ १ ॥ गोपालानंद उवाच ॥ श्रीतुमी छाम्यहं स्वामिन साधु नां त्यागिनां हिनः ॥ तदा
 श्रितानां सर्वेषां धर्मानि हसविस्तरम् ॥ २ ॥ अर्थः ॥ हे स्वामिन आलो कने विषे तमारा आश्रित एवाजे अ
 मे सर्वे त्यागि साधुते मनाजे धर्म तेमने विस्तार सहित कुंजेते सांभलवाने इच्छुं छुं ॥ तेने तमे कपा करिने
 केहे ॥ २ ॥ सुब्रत उवाच ॥ श्लोकः ॥ इत्यंजितासुनाधमंस्ति नष्टः ससत्यतिः प्रसन्नः कथयामास त्यागी
 धर्मानि शेषतः ॥ ३ ॥ अर्थः ॥ हे वे सुब्रत रुषिके हे छे हेराज न ए विरीत्ये त्यागी साधुनाजे धर्म तेने ज्ञा एवाने इ
 छता एवाजे गोपालानंद मुनिते ए पुछ्वा एवासे तनायति जे श्रीहरि तेने प्रसन्न थया थका त्यागी सा
 धुनाजे सर्वे धर्म तेमने केता दवा ॥ ३ ॥ श्रीनारायणमुनी हवा ॥ श्लोकः ॥ त्यागिनां मच्छितानां ते धर्मान् चि
 मुने मृण ॥ संप्रदायानुसारेण यथाशक्तं हिताय न ॥ ४ ॥ अर्थः ॥ हे श्रीनारायण मुनि छे नामजेनुं
 एवाजे श्रीहरिहृत्स्नायनमौतमः जे तेने गोपालानंद मुनी प्रत्ये केहे छे ॥ हे मुने अमारा आश्रित एवाजे त
 मे सर्वे त्यागि साधुते मनाजे धर्म तेमने तमारा हिन ॥ ते अर्थ अमारा उद्वसं प्रदायने अरु सारिके रिने
 तथा जे मशास्त्रमा कथ्या छे ते विरीत्ये अमे कदिये छई ॥ ते धर्मने तमे सांभलो ॥ ४ ॥ श्लोकः ॥ त्यागिनां पर

च
म

धर्मः मृ
२

मोधर्मः श्रीरुद्रेऽखिलकारणे ॥ भक्तिरेकोतिकित्वंतन्मदात्मावबोधयुक्त ॥ ५ ॥ अर्थ ॥ हेयुने सर्वना
कारण एवाजे श्रीरुद्रभगवाननेने विषेजे एकोतिक भक्ति करवि एत्यागिसाधुनो परमधर्म छे केतां अ
तिउतकृष्टधर्म छे ॥ तेभक्ति केविछे तोते श्रीरुद्रभगवानना महात्म्य तुं जे ज्ञानते एयुक्त एविछे ॥ ५ ॥
श्लोक ॥ अधर्मवंशपादो घास्तु प्रसुहाः संतितत्रदि ॥ धर्मवंश्ये गुणैर्जित्वातात्माकार्यान्त्रसाधुभिः ॥ ६ ॥
ना
अर्थ ॥ अने अधर्मवंशने विषे उत्पन्न थया एवाजे लोभ कामादिक दोष तेजे ते निश्च्येते भक्तिने विषे वि
घ्न रूप छे ॥ अने धर्म नावंशने विषे उत्पन्न थया एवाजे निर्लोभ निष्कामादिक गुण तेमले करिने ते लो
भ कामादिक दोषने जितने आलोकने विषे त्यागी साधु तेमले भक्ति जेते करवि ॥ ६ ॥ श्लोक ॥ पंचैवा
ऽवश्यजेतव्याः संतिदोषेषुतेष्वपि ॥ जितेषुयेषुसर्वेतेजिनाः स्युर्नाऽत्र संशयः ॥ ७ ॥ अर्थ ॥ अने ते अ
धर्मनावंशने विषे थयाजे दोष तेनो घणक छे तो पण तेमां थिपांच दोष तो अवश्य पणो जीतवा योग्य
छे केतां जरु रजितवाना छे ॥ अने एजे पांच दोष ते जीते सने ते सर्व अधर्मवंशना दोष जित्या एवा थया
छे एने विषे कोई संशय नथि ॥ ७ ॥ श्लोक ॥ लोभः कामोरसास्वादः स्नेहो मानश्चपंचमः ॥ अतः शत्रव ए

अ० २

२

नेदि ॥ उर्जया वि ॥ ८ ॥ अर्थ ॥ हवेते पांच दोष ते कीया तो ते कहिये छे जे ए क तो लोभ बिजो काम
बिजो एसा स्वाद चो थो स्नेहने पांचमे मांन अने एजे पांच दोष ते जीवना अंतर शत्रु छे ॥ अने विघ्नान दोष
उर्ज्या दायते मने पण उर्ज्य छे केतां जितवा अतिशे करण छे ॥ ८ ॥ श्लोक ॥ सर्वे दोषा करण ह्येते भवती ॥
तिप्रयत्नतः ॥ विजेतव्याः सावधाने स्थाग वद्भिर्मुमुक्षुभिः ॥ ९ ॥ अर्थ ॥ अने जे दे तुमाटे ए पांच दोष जेते वि
जा सर्व दोष मात्र नी उत्पन्निना कारण छे ॥ तथा बिजा सर्व दोष मात्र ए पांच मांर खाले ए दे तुमाटे मुमुक्षु
केतां पोताना जीवात्मानामोक्षने श्रु ता एवाजे त्यागिसाधुनेमले सावधान थैने अति जतने करिने ए पांच
दोषने जीतवा ॥ ९ ॥ श्लोक ॥ एकैकसंश्रिता दोषादर्शतेः थष्टथकष्टथक ॥ जयेते घातुपायायेसाध्याः
सौरव्येनते पिच ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अने हवे ए लोभादिक जे पांच दोष ते नाम धने विषे एक एक दोषने आशस्त्रि
रद्या एवाजे बिजा दोष ते मने थष्टथकष्टथक देखाडिये छे ये केतां लोभने आटला दोष आशस्त्रि छे ने का
मने आटला दोष आशस्त्रि छे रसास्वादेने आटला दोष आशस्त्रि छे स्नेहने आटला दोष आशस्त्रि
छे ने मानने आटला दोष आशस्त्रि छे ॥ ए सर्वेने नो रसानो रवा करिने कहिये छे जे अने ते लोभादिक पां

धर्मा- ४
३

४०२

चदोषनेजीतवातेनेविषेजेउपायछेतेमनेपएनोरवानोखादिखाडियेछइये तेउपायकेवाछेतोसुखेकरि
 नेसाधवाजोग्गलेकेतांसुखेपलेएवाछे॥१०॥**श्लोक**॥तत्राधर्मान्विवायस्त्रादोषायेलोभसंश्रिताः॥आदिन
 स्तेनिरूप्यंतेहातव्यानिखिलाअपि॥११॥**अर्थ**॥अनेएपांचनामधनेविषेलोभनेआराह्याएवाजेअधर्म
 नावंशमांदेहादोषतेमनेप्रथमकहियेछइयेतेदोषकेवाछेतोसर्वत्यागकरवायोग्गले॥११॥**श्लोक**॥
 लोभनिष्टासंतिदोषामहांतो निरयप्रदाः॥अधिष्ठानंहिपापस्पलोभश्चाःघप्रवर्तकः॥१२॥**अर्थ**॥अ
 नेलोभनेविषेरह्याएवामोटा मोटा दोषछेतेकेवाछे तोजीवनेनरकनापमाडनारछे॥अनेलोभजेतेपाप
 नोआशयरूपछे॥अनेबलीलोभजेतेपापनोप्रवर्ताननारछे॥१२॥**श्लोक**॥लोभात्क्रोधःप्रभवतिलोभा
 त्कामप्रवर्तते॥लोभान्मोहश्चमायाचमानश्चपरतंत्रता॥१३॥**अर्थ**॥अनेलोभयकि क्रोधउपजेछे त
 थालोभयकि कामप्रवर्तछे तथालोभयकि मोहथायछे तथालोभयकि कपटथायछे॥तथालोभय
 किपरतंत्रपणुंतेपराधिपणुंतेथायछे॥१३॥**श्लोक**॥स्वकन्यादेविक्रयश्चनीचस्यापिगृहेनृणाम्॥
 लोभेनैवुद्विचिन्नादेर्मदुष्यस्वचक्रियः॥१४॥**अर्थ**॥अनेपुरुषनेभनादिकपदार्थनोजेलोभनेऐकरिने

३

ने

नीच नाघरनेविषेपणपोतानीदी करीनेवेचेछेतथापोतानीबोननेतथाबिजीकोईपोतानासंबंधिनीदी
 करीनेनीचनाघरनेविषे वेचेछे॥अनेबलीधनारिकपदार्थनोजेलोभनेऐकरिनेमाणसनेवेचेछे॥१४॥
श्लोक॥अधमास्त्रीपरित्यागःश्रीनाशोधर्मसंक्षयः॥क्षिताःपकीर्तिर्देवश्चद्रोहेनिदाचमसरः॥१५॥
अर्थ॥अनेलोभेकरिनेक्षमाथातिनथितथालोभेकरिनेलज्जानोत्यागकरेछेतथालोभेकरिनेश्रो
 भानाशथायछेतथालोभेकरिनेधर्मनोअतिशेक्षयथैजायछे॥तथालोभेकरिनेअनेकप्रकारनिचिंताथा
 यछेतथालोभेकरिजगतामांअपकीर्तिथायछेतथालोभेकरिनेदंभकरायछे॥तथालोभेकरिनेजीव
 नोद्रोहथायछेतथालोभेकरिनेबिजानीनिदाकरेछेतथालोभेकरिनेमछरथायछेकेतोबिजानोउ
 तकरशसहनकरिसकातो नथि॥१५॥**श्लोक**॥अत्यागश्चाऽतितर्षश्चविकृत्याकार्यकारिता॥अविश्वा
 सस्तथानैर्घंपरदारामिभर्शनय॥१६॥**अर्थ**॥अनेलोभेकरिनेपदार्थनोत्यागाथातो नथितथालोभेकरि
 नेपदार्थनीअतिशेदह्यावधेछेतथालोभेकरिनेपीतानोवस्वाणकरेछेतथालोभेकरिनेनकरवानुंहेय
 तेनेपणकरेछेतथालोभेकरिनेकोईनोविश्वासथातो नथितथालोभेकरिनेधनादिकपदार्थनीचोरीकरेछे

धर्मा म्
४

तथा लोभे करिने परस्त्री नो संग करे छे ॥ १६ ॥ **श्लोक** ॥ दैत्यसादसद्योर्वेगो मृत्युवेगश्च दारुणः ॥ इष्यविगश्च बलवान्मिथ्यावेगश्च ॥ १७ ॥ **अर्थ** ॥ अने लोभे करिने अतिशे दीन पाए धाय छे तथा लोभे करिने सम आ विना निजे तत्काल क्रिया ते अतिशे करा य छे तथा लोभे करिने दारुण एवो जे मृत्यु नो वेग ते धाय छे के तो प्राणां क मां ए सम ग र जाय ए वी क्रीया करे छे तथा लोभे करिने बलवान एवो जे इष्य नो वेग ते धाय छे के तां को ईरीये टाली टले न हि ए वि अतिशे र रंश करे छे ॥ तथा लोभे करिने ५ जंय एवो जे मिथ्या नो वेग ते प्रवर्त्ते छे के तां केवल अतिशे असत्य बोले छे ॥ १७ ॥ **श्लोक** ॥ रसवेगश्च ५ बर्धः सर्वलोभात् प्रवर्त्तते ॥ तस्मात्सर्वाणि पापानि लोभमूलानीनिश्चितम् ॥ १८ ॥ **अर्थ** ॥ अने को ईरी से नी वार ए न धाय एवो जे रसनो वेग ते लोभ थ कि प्रवर्त्ते छे के तां बिजाना पाडे तो पण पोता ने मन गमतो जे सारां सारां खाधानां पदार्थ ते मां अतिशे त एण ईजाय छे तथा जे को ई न र शी क्रीया छे ते सर्व लोभ थकी प्रवर्त्ते छे ते माटे सर्व जे पापमा त्र ते जे ते निश्च लोभ छे मुलकार ए जे नुं एवा छे के तां लोभमा थि सर्व पाप धाय छे ॥ १८ ॥ **श्लोक** ॥ सतां समागमे नैतान्द्रोषा लोभ गतान् रुदि ॥ स्वार्थान्नितिनिश्चित्य तज्ज्वो भं विवक्षणः ॥ १९ ॥ **अर्थ** ॥ अने लोभ ने विषे र द्वा ए वा जे ए सर्व दोष

४

ने पोताना जी व नुं क व्योण रूप जे स्वार्थ ते ने ना श कर नारा छे ॥ ए विरी से संनना समागमे करिने पोताना रुदय मां निश्च करिने विवक्षणा एवो जे पुरुष ते जे ते लोभ नो त्याग करे ॥ १९ ॥ **श्लोक** ॥ जनको सुवनाश्च अष्टवृषा दर्मिमुखानृपाः ॥ लोभक्षयार्परं सौरख्यं प्रापुस्तस्याप एव सः ॥ २० ॥ **अर्थ** ॥ अने जन क ए जात धाय युवना श्वना मे रजात धा वृषा दर्मिना मे ए ना ए आदि क जे के ठ ला करा जा ते जे ते लोभ ना ना रा थ कि के तो लोभ ना त्याग कर वा थ कि परम सुख ने पां म ता ह वा ॥ ते माटे ते लोभ जे ते निश्च त्याग कर वा जो ग्य ज छे ॥ २० ॥ **श्लोक** ॥ लोभे नैकेन सर्वे पिशाच रत्ना दयो गुणाः ॥ दोषार्थे ते हि विदुषां सुधीस्तं कथमा श्रयेत् ॥ २१ ॥ **अर्थ** ॥ अने बली रा रत्न नुं जां ए वा पा एं तथा विजी अने क प्रकार नी चातुरी ने वीषे रु र ल पा एं ए आदि क जे विद्या वंत पुरुष ना सर्व गुण ते पण एक लोभे करिने दोष जे वा थ र जा य छे ॥ एवो जे लोभ ते रुडि बुडी वा लो जे पुरुष ते जे ते के म आ शरे ए तो न ज आश्रये ॥ २१ ॥ **श्लोक** ॥ ईह ग्विधोप्यसौ लोभो धैरु पायैः समाश्रिते ॥ जी येत त्यागिभिस्तथ कथ्यते शिष्टे समता ॥ २२ ॥ **अर्थ** ॥ अने ए विरी त्य नो जे ए लोभ ते पण त्यागि साधु ते मा ए जे उपाय ने आशर वे करिने जीताय छे ए वा जे ते उपाय ते क हिये छ र ये ते उपाय के वा छे तो शिष्ट जे मो दा सा धु पुरुष ते

४

मणेमांन्याते ॥२२॥ श्लोक ॥ क्रियतेवस्तुनोयस्यलोभस्तत्खलुनश्चरम् यदर्थक्रियतेतच्चशरीरंक्षणभंगु
 रम् ॥२३॥ अर्थ ॥ हेतुनेआजीवजेतेजेपदार्थनोलोभकरेछेतेपदार्थजेतेनिश्चेनाशवंतछे तथाजेपोताना
 शरीरनासुखनेअर्थलोभकरेतेजेशरीरक्षणभंगुरेछेकेतोक्षणमात्रमांन्यापोमीजायएबुंछे ॥२३॥ श्लो
 क ॥ देहइव्याद्यसत्पेलोभाकर्मलियानितु ॥ करोतितानिसयानिजायंतेदेहिनः खलु ॥२४॥ अर्थ ॥
 अनेदेहतथाइव्यादिकपदार्थतेतुतोअसत्यपणुंछे तोपणजीवजेतेलोभथकिजेपापकर्मनेकरेछेते
 पापकर्मजेतेनीश्चेएजीवनेसाचांयायछेकेतोसांचाथेनेबलगेछे ॥२४॥ श्लोक ॥ ततः सैःकर्मभिर्नानान
 रकानप्रतिपद्यते ॥ श्वश्रूकराहियो नैश्चप्रानोत्पेवपुनः पुनः ॥२५॥ अर्थ ॥ अनेतेपछेतेजीवजेतेपापक
 र्मेकरिनेनानाप्रकारनानरकनेपांमेछेतथास्वानश्रूकरएआदिकजेनानाप्रकारनाभुंडाअप्रवतारतेनेनि
 श्चवारंवारपांमेछे ॥२५॥ श्लोक ॥ श्रोत्रप्रियग्रास्यवार्त्ता श्रुतोलब्धीनतद्भवेत् ॥ स्त्रीबालसूक्ष्मवल्गादिस्य
 र्त्रैलुब्धोभवेन्नच ॥२६॥ अर्थ ॥ तेमादेत्यागिसाधुजेतेकानेनेप्रियलागेएविजेग्रास्यवार्त्तातेतुंजेश्रवणतेने
 विषेलोभायनदि केतांग्रास्यवार्त्तासांभलवानी अमिलापाराखेनदि ॥ अनेस्त्रीतथाग्रांसुधीडादीमुछनउ

५

गीशेयएवोनांनो बालकतथासूक्ष्मवल्गाआदिकजेपदार्थतेनोजेत्वचाये करिनेस्पर्शकरवोतेनेविषेलो
 भायनदि ॥२६॥ श्लोक ॥ स्त्रीस्वर्णभूषासदस्त्रसौधवाटीगवादिके ॥ चक्षुःप्रियपदार्थंचनेवलुब्धोभवेत्क
 चित् ॥२७॥ अर्थ ॥ अनेस्त्रीतथास्वर्णनाआभूषणतथासारांसारंवस्त्रतथासुंदरभारेहबेलीतथा
 सुंदरफुलवारीबागवगीचातथासुंदररुपालीगायतथाघोडीघोडाबलघूएआदिकजेनेत्रंघ्नीनेप्रिय
 लागेएवांपदार्थतेनेविषेक्यारेपणलोभायजनदि ॥२७॥ श्लोक ॥ जिह्वाप्रियेचभक्ष्यादौनानाविधर
 सात्चिते नैवलुब्धीनवेत्कापिदोषटष्ट्या विचक्षणः ॥२८॥ अर्थ ॥ अनेनानाप्रकारनाजेरवाटारवारतिरसाग
 व्याचिकणाआदिकरसतेएजुकरवांभक्ष्यभोज्यलेख्यचोष्यएआरप्रकारनांजेजीह्वाइंदिनेप्रियलागेए
 वांपदार्थतेनेविषेदोषटष्टिये करिनेविचक्षणएवोत्रे त्यागीसाधुतेक्यारेपणलोभायजनदि ॥२८॥ श्लोक ॥
 सुगंधितैलकुसुमचंदनादोचकर्द्दिचित् ॥ द्राणप्रियेपदार्थेपिलुब्धः स्यान्नैव बुद्धिमान् ॥२९॥ अर्थ ॥ अने
 सुंदरसुगंधीमानएबुंजेकुलेलतेलतथानानाप्रकारतुंअन्नर तथासुगंधीमानएवांजेनानाप्रकारं पुष्यतथासु
 गंधीमानएबुंजेनानाप्रकारतुंचंदनाआदिकजेनासीकार्दनेप्रीयलागेएवांपदार्थतेनेविषेपल बुद्धीमानए

ना

धर्मा० मृ०
६

वो जे त्यागी साधु ते क्यारेय पण लोभाय जनहि ॥ २९ ॥ **श्लोक** ॥ पांचानामिन्द्रियाणां वैरमणीयेषु पंचसु ॥ विषये
 धुनलोब्धव्यमिन्द्रियक्षोभकर्तृषु ॥ ३० ॥ **अर्थ** ॥ अने एवरी ते रमणिय के तां अतिशे सुंदर एवा जे पांच इंद्रि
 योना पांच विषय तेने विषे त्यागी साधुने लोभासुनदि ते पांच विषय के वाछे तो इंद्रियोने क्षोभना करना
 राछे ॥ ३० ॥ **श्लोक** ॥ पुमानिन्द्रियवृत्तयो विषयेभ्योऽपकर्षति ॥ अनासक्तः स तु बुधैर्जितेन्द्रिय इति र्जिते ॥
 ३१ ॥ **अर्थ** ॥ अने विषयने विषे आसक्ति येरहित थकी जे साधु पुरुष पोताना विषयमां जाति होय तेने ते
 ते विषय थकी खेचिने पाछि वाली लेछे ते साधुने विवेकि ते मणे जितेन्द्रिय एवरी त्ये क्योले ॥ ३१ ॥ **श्लोक** पं
 चेंद्रियाण्यपि सदा मनः खल्वनुवर्तते ॥ एता न्याश्रित्य लोभाद्यां शत्रवः पीडयन्ति च ॥ ३२ ॥ **अर्थ** ॥ अने पांच इं
 द्रियो जे ते पोतपोताना विषयने विषे प्रवर्तती होय तेने के डे मन पणानि श्रे पांच विषयमां प्रवर्तले के तां
 मनपं इंद्रियो भेले विषयमां जाय छे ॥ अने ए पांच इंद्रियोने छटुं मन तेने आशरीने लोभादिक दिक् जे पां
 चराचुते जीवने पीडे छे ॥ ३२ ॥ **श्लोक** ॥ अरयः खेंद्रियाण्येव त्यागि नांसेति निश्चितम् ॥ विजितयानि यत्ने
 नतामेवातो मुमुक्षुभिः ॥ ३३ ॥ **अर्थ** ॥ अने त्यागि एवा जे साधु तेने पोताना जे पांच इंद्रियोने छटुं मन ते जनि श्रे श

एण

६

बुछे एहे तुमारे मुमुक्षु एवा जे त्यागी साधु ते मणे जतने करिने ते पांच इंद्रियोने छटुं मन तेने विषे जेतवां ॥ ३३ ॥
श्लोक ॥ जितेन्द्रियाणां संगे न हृद्य पासनया तथा ॥ नित्यं च सद्दिचारेण जियंते ते मुमुक्षुभिः ॥ ३४ ॥ **अर्थ** ॥ ह
 वे तेने जीतवाना उपाय कहिये छे श्रे ॥ हे मुने जिति छे पांच इंद्रियोने छटुं मन तेने मणे एवा जे साधु ते मनो जे म
 नकमवचने संगे करे रवो तथा मदात्मज्ञाने युक्त एव जे भगवाननी उपासना भक्ति करवित थानी ते सद्दि
 चार करवो ॥ एत्रण साधने करिने मुमुक्षु एवो जे त्यागी साधु तेने मन इंद्रियो रूप राचुने जिते छे ॥ ३४ ॥ **श्लोक**
 प्रारब्धनिर्मितं यन्नदबन्धं सर्वदेहिभिः ॥ प्राप्यते तद्दुष्कारेण शो न काये दिह पुष्टये ॥ ३५ ॥ **अर्थ** ॥ अने ते स
 दिचार के विरित्ये करवो ते जे पदार्थ पांमवातुं पोताना प्रारब्धने अनुसरि करिने ईश्वर तेणे निरम्युं छे ते पदार्थने
 सर्वे जीव प्राणिमात्रे अत्रय पणे पांमो छे ते कारण पणामारे देहनी दुष्टिने अर्थ पदारथनी प्राप्ति सारुह
 थार्क शन करवो ॥ ३५ ॥ **श्लोक** ॥ अन्नवस्त्रादिनास्स निवर्हि यावता भवेत् ॥ यत्ते तत्तावतः प्रत्येव पुयिर्द्धर्मसा
 धनम् ॥ ३६ ॥ **अर्थ** ॥ अने जे देले अन्न वस्त्रादिक पदार्थ करिने पोतानो वेदनिवर्हि थायते टला अन्न वस्त्रादि
 कनि प्राप्तिने अर्थ त्यागि साधु जे जतन करे जे मारे प्रादि हे जे ते धर्मपालवातुं साधन छे के तां देहे करिने धर्मपला
 पदार्थ

धर्मा. म.
७

यत्ते ॥ ३६ ॥ **श्लोकः** यत्नोपित्यागि नाकार्येर्विर्मिताः नैननायथा ॥ स्वैरवस्यातुनरकांसप्राप्नोति न संशयः ॥
 ३७ ॥ **अर्थः** अने देहनिर्वाहने अर्थजे अन्नवस्त्रादिकपदार्थनुं जनन करबुं ते पण अमेके सुं एवो जे आ मा
 र्गते एके करिने करबुं पण बिजीरी त्येन करबुं ॥ अने पोताने मनमां आवेते वृत्तिये करिने पोताना देहनी बहिने
 करतो एवो जे त्यागी साधुते नो नरकने पांमे छे एमां संशय नथि ॥ ३७ ॥ **श्लोकः** षण्मासविधै तैर्जीर्णैश्चिद्विद्वि
 द्वाचितैः सितैः एका ॥ श्रीतद्गुरुकंथा वस्त्रखंडे विनिर्मिता ॥ ३८ ॥ **अर्थः** हे वेत्यागी साधुने जे दलां वस्त्र रा
 खवां ने जे बीरी त्यनां राखवां तेना विक्रिकदिये छेये जे छे महिना सुधी रहसे वे र्वां ओद्याने जुं नां थये ला
 ने गृहस्थपासे मागीली धांने धोलां एवां जे वस्त्र रवे उते एके करिने कोली अने वाटने टाले एवि जे एक कंथा तर
 खवी ॥ ३८ ॥ **श्लोकः** कौपीनशुगलं दत्तदाछादनवाससी ॥ एका च प्रच्छदपटी वस्त्रखंडो बुगालनः ॥ ३९ ॥
अर्थः अने वे कौपीन राखवां तथा ते कौपीन उपस्ये परवाना बे बहिरवासने धोती याना राखवा एतथा ए
 कपछेरी राखवी तथा जल गल वानो ए क बस्त्रनो कटको राखवो ॥ ३९ ॥ **श्लोकः** कर्णबधिशिरष्टोषी चतु
 रस्रः शिरःपटः ॥ एतान्यः याचित्प्रप्तैर्निर्मितान्यं शु कैंर्न वैः ॥ ४० ॥ **अर्थः** अने कांन टंका य एवी माथे घाल

७

वानी एक टोपी राखवी तथा ते टोपी उपस्ये माथे बांधवानो चोखंडो एकरुमाल राखवो ॥ अने कौपीन थी
 वेने रुमाल सुधी जे ए वस्त्र राखवानो कट्यां ते वस्त्र गृहस्थपासे धिमाग्या विना गृहस्थपोतानी मेले आ
 प्ये जे न वा वस्त्र ते एके करिने करवां ॥ ४० ॥ **श्लोकः** पाकथपरिधानार्थमेक ऊर्णः पटस्तथा ॥ स्नातस्य शी
 तहर्षेका जीर्णैर्नूतनाथवा ॥ ४१ ॥ **अर्थः** अने र सोर करवाने समे परवाने अर्थे कांबलीनुं एक फाली सुं
 राखबुं अथवा वस्त्रनुं एक फाली सुं राखबुं ॥ तथा नायलानी टा रावे हरे एवि जे एक कांबली तर राखवी तेको
 बली जुं नी राखवि अथवा न वि राखवी ॥ ४१ ॥ **श्लोकः** वस्त्रसंग्रह एतावां स्यागिनस्तु दिता वदः ॥ तत्रोर्णमा
 तित्तूकानिका पौसान्यं शु कानिवै ॥ ४२ ॥ **अर्थः** अने त्यागी साधुने जे वस्त्रनो संग्रह करवो के तो वस्त्र रा ख
 वां ते आकस्फते प्रमां एं राखवां तो ए त्यागी साधुना जी वं दुं दि तथा युने एधि अधिक राखे तो भुं दु थाया अ
 ने ए वस्त्र कट्यां तेने विषे कांबली विना जे बिजां वस्त्र ते कपासनां होय ते राखवां के नां सुतरे ल राखवां पण दिर
 गलन राखवां ॥ ४२ ॥ **श्लोकः** एतान्यं मृत्मानि स्तू लानि च सिनानि च ॥ धातुस्तु विद्विना निर्याद्या एषा वरप
 के सति ॥ ४३ ॥ **अर्थः** अने जे राखवानां वस्त्र कट्यां ते के नां होय तो ॥ थोडा मूलवानां होय तथा नां होय ता

ज

धाधोलां होय । तथा सो नारुपा आदिक धातु नाने तारते एण र हित देय एवां र ख वां तथा प्रम तुं वस्त्र जुं तुं
 धेने फादि जाय अथ वा को र्क चोर ले र्जाय अथ वा क्यो कर वो वा र्जाय तारे ते वस्त्र किंजुं र ख वं अ
 ने ए म क र्क जे ए वस्त्र थो डो मूल वा लो ने जा डो र ख वां ते नी विक्रिक दिये ये छे ५ थे जे वे धो ती यां र ख वां ते
 पुं णा पुं णा रू पै या वा लो र ख वां । तथा प छे डी र ख वी ते स वा रू पै या वा ली र ख वी तथा कां ब ली र ख वी ते प
 ण स वा रू पै या वा ली र ख वी तथा मा धे वां ध वा नो चो खं रो रु मा ल र ख वो ते अ र धा रू पै या वा लो र ख वो
 अ ने आ मूल क र्क ते थि ओ छो मु ल वा लो ते र ख वां प ण ए थि व धु मु ल वा लो तो र ख वा ज न हि ॥ ४३ ॥ **श्लो**
क ॥ सुस्मा णि च स धा तु नि श्चै त वर्णे त रा णि च । दी य मा ना न्य पि त्वा गी न य ह्नी त क दा च न ॥ ४४ ॥ **अथ**
 ॥ अ ने सु क्ष म के तो जी णं जे व स्त्र त धा तु व ए ग दि क धा तु ना तारे कृ क ए वां जे व स्त्र त धा रा तो पी लो नी लो
 जे व स्त्र त धा चि त्र वि चि त्र रं गे जु क र ए वां जे व स्त्र ते गृ ह स्त आ पे तो प ण ते ने त्या गि सा धु जे ते क्यारे य प ण अ
 सृ ण न करे ॥ ४५ ॥ **श्लोक ॥** या ज्जा वि ने छ या ऽ न्ये षा म ला मे व ल वा स स ऽ ः ख्ये व र्थे जी ण वा सो या चे ते
 न न दो ष भा क् ॥ ४५ ॥ **अर्थ ॥** अ ने पो वा ने र ख वा नां धो ती यां प छे डी आ दि क न वां व स्त्र क ह्यं ते मा ग पा वि

या

ना गृ ह स्त नी र्छा ये करी ने न म ले के तां गृ ह स्त पो ता ने जां ए ए न वां व स्त्र न आ पे तो जे द लुं पो ता ने अ व र्थ जो र्
 तुं हे य ते व लुं जे नुं व स्त्र छो म दि ना तुं ओ रे लुं ते मा गी ले वुं । ति ए क रि ने त्या गी सा धु ने दो ष न धि प ण न वुं व स्त्र
 तो मा ग लुं ज न हि ने न लुं व स्त्र मा गे ते तो नी दो ष छे ॥ ४५ ॥ **श्लोक ॥** ब स्त्रा णि ता न्य रु ण या रं जि ता न्ये व मृ क्त
 या ॥ त्या गि ना धा र णां नि न तु श्चै ता नि क र्हि चि त् ॥ ४६ ॥ **अर्थ ॥** अ ने पो वा ने पे र वा ओ ड वा नां जे वे व स्त्र ते
 रा ति मृ ति का ये क रि ने रं गि ने ज त्या गी सा धु ते णे धा र वां प ण रं ग पा वि ना धो लां ने धो लां तो क्यारे य प ण न धा
 र वां ॥ ४६ ॥ **श्लोक ॥** श्री कृ ष्णा चो प कर णं भ वे दा व र्थ के तु य व ॥ त च्च स्त प न पा त्रा दि त्या गी स र्धा तु क र्
 ४७ ॥ **अर्थ ॥** अ ने श्री कृ ष्ण भ ग वा न नी इ ज्ञां क र वी ते ना उ प जोग मों अ व र्थ जो र्थे ए बुं जे भ ग वा न ने स्तान क
 र ख वा तुं पा त्र त धा चं द न उ ता र्था नुं पा त्र ए आ दि क पू जा क र्खानी सा म ग्री नां पा त्र ते वां बु पी त ल आ दि क
 धा तु नां न हो य ए वां र ख वां के तो का षा दि क नां र ख वां प ण धा तु नां न र ख वां ॥ ४७ ॥ **श्लोक ॥** स च्छा स्त्र पु स्त
 कं त स्य ले खो प कर णा नि च ॥ य धो प यु क्त मे वा सो त्या गी र्क्षे त्ति जां ति के ॥ ४८ ॥ **अर्थ ॥** अ ने स त श्चा स्त्र तुं
 जे पु स्त क ते जे ते पो ता ना उ प जोग मों आवि ते ने त्या गी सा धु जे ते पो ता नी पा से रा खे तथा ते पु स्त क ने ल र ख वा नां

उपकरणे खडीयो पाटिकलमचकुकातर आदिकसो मयी ते पणजे जे पोताना उपजोगमो आविते पोतानी
 पासे राखे ॥४०॥ **श्लोक** काष्ठजंतुं विक्रावापितेन पानीयपात्रकम् ॥ तथा विधंनुक्ति पात्रमुने याद्ये अरंजि
 ते ॥४१॥ **अर्थ** अने पाणिपीनानुं जे पात्र ते त्यागी साधु तेणे काष्ठनुं राखवुं अर्वातुं बडानुं राखवुं तथा
 भोजन करुया नु जे पात्र ते पण काष्ठनुं राखवुं अथवा तुंबडानुं राखवुं अने पाणिपी धानुं ने भोज
 न करुया नुं जे पात्र ते धोले राते पीले रेंगे करि ने रंग्या विना तुं राखवुं ॥४१॥ **श्लोक** त्यागी नैव च कुर्वी
 त सर्वथा वित्तसं ग्रहम् स्वसताकंच तत्कृत्वा परेण पि नरक्षयेत् ॥५०॥ **अर्थ** अने त्यागी साधु जे ते
 को ईरीत्ये धन तो संग्रह तो करे जनहि अने ते धन ने पोतानुं करि ने विजा पासे पण को ईरीत्ये रखावे
 जनहि ॥५०॥ **श्लोक** येन येन पदार्थेन वस्त्रपात्रगवादिना ॥ उत्सद्ये तधनं तं तं संगृहीयान् न वै कचित्
 ५१॥ **अर्थ** अने वली वस्त्र तथा पात्र तथा गाय भेषघोडी वस्त्रा आदिक जे पदार्थे करि ने धन उ
 पजे ते ते पदार्थे न त्यागी साधु जे ते क्यारे पण संग्रह करे नहि के तो राखे रखावे नहि ॥५१॥ **श्लोक** चो
 रं कुर्यान्न च त्यागी कारये नैव कर्हि चित् ॥ चौरैः सह वसे नैव नरक्षेत्राश्म चतान् ॥५२॥ **अर्थ** अने त्यागी

साधु जे ते क्यारे पण को ई पदार्थे नी चोरी पोते न करे तथा विजा पासे पण चोरी न करवुं अने चोरी सं
 गाथे नी वास पण न करे तथा ते चोरने पोतानी जायगा मान राखे ॥५२॥ **श्लोक** फलं पुष्पं च धान्यादि
 व्यद्यत्सामिकं न वेत् ॥ अथाचितं तं न दत्ता ह्येव शिः नापापनीरुणा ॥५३॥ **अर्थ** अने फल पुष्पे न अ
 न्नदण काष्ठ दातण मृति काने पत्र आदि कजे जे पदार्थ धरि या तुं द्ये ते ते पदार्थे ने माग्पा विना नुं
 त्यागी साधु ने ग्रहण करवुं नहि ॥ ते त्यागी साधु के बोले तो ते धरि याता पदार्थे ने माग्पा विना लेवुं ते ना पा
 प थकि अति श्रेभ्यने पो मे ए बोले के तां ए त्यागी साधु तो ए पाप थकि जय पोम वानो ज स्वभाव राखवो
 ५३॥ **श्लोक** क्षेपं च वाटिको वापि न कुर्व्यात्कारयेन्न च ॥ निःक्षेपं च परस्यापि नरक्षे सर्वथा धनम् ॥५४॥ **अ
 र्थ** ॥ अने त्यागी साधु जे ते पोताने अर्थे रवे नर तथा वाडी ने पोते करे नहि ने विजा पासे करावे पण नहि अ
 ने पार कुं जे था पा ए पुं धन ते ने पण को ई प्रकारे राखे रखावे नहि ॥५४॥ **श्लोक** मोक्षे पुनियमे श्लेषु यदि स्या
 त्कस्य चि च्युतिः ॥ तर्हितस्य विधातव्यं त्यागि नानि कृतं हुतम् ॥५५॥ **अर्थ** अने अमे कल्याजे आसर्व नि
 यम ते मोक्षि जो कदाचि न को ई कनियम नो भंग थाय तो ते नुं प्रायश्चित्ते जे पाप निवारण ते त्यागी साधु ते एतत्का

धर्म-
१०
त्र

अ-१
अज्ञोतो

ला कर बुं पण तेमां नार ल गा ड विना हि ॥ ५५ ॥ **श्लोक** ॥ कृतं स्यात्स्वेन यत् किं चि दुष्कृतं लघु वामदत्त वान्मन्त्रि च तु
राणां तस्युर तो मह तां सताम् ॥ ५६ ॥ **अर्थ** ॥ अनेनां नु अथ वामी टुं ए बुं जे को ई पाप ते पो ता व ते जा एं कर ई ग युं हो
य ते पाप जे ते ए प अथ वा आर जे मोटा त्यागी सा धु ते म नि आ ग ल्म के बुं ॥ ५६ ॥ **श्लोक** ॥ तस्ते निष्कृतं ब्रूयुः स्व पा
पस्य यथा तथा ॥ आचरे स्वयं तस्मा गीदिश काला बु सारतः ॥ ५७ ॥ **अर्थ** ॥ अने ते वार प छे ते मोटा सा धु जे
ते देश काल ना च्च नु सारे करि ने जे विरि त्ये पो ता ना पा प पुं प्रायश्चित्त ब ता वे ते विरी त्ये त्यागी सा धु जे ते सा व
धान थ को ते प्रायश्चित्त ने करे ॥ ५७ ॥ **श्लोक** ॥ उक्ता धिकां शुकादाने नृ ल व र्त्न या च ने ॥ स धा तु सू क्ष्म श्वेता म्
ब्रू मू स्यां शु क ग्र हे ॥ ५८ ॥ **अर्थ** ॥ ह वे ते पा प नी वार ए के विरी त्ये कर बुं ते क दि ये छै ये जे त्या गि सा धु ने जे टा
ला व र्त्न रा ख वा नां क त्यां ते थि अ धि क व र्त्न ने ये इ ने रा खे तो ते रा ख ना रो ए क पा द रु छ्म व्र त करे तथा गृ ह
रू पा से न बु व र्त्न मा गे तो ए क पा द रु छ्म व्र त करे तथा सु व र्णा दि क धा तु ना ता रे जु क्क ए बुं जे व र्त्न ते ने रा खे त
था कि णं व र्त्न ने रा खे त थारा तो पी लो नि लो ने चि त्र वि चित्र ए वां जे व र्त्न ते ने रा खे त था घा णा मु ल वा लु व र्त्न
रा खे तो ते ए क ए क प्र त्ये ए क ए क पा द रु छ्म व्र त करे ॥ ५८ ॥ **श्लोक** ॥ सर्व श्वेतां शु क ध ता बु क्ता धि क प रि ग्र हे ए

स्य

१०

एक दि व स्तो

ते क्ष न्य त मे दे शे पा द रु छ्म व्र ते च रे तः ॥ ५९ ॥ **अर्थ** ॥ अने जे रा ख वा नां व र्त्न क र्थां ते मृ ति का ये रं गा वि ना स
र्व धो लो ज रा खे तो ए क पा द रु छ्म व्र त करे तथा जे ट ला प दा र थ नो सं ग्र ह कर वा नुं क र्त्न ते थि अ धि क प
दा र्थ नो सं ग्र ह करे तो ए क पा द रु छ्म व्र त करे ॥ ए विरी त्ये ए क ए क दो श ने वि धि ए क ए क पा द रु छ्म व्र त करे वुं
ते मा टे प्र थ म जे ट ला व र्त्न रा ख वा नुं क र्त्न तथा जे ट ला प दा र्थ नो तथा जे विरि त्ये ना प दा र्थ नो सं ग्र ह
कर वा नुं क र्त्न ते विरी त्ये ज व र त बुं प ण ते मां फे र पा ड बो न हि ॥ ह वे ते पा द रु छ्म व्र त नुं ल क्ष ण क हि ये छै ये
जे ए क वार ज रा ख वा नुं ने वि जे दी व स तो सु र प्प आ थ म्पा मो र सो क नी व र्त्न ते वा लुं ने जि जे दि व स तो मा ग्पा वि ना नुं ए
नि मे ले म ले तो र वा लुं ने चो थे दी व स तो न को र डो उ प वा स कर वो ए नुं ना म पा द रु छ्म व्र त क र्त्न छे ॥ ५९ ॥
श्लोक ॥ रक्षे द्वार क्षये द्रमं त्या गी स्व स्य पर स्प वा या वे त्स दानि स्व र्णा दि ता वे लु प व से च्छु चि ॥ ६० ॥ **अर्थ** ॥
अने ते त्या गी सा धु जे ते पो ता नुं अ थ वा पार कुं जे सु व र णा दि क ध न ते ने जे ट ला दि व स पो ते रा खे ते ट ला
दी व स उ प वा स करे ॥ तथा जे ट ला दी व स बि जा पा से र खा वे ते ट ला उ प वा स करे ता रे ते त्या गी सा धु ते पा प
य कि शु द्ध था य ॥ ६० ॥ **श्लोक** ॥ अश्व दि वा ह ने वा पि गो म दि ष्ठा दि वा मु नि ॥ या वे त्स दानि सं र क्षे तां व लु

धर्मा-मृ- ११

अ०१

पवसेत्तयम् ॥ ६१ ॥ **अर्थ** ॥ अने त्यागी साधु जे घोडे वेत्य माफो ए आदिक जे वाहन तेने जे टला दिव सराखे ते टला दिव सपोते उपवास करे ॥ तथा गाय भेरा आदिक पशु तेने जे टला दिव सराखे ते टला दिव सपोते उपवास करे ॥ ६१ ॥ **श्लोक** चौर्यै रूते फलादिश्चैत्रहर्षकातसतांपुरः ॥ तान्ममस्कृत्या साष्टांगमेकैचोपवसे दिनम् ॥ ६२ ॥ **अर्थ** ॥ अने धणियातां जे फल पुष्पादिक पदार्थ तेनि चोरी तो त्यागी साधु ये करि होय तो ते चोरि बिजा साधु आगल्य जईने कदिने ते साधुने साष्टांगनमस्कार करीने एक दीवस उपवास करवो ॥ ६२ ॥ **श्लोक** त्या गैयो निमन्त्रणः सत्तये स्थागिभिर्दुतम् ॥ बदि स्वपक्कः कर्तव्यः सर्वथा तद्धितार्थिभिः ॥ ६३ ॥ **अर्थ** ॥ अने जे त्यागी साधु पोताना नियंथकि भ्रष्ट थयो होय तारे तेनुं सर्व प्रकारे हीत करवुं ते जे छे प्रयोजन जेने एवाजे बिजा त्यागि साधु ते मणे पोतानि पंक्ति थकि ते त्यागि साधु ते तत्काल वारे करवो ॥ ६३ ॥ **श्लोक** ॥ प्रायश्चित्तेन श्रुतः साद्यदासन्मंडले तदाग्रहीतव्यसतु त्यागैस्त्रिर्द्वर्मपद्यस्थितैः ॥ ६४ ॥ **अर्थ** ॥ अने नियम थकि भ्रष्ट थयो जे त्यागी साधु ते जे तेने नियम नंगुं जे प्रायश्चित्ते तेने करेने न्यारे श्रुत थ्याय त्यारे धर्म मार्ग मार एवाजे त्यागी साधु ते मणे तेने साधु नामंडल मालेवो ॥ अने अने वात्राते पांचे प्रकारानि

म

११

प
रा

यममोजां एवि ॥ ६४ ॥ **श्लोक** ॥ सत्संगविष्णुभक्तिभ्यां सहैतैर्नियमैः श्रितैः ॥ जीयते इज्जियोप्येष लोभस्यागिभिरंजसा ॥ ६५ ॥ **अर्थ** ॥ अने निर्लोभी एवाजे संतपुरुष ते मनो समागम तथा भ्रगवानि भक्ति तेणे सहित आराख्या के तो पाल्या एवाजे आसर्व नियम तेणे करिने त्यागी साधु जे ते इज्जिय के तो जीतवो अति शोक व एवापोण जे आलोभतेने यथा र्थ जीतीले ॥ ६५ ॥ **श्लोक** जेतुं मया लोभमिमे ह्युपायाः प्रोक्ताश्च दोषा अपि तत्र येत ॥ कामस्पदो धानतं ज्ञयस्व वरास्युपायान्मुनिवर्षतुभ्यम् ॥ ६६ ॥ इति श्रिसत्संगी जीवने नांय एचरि जे धर्मशास्त्रे चतुर्थ प्रकरणे त्यागी धर्मपुत्रो भदोषत ज्ञयो पाय निरूपण नामा प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ **अर्थ** ॥ अने हे मुनि मध्ये प्रेरण एवा गोपालाने हे मुनि लोभने जीतवाने अर्थ जे आउपाय ते अमित मनोनी श्रेयणे करिने क ह्या ॥ तथा ते लोभने विषे जे दोष र ह्या छे ते पण अमेत मनो प्रथम क ह्या ॥ अने हे कामना जे दोष तथा ते कामने जीतवाना जे उपाय ते तमने अमे क हिये छे ये तेने तमे सांभलो ॥ ६६ ॥ एवारी त्ये श्रीनारायणनाचरि च छे जेने वीष एवो धर्मशास्त्र ह्यजे श्रीसत्संगी वननामे अंघतेने विषे जे चो छुप्रकरणे तेमां जे त्यागी साधुना धर्म तेने विष लोभ

६५

नाजेदेषतथातेलोभनेजीतवानाउपायतेमनुनीरुपणकरुएनामे**प्रथमनोध्यामजेते धयो॥१॥**
॥ श्रीनारायणमुनिरुवाच॥ ॥ श्लोक॥ यथा जवानोसर्वेषांनिधानंवीरिधिं र्मिन्तथैवसर्व
 देषाणामाश्रयःकामउच्यते॥१॥**अर्थ॥** श्रीनारायणमुनीजेतेकदेछेहे मुनीजमसर्वजेजल तेनेजर
 स्थानुस्थानकतेसमुद्रमांन्योछेतेमजसर्वजेदेषतेनोआश्रयकामकरोछे॥१॥**श्लोक॥** जानरग
 स्त्रातिवितानंब्रह्मस्त्रितिमतामपि॥ ब्रह्मानंदरुपिसुरखंरुत्रैणं कामाद्विशिष्यते॥२॥**अर्थ॥** अनेरौ
 नरांस्त्रनाजोणवावालातथा ब्रह्मस्वरूपनेविषेस्त्रिवालाएवजिपुरुष तेमनेपणकामवराथ
 किस्त्रीसंबंधीसुखजेतेब्रह्मनांप्रानंदयकिपणविशेषेपणधायछेकेतांअधिकपणमानायछे॥
श्लोक॥ कामेनस्त्रीसुखं बंधुपंडितांप्रपिदंमिंतः॥ भक्त्याटोपंतानवात्तोस्त्रीणांसंसदिकुर्वते॥
अर्थ॥ अनेकेटलाकजेपंडितजनतेपणकामेकरिनेस्त्रीसंबंधीसुखनेपांमवानेअर्थस्त्रीसुखीस
 नानेविषेदंभेकरिनेभक्तियोआडंबरकरेछे तथाताननीवात्ताकरेछे॥३॥**श्लोक॥** कामादेवदिनायो
 पिपुंसःसंगसुखासथे॥ रुह्याभेदेनतक्रुसेवोप्रीत्यैवकुर्वते॥४॥**अर्थ॥** अनेकेटलीकस्त्रीसुं प

णकामथकिपुरुषनासंगेकरिनेथयुजेसुखतेनेपांमवानेअर्थेस्त्रीरुह्यभगवानसंधाथेअभेदेकरिने
 तेभगवाननाभक्तनीसेवानेप्रीतीयेकरिनेकरेछेकेतांभगवाननेभगवाननाभक्तमांकांईदेनश्चिएमजांणि
 नेतेभक्तनिसेवाकरेछे माटेएविजेडइवांसमऊएथतेनोकशवनारोतेकामछेएमजाणबुंकेमजेभगवा
 नक्यानेभगवाननोभक्तक्याएवेमांतोअतिशेमेदछेभगवानतोचाहेतेमकरेनेभक्ततोभगवाननाक
 हेलाधर्मभारहेतोकाव्योणथाय॥५॥**श्लोक॥** स्त्रिसुखप्राप्तयेकामाच्छिष्यंयुरुपरिस्वयम॥ वंचयत्यथशि
 ष्यापितदर्धंचनिजंयुरुम्॥५॥**अर्थ॥** अनेवलीकामथकिस्त्रीसंबंधिसुखनेपांमवानेअर्थेगुरुपणपो
 तेपोतानाशीष्यनेवगेछेतथाशिष्यपणकामथकितेस्त्रीसंबंधिसुखनेपांमवानेअर्थेपोतानायु
 रुनेवगेछे॥५॥**श्लोक॥** कामासुगोत्रागमनंयुरुस्त्रीगमनंतथा जायतेमातृगामित्वंपुत्रादिगम
 नेतथा॥६॥**अर्थ॥** अनेकामथकिपोतानागोत्रनिस्त्रीनोसंगथायछेतथापोतानायुरुनिस्त्रीनोसंगथा
 मछेतथापोतानिमातानोसंगथायछेतथापोतानिदीकरितथाबोनतथाभांएजेतेनोसंगथायछे
 एवोअतिशेभुंशेकाममांशेयछे॥६॥**श्लोक॥** जायतेकामतःपुंसो गमनंविधवास्वपि॥ कुलजानोचोत्तमा

नायवनीश्वपचीघपि ७ ॥ अर्थ ॥ अने कामे करिने पुरुषने विधवा स्त्री नो संग पण धाय छे अने वली कुलवान।
 एवा ब्राह्मणादिक उन्नमजातिवाला पुरुष ते मने कामे करिने यवनीजे वेत्तपादिक मुशलमाननी स्त्री ते नो संग था
 य छे तथा श्वपचीजे श्लो लगणानि स्त्रिते नो संग धाय छे ७ ॥ श्लोक ॥ मैथुनार्थं प्रवृत्तिं श्वपुंसां सुखपिजायते
 पशुजातिधुवाकापि गर्दभीप्रमुखासुच ॥ अर्थ ॥ अने कामे करिने पुरुषने विधे पण मैथुन करवाने अर्थे
 प्रवृत्ति धाय छे ॥ तथा कामे करिने क्यारे कतोगर्दभी आदिक जे पशुनि जाति तेने विधे मैथुन करवाने अर्थे
 पुरुषनी प्रवृत्ति धाय छे ८ ॥ श्लोक ॥ कीश्वदेव्यदीनस्प्यागिनो मद्तोपि च ॥ करमं धनकामा वैजा
 यते वीर्यपातनम् ॥ अर्थ ॥ अने जगतमोमो टो त्यागी के वातो होय तेने पण काम था कि वानरानी पे वे
 धीर ज्ये रदित थवा ईने पोताने हाथे करिने शिष्म इन्द्रिय कि वीर्य नो पात धाय छे ९ ॥ श्लोक ॥ कामाद्वि
 ए सांकर्यं सर्वथा जायते भुवि ॥ चतुर्णामश्रमाणं च वणानां धर्मनाशनम् ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अने काम थ
 कि अप्रार्थीने विधे अति शेर वण संकर पण जे वर ल बुंदत लाव बुंते नि प्रवृत्ति निश्चे धाय छे तथा ब
 ह्मचारि गृहस्थ वान मस्थ ने संन्यासि एजे आश्रमाश्रमने ब्राह्मण क्षत्री वैश्यने श्रृ एजे आश्रमने मना धर्म

नेजे नाशने काम थ कि धाय छे १० ॥ श्लोक ॥ पतिपित्रादिघाते च कामा स्त्रीणां प्रवर्तनम् ॥ अथ ध्यानामपि स्त्री
 णां घातेषु सस्तथैव च ॥ ११ ॥ अर्थ ॥ काम थ कि स्त्रियुजे ते पोताना पतिने तथा पोताना पीताभा ई आदिक जे सं
 बंधिने ने मारि नांसे छे अथ वामराविनां स्वावे छे ते शारां रुतो पोताने काम सुखनि प्राप्ति मोत संबंधी अंतराय क
 रता होय ते मोटे मारि मरावि नांसे छे एविरित्ये स्त्रीयुनी प्रवृत्ति धाय छे तथा गमेते टलो अपर धकरो पण को
 इरी त्ये मारी नां खवाने जो गपन हि ॥ एव पण जे पोतानि संबंधि स्त्रियुं ते जो पोताने काम सुखनि प्राप्ति मां अंत
 राय करती होय तो तेने पुरुष जेते मारि नांसे छे अथ वामराविनां स्वावे छे एविरित्ये काम थ कि पुरुषनी प्रवृत्ति था
 य छे ११ ॥ श्लोक ॥ अभक्ष्यमस्वमांसादिभक्षणेषु प्रवर्तनम् ॥ कामाद्भवत्युत्तमानां सुरापाने तथा ॥ १२ ॥
 ॥ अर्थ ॥ अने को ईरी त्ये वावाजि गपन दि एवां जे माछ लांत था बिजिरित्युं मांस ए आदिक जे अपवित्र वस्तु ते
 नुं जे भक्षण कर बुंते ने विधे काम थ कि उन्नमजातिना पुरुषनी पण प्रवृत्ति धाय छे तथा सुरापानने विधे पण उ
 न्नमजातिना पुरुषनी प्रवृत्ति धाय छे तथा केवल असत्य बोलवाने विधे प्रवृत्ति धाय छे १२ ॥ श्लोक ॥ काममा
 श्रित्यवर्तने क्रोधश्च मद्मसो ॥ मानेभ्यदिर्पदेभाश्च निवृज्जत्वं च पेक्षुनम् ॥ १३ ॥ अर्थ ॥ अने को धं मद्म लर्या

धर्मा० मृ०
१४

२२

नंश्रिया दपदंनिलपणुनेवाडीयापरणुंएजेदोषतेकामनेआशरिनेवरतेछेकेतां काममांएसर्वदोषरा
 हाछे॥१३॥**श्लोक**॥अप कीर्तिश्चसंमोहःस्मृतिभ्रंशोमतिक्षयः॥अपमृत्युमहायोगाःकाममेवसमाश्रि
 ताः॥१४॥**अर्थ**॥अनेजगतमांअपकिर्तितथासंमोहजेअवलीसमकल्पतथापूर्वापरनिस्मृतिनोना
 श्रतथारुद्धिबुद्धिनोनाश्रतथाअपमृत्युतथापीठामोला रोगएजेसर्वदोशतेकामनेआशरिनेजरहा
 छे॥१४॥**श्लोक**॥आदिनीचतचुप्राप्तिनानावरकयातनाः॥कामाद्भवत्यसद्बुद्धिःसंखतिश्चपुनःपुन
 ः॥१५॥**अर्थ**॥अनेकामथाकिजीवनेस्वानगर्दभशूकरआदिकजेनीचदेदतेनिप्राप्तिथायछेतथा
 नानाप्रकारनांजेनरकसंबंधिउखतेनीप्राप्तिथायछेतथाकामथकिजीवनीअतिशेपुंडिबुद्धियइ
 जायछेतथाचोराशिलाखजासनेविषेबारेवारजन्ममृत्युनिप्राप्तिथायछे॥१५॥**श्लोक**इत्यारयोवज
 विधादोषाःकामस्यसतिवै॥अथतस्यजयोपायाःकीर्णैतेगुणससंतकाः॥१६॥**अर्थ**अनेआकह्योएआ
 दिकजेकामनादोषतेनीश्वेनानाप्रकारनाछेअनेदवेएवादेशेजुकजेकामतेनेजीतवानाजेउपायतेकदिये
 छेइथेतेउपायकेवाछेतोगुणएविछेसंताजेनीएवाछेकेतांधर्मसर्गनेविषेउत्तन्नअयाजेगुणरूपउपा

१४

यतेणेकरिनेअधर्मसर्गनादेशेजुकजेकामतेजितायछेतेगुणउपायनेकदियेछइथे॥१६॥**श्लोक**कामो
 द्विबलवाच्छुच्योविनेन्दृश्रयाषितः॥पिउयत्येवनितरंजेयोःसौप्तद्रतादिभिः॥१७॥**अर्थ**हेमनेजेका
 रणपणमाटेबलवानएवोजेकामरूपश्रुतेजेतेजीवनअवस्थानेविषेपुरुषनेतथास्त्रियुंनेअतिशे
 जपिडेछेतेमाटेजीवनअवस्थानेविषेरुडारुडंन्रतकरिनेतथारुडोक्विसारकरिनेएकामरूपश्रुतेजीत
 वो॥१७॥**श्लोक**॥धरणापारणासंज्ञेचतुमस्मिन्नंतंशुभम्॥प्रतिवर्षंविधातत्र्यंयथोक्तविधिनेवतत॥१८
 ॥**अर्थ**॥अनेतत्रतकियांतोवरसोवरसचोमासानेविषेधारणापारणा नामेजेरुडंन्रततेनोशास्त्रमांक
 ह्योजेविधिकेतांएव्रतकरवानिरित्युतेणेकरिनेजेजवोनअवस्थावालोत्यागिसाधुद्वेयतेनेएव्रतकरवुं
 १८॥**श्लोक**॥चांद्रायणंपराकंवादेशकालीनुसारतः॥कुर्वीतचतुरोमासान्कामोन्मूलनरुद्रतम्॥१९
 ॥**अर्थ**॥अनेत्विकामनेमूलमांछिउखाडीनारवेएबुंजेचांद्रायणव्रततथापराकनामव्रततेनेदेशका
 लनाअनुसारकरिनेचोमासानाचारमहिनासुधीजवानअवस्थावालोत्यागीसाधुजेतेकरे॥१९॥**श्लोक**
 रुद्रानिरुच्छ्रायव्रतंव्रतंसातपनेतथा॥उद्दालकंयावकंवासोम्यरुद्रानिधंन्रतम्॥२०॥**अर्थ**अनेरु

छातिरुद्धनामेजेव्रततथासांतपननामेजेव्रततथाउहालकनामेजेव्रततथायावकनामेजेव्रततथा
 सोम्यरुद्धनामेजेव्रततेनेजवांनश्रवस्थानालोत्यागिसाधुजेतेकरे॥२०॥ श्लोक॥ फलरुद्धपरि
 छंजलरुद्धचगेव्रतम्॥ मासोपवासारखव्रतंकुयस्त्रिागीपुमान्मुने॥२१॥ अर्थ॥ हेमुनेफलरु
 छनामेजेव्रततथापरिर्द्धनामेजेव्रततथाजलरुद्धनामेजेव्रततथागोव्रतनामेजेव्रततथासा
 सोपवासनामेजेव्रततेनेजवांनश्रवस्थानालोत्यागिसाधुपुरुषतेजेतेकरे॥ अनेएसर्वेजेव्रतक
 ह्यांतेव्रतनांलक्षणतथातिनेकरवांनीरीत्यतेतोपोनानागुरुथकितथामोटासाधुथकित्तोए
 वो॥२१॥ श्लोक॥ व्रतैरेवचिनश्यंतिमनसः कामवासनाः॥ प्रत्यहं तानितत्कुर्याद्यावस्थाकामसंश
 यः॥२२॥ अर्थ॥ अनेजेकारणपणमाटेमननेविषेरदि एविजेकामनीवासनाओतेजेतेएकह्या
 एवांजेव्रततेणेकरिनेजनाश्रयांमेतेतेमारेज्यांसुधी कामनोरुडिकारेनाश्रयायत्यांसुधिवर
 सावर्षपोतानीसामर्थिप्रमाणेतेव्रतनेकस्यांकरवां॥ २२॥ श्लोक॥ तथावस्तुविचारेणमदनांसंगमे
 नच॥ त्यागिभिर्जीयतेनूनमेषकामोपिउर्जयः॥२३॥ अर्थ॥ अनेजेमव्रतकरवांएकामजिनवाने

उपायकह्योतेमजवस्तुविचारेकरिनेतथामोटापुरुषनेसमागमेकरिनेत्यागिसाधुजेतेनि
 श्रिउर्जयएवोपणजेकामतेनेजितेले॥२३॥ श्लोक॥ यांतुकामविलासास्यैपुमानभिलषेन्त्रिय
 म्॥ मांसास्त्रिस्त्यायुमज्जासकलश्रमविष्टामयीहिसा॥२४॥ अर्थ॥ हेवतेवस्तुविचारनेकहियेलेई
 येजेआपुरुषजेतेकामभोगनिप्राप्तिनेअर्थजेस्त्रीनेइतेलेस्त्रीकेवीलेतोमांसदाअकांन
 डियुंमज्जालोईलिंटविष्टारूपलेकेतांएमांसआदिकजेअतिभुंदिभुंदिवस्तुतेनिभरेलीलेपणए
 मांएकेवस्तुरुडिनधितेतेमांपणएपुरुषसुखमांनेलेतेमहामुरखलेएविरिलेविचारकरिनेस्त्रीसं
 बंधिसुखनीइछानोत्यागकरवांतेने॥ वस्तुविचारकहिये॥२४॥ श्लोक॥ उद्विष्याप्यसंतोयोषाका
 मेनविवशः पुमान्॥ आनिकर्माणिकुरुतेजायंतेतामृतानिदि॥२५॥ अर्थ॥ अनेवलीएवीरीत्येअति
 श्रेअपवित्रवस्तुनिभरेदिनेनाश्रवंतएविपणजेस्त्रीतेनेसा राजेविनेसाचाजिविमानिनेकामेकरि
 नेपरवशथयोजेपुरुषतेजेजेपापकर्मनेकरेलेतेकर्मजेतेनिश्रेयांवांथायले॥२५॥ श्लोकतैः
 कर्मभिस्ततोयातिनरकान्चि विधान्नरः॥ योनीश्वरकीरणद्यालभ्यतेचपुनः पुनः॥२६॥ अर्थ

धर्मा. सु.
१६

२२

अनेतेपछेतेपुरुषजेतेतेकरमेकरिनेनानाप्रकारनानरकनेपमेले तथाश्चानगर्धजवानरशुकरएआदि
 कजेभुंडिभुडियोनीयोतेनेवारंवारपांमेले ॥२६॥ श्लोक इत्येविचार्यतसंगंत्यक्का हूरतएवदि ॥ एतेषुनि
 यमेषेववर्तितव्यंमुमुक्षुभिः ॥२७॥ अर्थ एविरित्यनोविचारकरिनेनेतेस्त्रीनेविषेआसक्तिनो हूरथ
 कित्यागकरिनेसुमुक्षुएवाजेत्यागिसाधुतेमनेअमेकहियेछईये एवांजेस्त्रीत्यागनाआनियम
 तेमनेविषेजेजेनिरंतरवरतवुं ॥२७॥ श्लोक कथावात्राः क्वचि चैवस्त्रीणांअथाअसत्प्रियाः ॥ त्यागिनि
 पुरुषैः स्तासां कर्तव्यंकीर्तनंनचा ॥२८॥ अर्थ ॥ हवेतेनीयमनेकहिये छईयेजेरस शृंगारनायंथसं
 बंधीजेस्त्रीयुनीकथालोकव्यवहारसंबंधीजेस्त्रीयुनीवाचनितोअसतपुरुषदोयतेनेप्रियला
 गेले ॥ साटेत्यागीएवाजेसाधुपुरुषतेमनेतोस्त्रीयुनीकथावात्रातेकारेपण सांभलविनहि तथाते
 स्त्रीयुनागुणनुनेरूपनुंकीर्तनकरबुंनहि ॥२८॥ श्लोक स्त्रीभिः सहनचक्रीरुंनचतासांनिरिक्षाण
 म् ॥ न गृह्यभाषणंताभिः सहकुर्यात्कदाचन ॥२९॥ अर्थ अनेत्यागीसाधुजेतेस्त्रीयुसाथेहास्य
 विनोदरमत्यतेनेकरेनहितथास्त्रीयुनीइहासाथेपोतानिइष्टिनेलीथायएवीरीत्येस्त्रीयुनेजुवेनहि
 केतापोतानेमुखेकरिनेस्त्रीयुनागुणनुंनेरूपनुंवरणनकरबुंनहि ॥२९॥

१६

ते

तथाकारेपणस्त्रीयुसाथेगृह्यभाषणनेकरेनहिकेतांस्त्रीनाअंगसंगसंबंधिजेठानिवाचनितेपु
 रुषयासेस्त्रीनेकेवरावेजनदि ॥२९॥ श्लोक संकल्पोनिश्चयश्चापिनकर्तव्यत्तदास्ये स्पर्शस्तुनेव
 कर्तव्यो दारव्याअपिधोषितः ॥३०॥ अर्थ अनेतेस्त्रीनिपोतानिप्राप्तिथायतेनेअर्थेत्यागिसाधुने
 मनमासेकल्पपणनकरवो ॥ तथातेनोबुद्धियेकरिनेनिश्चैपणनकरवो ॥ अनेकाष्टादिकनीजेस्त्री
 नीपुतलीतेनोपणस्पर्शतो नजकरवो ॥ अनेपुतलीनोस्पर्शपणतो नज करवो तोसाक्षानस्त्री
 नोस्पर्शनकरवो एमोशुकुंबुंएतोकारेयपणनकरवो ॥३०॥ श्लोक ज्वलदकौवरंपातोवरंवावि
 षभक्षणम् ॥ कुपेनापतनंअहंनतुस्त्रीगमंकवित् ॥३१॥ अर्थ अनेवलतोजेअश्रितेमापडुबुंतेश्रे
 ष्टेअथवाकेरखाबुंतेश्रेष्टेअथवाकुबामापडुबुंतेश्रेष्टेपणस्त्रीनोसाक्षानसंगकरवो
 तेनोकारेयपणसारो नथिकेतांएत्रत्येथकिपणस्त्रीनोसंगतोअतिशेभुंडोले ॥३१॥ श्लो तथा
 स्त्रीजतिमानस्यगृह्यमंगेकदाचन ॥ इष्टव्यं त्यागिनि नैव स्पृश्यं स्त्रीवसनंनचा ॥३२॥ अर्थ अनेस्त्री
 जतिमाननुंजेगृह्यअंगतेत्यागिसाधुतेमणेकारेपणजोबुंनहितथास्त्रीनाअंगउपत्यरहुंजेवस्त्री

तेनोस्पर्शकरवोनदितथास्त्रियेपोतानाअंगउपर्यधिउत्तारिनेमुंकुंजेवस्त्रतेनोपणस्पर्शकरवोनहि॥३२॥
श्लोक॥ धोताघ्राधैतच्छुक्रादानवीनाघोषितेंछुक्राव ॥ इतरस्यतु संस्पर्शजातेदोषोनचान्यथा ॥३३॥
अर्थ॥ अनेजेस्त्रीनुवस्त्रधोयुंथकुं नीलुं होयतथाधोयुंथकुं सुक्रायलुं होयतथान बुंदोयनेजोतेने
 अडिजवय्य तोतेनोदोषनधि ॥ अनेएविनाविजुंजेस्त्रिने श्रीदवापेरवानुवस्त्रतेने अदायतो
 तेनोदोषछेमाटे तेनेअडबुंनहि ॥३३॥ **श्लोक**॥ नारीणांसन्मु संतैश्चनौपवेत्संपंकदाचन ॥ तासां चि
 त्रनकत्तंविना ॥ वलोक्येतथैवतत ॥३४॥ **अर्थ**॥ अनेतेजेत्यागिसाधुतेमणे क्यारेपणस्त्रीयुंनेसन्मुखवे
 सडुंनदितथास्त्रीयुंनुं चित्रामण कर बुंनदितथातेचित्रामणनेजोतुं पणनहि ॥३४॥ **श्लोक**॥ धनुर्मात्रो
 तरंस्त्रागतं वमं हूरतस्त्रियाः ॥ हर्षुसवेपु बकुलेजनौघेमिलितेसति ॥३५॥ **अर्थ**॥ अनेमार्गमांचाल
 बुंतारस्त्रीथकिपांचहाथनेछेदेचालबुं अनेभगवाननाजन्मउछवनेदीवसेषणाकजननासमुह
 भेगाथयाहोयनेतारेस्त्रीथकिएदलेछेदेनचालायतेनोबाधनदितारेतोस्त्रीनास्पर्शथकिपोता
 नाअंगनिजरक्षाकरवी ॥३५॥ **श्लोक**॥ देवालयेचाजशिशौतथासंकीर्णवर्त्मनि ॥ भिक्षादत्तेचसंर

स्यंस्त्रीस्पर्शस्त्रांगमेवदि ॥३६॥ **अर्थ**॥ अनेभगवाननुंमंदिर होयतथा मार्गमांकोईनांनी बालकी
 बेविउभीहोयतथासांकडेमार्गहोयतथाभीक्षामागवाजईथेएआरवेकांणेपणस्त्रीनास्पर्शथ
 किपोतानाअंगनिजरक्षाकरविपणपांचहाथनेछेदेचालवानोनियमनरहेतेनोबाधनदि ॥३६॥ **श्लो
 क**॥ यत्रयास्यास्त्रियास्त्रिणा तत्रकार्यानसातथा ॥ स्त्रीवेशधारीचपुमान्तेक्ष्यः स्पर्शेपितच कश्चि
 त् ॥३७॥ **अर्थ**॥ अनेजेवेकांणेस्त्रीयुंनीजेस्नानादिकक्रियातेथातीहोयतेवेकांणेतेकीयात्यागी
 साधुनेनकरवि ॥ अनेस्त्रीनावेशनेधरिरह्यो जेपुरुषतेनेक्यारेपणजावोनदिनेतेनेअडबुंनहिंने
 तेनीसाध्यबोलबुंनदि ॥३७॥ **श्लोक**॥ संभाषणंनकत्तंस्त्रीभिः सदकदाचन नवर्णनीयाश्च गुणा
 स्तासांनैवाः गुण्य अपि ॥३८॥ **अर्थ**॥ अनेत्यागिसाधुतेमणे क्यारेपणस्त्रियुंनिसंभाषेबोलबुंनदि
 तथास्त्रीयुंनागुणनुवर्णनकरबुंनदि तथास्त्रीयुंनाअवगुणनुषणवर्णनकरबुंनदि ॥३८॥ **श्लो
 क**॥ स्त्रियमुद्दिश्यकत्तंनविद्वेगुणकीर्त्तनम् ॥ स्त्रियासुखादपितथानैवश्रव्याकथाद
 रेः ॥३९॥ **अर्थ**॥ अनेस्त्रिनोउद्देशकरिनेकेतांस्त्रीनेसंभलाववासारुभगवाननागुणनुंकीर्त्तनक

धर्मा. मू.
१८

३०२

रबुंनहितथास्त्रीनामुखथकिन्नावाननीकथावार्त्तासोभलवीजनदि॥३१॥ **श्लोक** ॥ शालग्रामस्य
 स्पस्यास्त्रययोषैवपूजका दर्शनार्थेनवैतस्यगंतव्यंत्यागिभिः क्वचित् ॥४०॥ **अर्थ** ॥ अनेजे शाल
 ग्रामजीनी बुजाकरनारिपोतेस्त्रीजहोयते शालग्रामजीनां दर्शनकरवासारुत्यागिसाधुतेमणेक्या
 रेपणजाबुंनहिके मने स्त्रीये पुज्याजे शालग्रामजि तेनादर्शनकरवावालाते मोटुं पापथायछे
 एमनारदी पुरेणमोक हंते ॥४०॥ **श्लोक** ॥ भिक्षां सभाप्रसंगं वा विना न गृहीणं गृहान् ॥ गच्छेत्पुस्त
 गिपुरुषागच्छेयुः क्वापि नैकलाः ॥४१॥ **अर्थ** ॥ अनेभीक्षाकरवाजाबुं हेयअथवासभानो प्रसंगहे
 यनेजाबुं पडे एवकार्यविना बिजाकोई कारजसारुत्यागी एवाजे साधुपुरुषतेजे ते गृहस्थना धरप्र
 त्यजायनहि तथाहूरकोई कारजकरवासारुं कोई ते कांए एकलातो क्यारे पणजायजनहि ॥४१॥
श्लोक ॥ ब्रह्मचर्येन हातव्यमपि प्राणत्यये निजम् ॥ तस्यागबोधकं वा क्वचनप्राप्त्यं सं स्वगुरोरपि
 धश् ॥ **अर्थ** ॥ अनेपोताना प्राणजाताहेय एबुं कोई कष्टप्राविपडेतो पणत्यागिसाधुतेमणे
 पोताना ब्रह्मचर्यव्रतनो त्यागकरवोनहि ॥ अनेते पोताना ब्रह्मचर्यव्रतनो त्यागथाय एबुं क्वचनतो पोतानाय

१८

हंतेपणनमानुं ॥४२॥ **श्लोक** ॥ नैवकारयितव्यं च स्वस्थने स्त्रीप्रवेशनम् ॥ अत्रोदकादि पुरुषैरा
 नाय्यं न स्त्रिया क्वचित् ॥४३॥ **अर्थ** ॥ अनेपोताने रद्याबुं जे स्थानक तेने विषे स्त्रीने तो पसवाजदेवीन
 दि अने अन्नजलआदि कजे परार्थते पुरुषपासे जमगाविले बुं पणस्त्रीपासे तो क्यारेयपणमगाव
 बुं नहि ॥ तथा स्त्रीपोताने जाण्येले ईजे आवितो पणले बुं नहि ॥४३॥ **श्लोक** ॥ संमार्जनीपलेपादिसकु
 ड्यामाचरे स्वयम् ॥ पुंसावाकारये स्त्रीगी न तु तदक्वापियोषया ॥४४॥ **अर्थ** ॥ अनेपोतानेरे हेवानी
 तेजायगातेने विषे बालबुं होय तथा लीपबुं होय एआदिकजे जे कारज्यकरबुं होयतेने त्यागीसाधुजे
 तेपोते पोताने हाथे करे अथवाकोई कपुरुषपासे करवे पणस्त्रीपासे तो कारज्यने क्यारेयपण
 नकरवे ॥४४॥ **श्लोक** ॥ यत्र स्त्रियः पादचारो भूतपूर्वो भवेत्स्थले ॥ तेनैपयित्वा वस्तव्यं पुंसावाप्नोश्म
 वारिणा ॥४५॥ **अर्थ** ॥ अनेजे स्थानकने विषे प्रथम स्त्रीनो पगकरेथयो होयतेने स्थानकने विषे जो
 त्यागीसाधुनेनी वासरवो होय तो ते स्थानकने पुरुषपासे लीपवीने त्यानी वासरवो अने लीपवा
 से अनुकुल न होय ॥ अथवाकोई कप्रापक्तालप्राविपड्यो होय तो ते स्थानकने जले करिने लांतीने लां

निवास करवो ॥४५॥ **श्लोक**। संगो नैव च कर्त्तव्यः शिशोदरसु त्वैषिणम् ॥ स्त्रीसंगवत्स्त्रैण संगो ह्यगद्वयो
मुमुक्षुभिः ॥४६॥ **अर्थ**। अनेके बलस्त्रिसंबंधि सुखनेज इच्छिता तथा सारुसारु रवा ईनेके बलपेट भत्वाना
सुखने इच्छता एवाजे असत पुरुषतेनो जे संगते त्यागी साधुने करवो जनदि अने जे मस्त्रीना संगनो
त्याग करवो ते मज केवल स्त्रीने परतंत्र एवाजे ते कामि पुरुषतेनो पण मुमुक्षु एवाजे त्यागी साधुतेमणे
छेदे धिज त्याग करवो पण एमनि सो बतको ईरित्ये थावा देवीजनदि ॥४६॥ **श्लोक**। स्त्रीणो स्त्रैण नरा
णां च संगत पुंसोऽत्र बंधनम् ॥ यथा दृढं भवति वै न तथाऽन्य प्रसंगतः ॥४७॥ **अर्थ**। अने आलोक
ने विषे स्त्रियुना संगथकि तथा स्त्रीने आधिना एवाजे कामि पुरुषतेना संगथकि जे विरित्ये मुमुक्षु पु
रुषने अति श्रेष्ठ पण बंधन थायले ते विरित्ये विजापदा रचना प्रसंगथकि न थी थातो ॥ माटे एवा
ना प्रसंगनो तो सर्व प्रकारे त्याग करवो ॥४७॥ **श्लोक**। स्त्रैण संगमाधुताया ए श्रमणैः खिला
न्यपि ॥ नाशमायां तिसहस्रा मुक्तानां च मुमुक्षताम् ॥४८॥ **अर्थ**। अने वली मुक्त पुरुषनां जे साधु
पणानां रुडागुण रूप समग्र ऐश्वर्य सामर्थ्य जे ते स्त्रिने आधिना एवाजे ते कामि पुरुषतेना संगथ

१६

कितकाल नाशपां मिजाय छे एवो ए कामि पुरुषनो संग भुंजे छे ॥४८॥ **श्लोक**। ब्रह्मचर्यमहिंसा
त्याऽनीष्यत्रिणो च क्षमा दया ॥ सत्यं मौनं यशो बुद्धिः क्रूरस्तेयं च मोदमः ॥४९॥ **श्लोक**। इत्यादयो गु
णसंगा स्त्रैणा नोयांति दिक्षयम् ॥ तस्मात्संगो न कर्त्तव्यः स्त्रीषु स्त्रैणेषु सर्वथा ॥५०॥ **अर्थ**।
अने ते रुडागुणते कीया तो ब्रह्मचर्य व्रत तथा अहिंसा तथा को ईनी इप्यनि करवित थापवि
त्रपणं तथा क्षमा दया तथा सत्य तथा मौन तथा रुडिकी त्रितथा बुद्धि तथा लज्जा तथा चोरि
न करवी तथा मन आदिक आर अंतःकरणने नियम मों राखवां तथा नेत्र आदिक बासु ईडि
योने नियम मों राखवां ए आदिक जेरुडा रुडागुण ते जे ते कामि पुरुषना संथकी निश्चेनाशपां
पांमीजाय छे ते माटे त्यागी साधुतेमणे की प्रकारे स्त्रियुंने विषे तथा स्त्रियुंने आधिना एवा
जे कामि पुरुषतेने विषे प्रसंग न करवो ॥४९॥ ५०॥ **श्लोक**। भक्त्या विष्णोसतां संगं दैते श्र नियमैः
सह ॥ त्यागिनो ऽजयं कामं जि त्वायांति परं सुखम् ॥५१॥ **अर्थ**। अने भगवानने विषे जे भक्ति
तथानिष्कामि एवासाधु पुरुषनो जे संगतेणे सहित एवाजे आसर्वे नियमतेणे करिने एवासा

ग

धर्म-
२०

२०

गिसाधुजेते दुर्जय एवो जे कामतेने जितने परमसुखने पांमे छे ॥ ५१ ॥ **श्लोक** ययातिरैलमुखा श्रुपुरा
 विधर एश्वराः ॥ कामत्यागात्परं सौरवं निजाभिष्टं हिले भिरे ॥ ५२ ॥ **अर्थ** अने यथातित ध्याएल पुरु
 रवाए आदिक जेमोटा मोटा पृथवी नापति एजाते पए पूर्वका मना त्याग थकि पोताने मन बांछित ए
 खुंजे परम सुतेने पांमता हवा ॥ ५२ ॥ **श्लोक** एतेषु नियमेषु स्याद्यस्य यस्य युतिः क्वचित् कर्तव्यं तस्य तस्य
 शुभ्रायश्चित्तं हितैषिभिः ॥ ५३ ॥ **अर्थ** अने आकहा जे नियमते मोधिजे जे नियम नोकारे क भंग थर जा
 यतो ते तुं ते तुं जे प्रायश्चितते पोताना हितने इच्छिता जे त्यागी साधु ते मणे त काल कर बुं ॥ ५३ ॥ **श्लो**
क श्रतानास्त्री कथायास्तु श्रवणे कीर्तन तथा ॥ स्त्रीणां वा विहरतीनां क्रीडास्थाने क्षणं स्थितौ ॥
 ५४ ॥ **अर्थ** इवे जे टलाने विषे एक उपवास कर वो पडे एवा जे नियम नां भंगते देखे खाडिये छे ईये जे अजाण्य
 मांस्त्रीनी कथा वा त्रासंभवा इजि वायतथा स्त्रिनी कथा वा त्रासंभवा जे उकोणे स्त्रियुं परस्पर
 क्रीडा करती होय तेवे कोणे क्षण मात्र उं भुरहि ज वायतो पृथक् पृथक् एक एक उपवास कर
 वो ॥ ५४ ॥ **श्लोक** स्त्रिया दृष्ट्या दशं बद्ध स्वस्य तत्रैक्षणे कृते ॥ पुंसु देशेन वा नार्थी बोधे ध्यातानतः क

ख
त

२०

ते ॥ ५५ ॥ **अर्थ** अने अजाण्य मांस्त्रिनि दृष्टिसाधे पोतानी दृष्टिने बाधने के तां च्यारे आंरखो भोगि
 करिने ते स्त्रिने जो वा इज वायतथा अजाण्य मां पुरुषने मिषे करिने स्त्रिने तान वा त्रासिनी बोध कर इ
 ज वायतो पृथक् पृथक् एक एक उपवास कर वो ॥ ५५ ॥ **श्लोक** पुंसां च कारिते तु ह्यभाषणे पिस्त्रियं
 प्रति ॥ जाते स्त्रीसंगसैकस्य मनसा कामतः क्वचित् ॥ ५६ ॥ **अर्थ** अने अजाण्य मां पुरुष पासे छानि गु
 ह्यवा त्रासिनी प्रत्ये कहे वरा वे तथा कारिक अजाण्य मां काम थ कि मने करिने स्त्रीना संग नो सं क
 स्य कर इज वायतो पृथक् पृथक् एक एक उपवास कर वो ॥ ५६ ॥ **श्लोक** तसं कल्प वश त्वे च स्वस्य
 जाते क्षणं क्वचित् ॥ स्त्रंग स्वपस्त्रं च जाते र्थिगानतस्तथा ॥ ५७ ॥ **अर्थ** अने च्यारे क अजाण्य मां क्ष
 एमात्र पोताने स्त्रीसंगना संकल्पनुं वश पए थ इजाय के तां ते संकल्पने वश वरता इज वायतथा स्त्रि
 ना अंग उपस्तर हं जे वस्त्रते नो स्पर्श जो अजाण्य मां थ र्ज जायतथा धोयुं थ कुं भी तुं ने धोयुं थ कुं सु कुं ने
 न बुं एन एव विना नुं जे स्त्रीने पेखा ओठा तुं वस्त्रते नो स्पर्श जो अजाण्य मां थ र्ज जायतो पृथक् पृथक्
 एक एक उपवास कर वो ॥ ५७ ॥ **श्लोक** धनुमानो तरगति च वने चायना पदि ॥ संभाषणे स्त्रिया जाते स्त्री

त
ह

धर्माच्च
२१

गुह्यगस्यचेक्षणो॥५८॥**श्लोक**॥ अनेकोई आपत्काल नप ओहोयनेपोलोमार्गद्वोयतोपणस्त्रिथकि
पाचहाथनेछेदेनचलायनेतेथि-प्रोखुं जोस्त्रीनि समिप-अजोणमांचलायी जवायतथा अजोण
स्त्रिसाथेबोलाईजावाय तथाअजोण्यमां स्त्रीतुंगुह्य-अंगदेखाईजायतोपथकपथकएकएक
उपवासकरवो॥५८॥**श्लोक**॥ एतेष्वेकतमे जातेप्रमादादपि कर्हिचित्॥ उपवासोविधातयोविधु
नामजपान्वितः॥५९॥**श्लोक**॥ एविरित्येएकएक उपवासनांजेजेवेकाणो कर्ह्योतेमोक्षारिक-अ
सावधानपणाथकिपणफेरपडिजायतोभगवाननामनेजपेनृक एवोएकएक उपवाससागिसाधुने
करवो॥५९॥**श्लोक**॥ बुद्धिपूर्वकचित्दृष्टपशुपक्षादिमेषुने॥ उपवासोविधातयस्यागिनाचैकवा
सरम्॥६०॥**श्लोक**॥ अनेपशुपक्षि-आदिकजेजीवतेतुं जेमेथुनतेजोक्षारिक-अजोणनेजोवाइजा
यतोत्यागीसाधुतेणोएकउपवासकरवो॥६०॥**श्लोक**॥ दीक्षाग्रहीतृपुरुषसंबंधिजनएछने॥ भिक्षा
निमित्तेकार्यंचतथापुस्तकलेखने॥६१॥**श्लोक**॥ हवेजेदलेवेकाणोस्त्रीबंधीवचननेपुरुषथकिसां
भलबुंपउतेनीरीत्यकदियेछईयेजेत्यागीनीदीक्षालेवासारु-आव्योजेपुरुषतेनासंबंधिजननेपुछ

अ०२
मां
सं
२१

चापडेतथाकोईकबाईमाणसद्देयनेतेसाधुनेजमबासारुसोईदेवालुंकेवराबेतेनेनीआजी
बिकानीरित्यपुछवीपडेतथाकोईबाईमाणसद्देयनेतेपुस्तकलखाववासारुमोकलेनेतेनिका
ईकवातपुछवीपडे॥६१॥**श्लोक**॥ उचितावासदानेचहरीक्षागतयोषिताम् ईदृशगवत्रकेका
र्येसंप्राप्ते सतिकर्हिचित्॥६२॥ स्त्रीसंबंधिवचः श्रव्यं कथितं पुरुषेणचेत् स्वस्वमंडलमुख्येन
नसर्वे स्त्यागिभित्सुतत्॥६३॥**श्लोक**॥ तथाभगवाननुंमंदिरद्वोयनेत्यांभगवाननां दर्शनकरवा-आ
विजेस्त्रियुतेमनेघटेतेवेकाणोउताणेअपाववोहोयनेतेमोस्त्रिसंबंधिचातपुछवीपडेएविएवि
रित्यनुक्षारिककोईक-अवश्यकारण-आविपडेतारेजोपुरुष-आविनेकहेतोतौस्त्रिसंबंधीवच
ननेसोभलबुंतेपणपोतपोतानामंडलमांजेमुखीयोत्यागिसाधुद्वोयतेनेजसोभलबुंपणपोतपो
तानामंडलनाजेविनासर्वेत्यागिसाधुतेमनेतोतवचननसोभलबुं॥६३॥**श्लोक**॥ अष्टपयाउत्तरं ब्रूया
दितरोयदितद्वचः॥ सदस्त्रात्पित्तर्हि मनुचिर्बसुवर्णकम्॥६४॥**श्लोक**॥ अनेसुरवीयाविनावि
जोतेत्यागिसाधुतेजोतेवचननेसांभलेअथवातेनोउत्तरकरेतोतकालस्नानकरितेवणवारअष्ट

ज

क्षरमंत्रनोजपकरे ॥६४॥ **श्लोक** नरनारायणीयांच ततः सप्रमेदिशम् ॥ एवं कृते विशुद्धिः स्यात्प्राग्निस्त
 स्यनिश्चितम् ॥६५॥ **अर्थ** ॥ अने ते वार पळे ते त्यागी साधु जे ते श्री नरनारायण देव जे देवी शारंग्याचे
 एविजे उत्तर दिशतं ते नि सोमो साष्टांगनमस्कार करे एविरित्येकव्याथकिते त्यागि साधु नि निश्चै विशुद्धि
 यायके तो एयेषय किनि वृत्ति थाय ॥६५॥ **श्लोक** असाक्षिकं न वक्तव्यं मुखेनापित उत्तरम् ॥ उक्तं सति
 तुन स्यापि प्रायश्चित्तं तदेव हि ॥६६॥ **अर्थ** ॥ अने जे मुखीयो साधु हेयते ने पण ते स्त्री संबंधी वचन नो उत्तर कर
 वो ते बिजा एक वे पुरुष नि साख्ये सहित करवो के तो ते स्त्री संबंधी वचन ने के वा अप्राप्यो जे पुरुष ते मेले बि
 जा एक वे पुरुष होय तारे ज करवो पण ते बिना न करवो अने ते वचन ने सांभल बुंतारे पण बिजा एक वे उ
 रुषनी साख्ये सहित सांभल बुंत अने बिजा पुरुष नि साख्ये विना ते वचन ने सांभले अथवा ते नो उत्तर करे तो
 ते मुखीया साधु ने पण जे प्रथम प्रायश्चित्त मुखिया विना बिजा त्यागि साधु ने कर्त करवुं ॥६६॥
श्लोक ॥ आवश्यकाधिकं ब्रूयाद्यदि वा त्ना प्रसंगतः तर्हि स्नात्वा ह्यपवसेद्दिनमेकं हरिं स्मरन् ॥६७॥
अर्थ ॥ अने ते मुखीयो त्यागी साधु जे ते स्त्री संबंधी वचन नो उत्तर करवो ते मां जे अवरय बोले

न

२२

वानुं होयते थी अधिक वचन ने वा त्ना प्रसंगे करिने जो बोले तो स्नान करिने हरि बुं स्मरण करतो थको ए
 क उपवास करे तारे शुद्ध थाय ॥६७॥ **श्लोक** करमंथेन लुक्तं त्यागि नावीर्यपातने ॥ उपवासास्तेन का
 या हि वसानांच तुष्टयम् ॥६८॥ **अर्थ** ॥ अने जे त्यागी साधु कामने परवश थको पोताना हाथने चाले
 करिने जो विरज्य पात करे तो ते त्यागि साधु चार दिवस सुधी लागव उपवास करे तारे ते नि शुद्धि था
 य ॥६८॥ **श्लोक** ॥ वीर्यं भ्रवो भवेत्स्वप्ने यदि वै वर्यतस्तदा ॥ प्रातः स्नात्वा वै वक्तव्यं तदिने मेकमुपोषण
 म् ॥६९॥ **अर्थ** ॥ अने जो स्वप्ने विषे स्त्रीना दर्शन करिने कामना परवश पण थकि विरज्य पात थई
 जाय तो प्रातका ले स्नान करिने एक दिवस उपवास करवो ॥६९॥ **श्लोक** ॥ नीहाटनेऽध्वनि स्नाने पा
 नीयादरणादिषु ॥ विद्युक्तेऽत्यागिनो यदि न पश्येतां परस्परम् ॥७०॥ **श्लोक** ॥ ताभ्यां द्वाभ्यामपित दा का
 र्यमेकमुपोषणम् ॥ मलमूत्रोत्सर्जनेऽत्र नोपवासस्तथापि हि ॥७१॥ **अर्थ** ॥ अने जी क्षामा गवा जावुं
 तथा मार्गे चालवुं तथा स्नान करवा जावुं तथा जल भरवा जावुं ए आदिक जे जे क्रिया करवाने अर्थे बि
 जण भेगा थई नै गया जे त्यागी साधु ते जे ते क्रिया करवाने विषे नो रवापडि गथा थक्का एक बिजाने देवे

ने

नहितोतेवेयनेपणएकएकउपवासकरवो॥अनेदीशाफरबजाबुंतथालधुशंकाकरवानाबुंनेतेने।
 विषेजोएकविजानेनदेखेतोतेनोउपवासनहितथाकोईकरोगादिकआपत्कालआविपडेनेतेनेवि
 षेजोएकविजानेनदेखेतोतेनोपणउपवासनहि॥११॥**श्लोक** त्यागिनाचस्त्रियासाकंस्थिते रहसि
 वाःध्वनि॥यानेतयासहकृतेःप्युपोष्यतदिनत्रयम्॥१२॥**अर्थ** अनेएकांतस्थलनेविषेएकलात्यागि
 साधुथिएकत्विस्त्रिभेलेथोडिकवारउभुरदिजवायतोतेनेत्रयदिवससुधीलागवउपवासकरवात
 थ्यामागनेविषेएकलीस्त्रीभेलेएकलात्यागिसाधुथियोडीकवारचलाइजवायतोपणतेनेत्रयदिव
 ससुधीउपवासकरवा॥१२॥**श्लोक** त्यागिनःकामवैवश्या ब्रह्मचर्ययै दृष्टमम्।सुतेभवेन्नदानी
 यत्प्रायश्चित्तंततड्यं॥१३॥**अर्थ** अनेजेकामनेपरवशपणाथकि त्यागि साधुनेआवमाब्रह्म
 चर्यव्रतनोभंगछईजायकेतांसाक्षात्स्त्रीनोभंगसंगथाइजायतोतेनेविषेजेप्रायश्चित्तछेतेने
 कहियेछैये॥१३॥**श्लोक** धर्मशास्त्रेषु तु महत्प्रायश्चित्तमिदोदितम्।अशक्यंतत्कलौ कर्तुं त
 कुर्याद्वाषिकं व्रतम्॥१४॥**अर्थ** अनेएआवमाब्रह्मचर्यव्रतनाभंगनेविषेधर्मशास्त्रमांतोमाहु

लागव
ने

प्रायश्चित्तकहंछेतेतोआकलियुगनेविषेकरवानेअशक्यछेकेतांकरवानेसमर्थथवाथएबुंनथितेमाडे
 एकवरनुं व्रतकरबुं॥१५॥**श्लोक** दिवसेऽनशनंकुयदिकस्मिंश्चाऽपरेऽहनि॥पिबेन्निर्वणान्सरून्मैनेनै
 वसरुद्विवा॥१५॥**अर्थ** हवेतेवरशनुं व्रतकेवीरीत्येकरबुंतेकहियेछईयजेएकदीवसतोउपवासकरवो
 नेविजेदिवसतोमिवाविनानोसातुवोपीवोतेपणएकवारजपीवोनेदीवसेजपीवोपणएत्रियेनपीवोने
 पीवोतरिमोनव्रतएखबुं पणबोलबुंनहिएविरित्येएकवरशसुधीकरबुं॥१५॥**श्लोक** सरूत्प्रातु
 मशक्तोऽन्नमद्याह्न वणयुक्पुमान्॥अन्नवयंसलवणंतत्राशक्तोपिभक्षयेत्॥१६॥**अर्थ** अने
 सातुवोपीवानेअसमर्थएवोजेत्यागीसाधुपुरुषतेजेतेमिजेजुक्तएबुंजेराधेलुंएकअन्नतेनेखायअ
 नेतेएकअन्नखावानेविषेपणअसमर्थएवोजेत्यागीसाधुपुरुषतेजेतेमिजेजुक्तएवांजेरांधेलांवेअ
 न्नतेनेखाय॥अनेएएकतथावेअन्नखावाउंकहंतेप्रथमनेदिवसउपवासकरिनेविजेदिवससा
 वानुकहंएमजाणबुं॥१६॥**श्लोक** रोगेणोपशुतोयः स्यात्कयाचिद्वाः॥पदाकचित्॥उपवासविदि
 नेसत्यागीकुर्याद्विदं व्रतम्॥१७॥**अर्थ** अनेएव्रतकरतेसतेकोईकरोगेकरिनेउपव्रवेजुक्तथयोअ

धर्माः २५

धवाकारकको ईक विजिप्रकारनी आपरायेकरिने उपद्रवेजुक्तथयो एवोजेत्यागी साधुतेजेते उपवा
 मेरदित एबुं जे व्रततेने करे केतां ज्यो सुधी एउपद्रव होय त्यो सुधी एकांतर उपवासन करवा ॥११॥
श्लोक ॥ रोगे चापदिन छायां जपिताः ष्टाक्षरं मनुम ॥ सदस्व सत्यं कुर्वीत यथा पूर्वजिज्जव्रतम् ॥१२॥
अर्थ ॥ अने ते रोग तथा ते आपदा तेना शपांमे सते एक हजार जे अष्टाक्षर मंत्र ते नो जप करिने केतां
 अष्टाक्षर मंत्र नी दशमाला फेर विने पछे ते त्यागी साधु जेते ते म प्रथम पोता बुं व्रत कर तो ह तो ते म क
 रे केतां एक वर सना व्रतमां जे टलादि वसवा कि रखा होय तेने पु ए करे ॥१२॥ **श्लोक ॥** वर्षव्रते लश
 क्रस्तु पादो न व्रतमाचरेत् ॥ अर्धं वाप्य त्यशक्तस्तु कुर्यान्मासत्रयं शुविः ॥१३॥ **अर्थ ॥** अने ए वि
 रिते एक वर स बुं व्रत कर बुं तेने विषे असमर्थ एवो जेत्यागी साधु तेजेते न व म दिना सुधी ए व्रतने क
 रे अने न व म दिना सुधी कर वाने विषे एण असमर्थ एवो जेत्यागी साधु तेजेते छो म दिना सुधी ए व्रत
 ने करे अने अतिशे असमर्थ होय ते तो त्रय म दिना सुधी ए व्रत करिने पवित्र थाय छे ॥१३॥ **श्लोक ॥**
॥ नियमैः सहितं कार्यं व्रतमेकांतराशनम् ॥ एतत्पवित्रं परमं मनः काय विशोधनम् ॥१४॥ **अर्थ ॥** अने

२२
२५

एकदिवसनखाबुंने बिजेदिवसखाबुं ए बुं जे अ व्रत तेजेते व्रतना अंगरूप जे अर्धं सा ब्रह्म चर्यादिक नि
 यमते ए सहित कर बुं केतां व्रत कर बुं तारे नियम पालवां ॥ अने ए व्रत के बुं छे तो अतिशे पवित्र रूप छे
 नेमनेने देहने अतिशे शुद्ध कर ना रुं छे ॥१४॥ **श्लोक ॥** व्रतं कर्तुं मशक्नोयः पुमान्स तु समाचरेत् ॥ ब
 र्याश्रमयात्रा वैततः शुद्धाति सध्वम् ॥१५॥ **अर्थ ॥** अने ए वीरी ते ए व्रत कर वाने असमर्थ एवो जे
 त्यागी साधु पुरुष तेजेते वदरीना थ जी निजा जाने करि आवे तो ते जात्राये करिने पण ते त्यागी साधु जेते
 नी अशुद्ध थाय छे ॥१५॥ **श्लोक ॥** अथवा विदधिताः सौमासमेकं समाहितः व्रतंचो द्रायणं नाम सर्वपा
 तकनाशनम् ॥१६॥ **अर्थ ॥** अने ए विरिते कर वाने असमर्थ एवो जे त्यागी साधु तेजेते सावधान थको
 एक म दिना सुधी नो द्रायण नाम व्रत तेने करे ते चो द्रायण व्रत के बुं छे तो सर्व पापने नाश कर ना रुं छे ॥१६॥
श्लोक ॥ अविहाते जनै रश्मि न पापे तु चतुरक्षरम् ॥ मत्तुं जपे द्वर्षमेकं लक्षार्धं प्रतिवासरम् ॥१७॥ **अर्थ ॥**
 अने साक्षात् स्त्रीना अगे संगरूप जे ए पाप तेने को र्म नुष्ये न जां ए पुं होय तो ए त्यागी साधु जेते ए क व र
 स सुधी दी व स दी व स प्रत्ये ना रायण ए वीरी ते जे चार अक्षर अक्षर नो मंत्र ते पे चा सदजार जपे के तो नित्य

जे

धर्मा-२५
२५

प्रत्ये एमंत्रनी पोचसोमाला फेरवे ॥ ८३ ॥ **श्लोक** ॥ मौनी हरासनो मंत्रत्रिभिः कालैर्यथा बलम् उपवि
च्य जपे ऋक्चाततः शुद्धिमवाप्नुयात् ॥ ८४ ॥ **अर्थ** ॥ अने ते मंत्र के विरीत्ये जपवो तो जेवुं पोतानुं बल हो
यते प्रमाणे नित्ये प्रातः काल मध्य न कालने सायंकाल एत्र एष्य टांणे करिने एपंचास हजार मंत्र जप
वो अने जपवो तारे मोन व्रते युक्त थको ने दृष्ट्या सने जुक्त थको एक स्थलने विषे देशने भक्ति ये जु
क्त थईने जपवो ॥ अने एविरित्ये एक वर ससुधी नित्ये एमंत्रने जपे ते एकरिने ते त्यागि साधु जे ते शुद्धि
ने पोमे ॥ ८४ ॥ **श्लोक** ॥ एव व्रतेन संशुद्धः सद्भिः सन्मंडले पुमान् ॥ अदीतयोः धृतदोषं पुनर्विभ्रानतैः
कृत्वा ॥ ८५ ॥ **अर्थ** ॥ अने एविरित्ये बहु प्रकार ना भेदे करिने जे व्रत करवुं क संकते व्रते करिने हरी रीत्ये
शुद्ध थयो एवो जेत्यागि साधु पुरुष तेने बिजा त्यागि साधु ते मणे त्यागी साधुना मंडलने विषे लेवोने पछे ते
नो जे रीषते चार पण ते त्यागि साधु ते मणे के वान ही ॥ ८५ ॥ **श्लोक** ॥ मैथुनार्थं प्रवृत्तौ च पुंसि वापशुजाति
षु ॥ त मरुद्धं व्रते कार्यं त्यागिना स्वस्वशुद्धये ॥ ८६ ॥ **अर्थ** ॥ अने जो कदाचित् पुरुषने विषे मैथुन क
रवाने अर्थ प्रवर्त्ते अथवा पशुजातिने विषे मैथुन करवाने अर्थ प्रवर्त्ते तो ते त्यागि साधु ते एपोतानि शुद्धि

२६
२५

ने अर्थ त मरुद्ध व्रत करवुं ॥ अने ते त मरुद्ध व्रतने लक्षण एछे जे त्र एष्य दिवस सुधी तो त्र एष्य त्र एष्य पत्ति उंनुं
जल पीवुं तथा त्र एष्य दिवस सुधी तो बेबे पत्ति सुंनुं उध पिवुं तथा त्र एष्य दिवस सुधी तो एक एक पत्ति उंनुं
धिपीवुं तथा त्र एष्य दिवस सुधी तो उंनो वायु पिवो ए वीरित्ये वार ही वसनुं ए व्रत क संकळे ॥ ८६ ॥ **श्लोक**
॥ कृत्वा यो दुःकृतं तस्य नैव कुर्वीत निःकृतिम् ॥ स तु सन्मंडलास्यो निष्कास्यो ह्येत्यजादि वत् ॥ ८७ ॥ **अ**
र्थ ॥ अने जेत्यागि साधु जे ते पाप कर्मने करिने तेनु प्रायश्चित्त जोन करे तो तेने चा उल्लंघिने वे ततका ल
त्यागि साधुना मंडल थकि निश्चैर्कदि मु कवो पण ते निमो हो बतन एर व वित था ते नो लोभ पण न राखवो
८७ ॥ **श्लोक** ॥ कामस्य दोषा इति कीर्त्तिता स्ते तथा गुणास्तज्जथ साधनानि ॥ अथार सस्यापि वदामि दोषो
स्तुभ्यं मुने तज्जयान् गुणान्श्च ॥ ८८ ॥ **इति श्री सत्संगिजिवने नारायण चरित्रे धर्मशास्त्रि चतुर्थ प्रक**
रणे त्यागि धर्मेषु कामदोषतज्जयो पाय निरूपण नामादितियोः ध्यायः ॥ २ ॥ अर्थ ॥ हे मुने एविरि
त्ये कामना जे दोषते अमेत मने क ह्या त था ते कामने जितवाना साधन रूप एवा जे गुणा कृतो नियम रूप उ
पाय ते पण अमेत मने क ह्या ॥ अने ह वर सना जे दोषत था ते र सने जितवाना उपाय रूप जे गुण ते अमेत म

नेकदिये छे ये तेने तमे सांभलो ॥८८॥ एविरित्ते श्रीनरनारायणनां चरित्र छे जेने विषे एवो धर्मशास्त्ररूपजे श्री
ससंगिजीवननामये अथ तेने विषे जेचो धुं प्रकरणतेमो जे त्यागिसाधुना धर्मतेने विषे कामना देषतथाते
कामना देषतथाते कामने जितवाना उपायते मनुं निरुपण करूं एनामि बिजे अथाय जेते थयो ॥२॥ ॥
श्रीनारायणमुनिरुवाच ॥ श्लोक ॥ सर्वधामिन्द्रियाणां हि क्षीभहेतु रसीमतः । तन्मूलाः सकलादोषाः
ः प्रवर्तते । घृहे तवः ॥ अर्थ ॥ श्रीनारायणमुनि जेते कहे छे हे मुने सर्व जे इंद्रियो ते मने क्षीभपमाडवा
नाकारणतेरसमां त्यो छे तथा पापने उपजानाकारण एवाजे सर्व दोषते पणरसमां थिज प्रवर्तते छे
१ ॥ **श्लोक** सर्गाः कामो रसादेव सद्यः प्रभवतीति तु प्रसिद्धमस्त्रिलोके बुधुः स्वामेतददर्शनात् ॥ २ ॥ अर्थ अ
ने अगे सदित एवो जे कामते जेते रस थकि जततकाल उपजे छे एविजेरी त्यते तो लो कने विषे प्रसिद्ध छे । ए
मादे तो जे बुधो धाये करि ने बुबलो रवो थयो दोयतेने विषे कामदेखातो न थिने जे रसे करिने पुष्ट थयो हे
यतेने विषे जकामदेखाय छे ॥ २ ॥ **श्लोक ॥** महतां भूमिपालानां ब्राह्मणनामपि क्वचित् । धर्मिष्ठा नाम
धिरसासक्तिर्मांसाशनैः भूत् ॥ ३ ॥ अर्थ ॥ अने धर्मिष्ठ एवाजे मोठा राजा ते मने पणरस थकि मांसभ

क्षणने विषे आसक्ति थति हवितथाकारिक को ईक वे कांणे धर्मिष्ठ एवाजे ब्राह्मणते मने पणरस थकि मां
सभक्षणने विषे आसक्ति थति हवि ॥ ३ ॥ **श्लोक ॥** देवानां च नृपादीनां रसादेव प्रवर्तते । हिंसायज्ञपरो
वेदः सर्व इत्यपभाषणम् ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ अने सर्व जे वेदते हिंसा मय एवाजे यज्ञते परक हे छे केनां जि
वनि हिंसाये जुक्त एवाजे यज्ञने नु प्रतिपादन करे छे एविरी त्यनुं जे यज्ञनाकरवा बालादेवतातथा
राजातथा ब्राह्मणादिक ते मनुं अपभाषण के तां प्रतिभु दुं पुष्टवचनते रस थकि प्रवर्तते छे के तो एय
ज्ञनाकरवा बाला छे ते यज्ञमां जीवनी हींसा करिने पछे ते यज्ञकस्या थकि बाकि रहं जे मांसते वेवावा
सारु रसने विषे आसक्त थकावेदने हिंसायज्ञपर कहे छे पण वेदकां ई हिंसायज्ञपर न थि ॥ ४ ॥ **श्लो
क ॥** अहिंसयज्ञात्तपसः स्वाध्यायसनातनात् ॥ उच्छादि हर्षेर्विप्राणां भ्रष्टत्वं च रसादभूत् ॥ ५ ॥
अर्थ ॥ अने जिवनी हिंसाये रहित एवो जे यज्ञ करवो तथा तपकरवुं एव रूपजे पोतानो सनातन
धर्मते थकि जे ब्राह्मण तुं नष्टपणं थयुं ते रस थकि जथ तुं हवुं तथा पोतानि जे शिलोच्छादिकरु
पट्टिने थकि जे ब्राह्मण तुं नष्टपणं थयुं ते पणरस थकि जथ तुं हवुं ॥ ५ ॥ **श्लोक ॥** सोप्रतं ब्राह्मणदेश्च

मद्यमांसाशनेभुवि॥प्रवृत्तिरस्येवरसाद्देवाद्यद्देशतः किल ॥६॥ अर्थ॥ इन्द्रनेदमांसांश्चाप्यविने
 विषे ब्राह्मणादीकृतेष्वर्थात्तथा ब्रह्मचर्यादीकृतेऽप्यश्रमनेदेविने भैरवादिकदेवताने उद्देशे करि
 नेकेतांमने नैवेद्यधरवानेमीशे करिनेरसथकिमद्यमासनाभक्षणनेविषे प्रवृत्तिश्च ॥६॥ श्री
 क॥ ॥ चतुर्षु वर्णेषु चतुर्ष्वर्थात् अनेषु च॥ वेदोक्तधर्मसौकर्यरसादेव प्रवर्तते ॥७॥ अर्थ॥ अ
 नेऽचारवर्णं तथा चारः आश्रमतेने विषेरह्याजे मनुष्यतेमने वेदे कर्तव्ये जे धर्मतेने विषे जे संकरपणं
 प्रवरत्युंते केतां वदाले करिने भ्रष्टपणं प्रवृत्त्युंते तेरसथ किज प्रवर्तते ॥७॥ श्रीक॥ पशुपक्ष्यादिहिं
 सायासु त्रमां नृणांमपि ॥ प्रवृत्तिरक्षसांतुल्यारसात्सैन्येपि जायते ॥८॥ अर्थ॥ अने उन्नमजा।
 तिनं जे मनुष्यतेमने पण पशुपक्षिआदिक जिवनी हिंसाने विषेरक्षसना जे वीजे प्रवृत्ती थायते तेर
 सथ किं जायते ॥ तथा उन्नमजातिना जे मनुष्यतेमने पण चौरिकरवाने विषे जे प्रवृत्ति थायते ते पण र
 सथ किं जायते ॥८॥ श्रीक॥ पंक्तिजे देरसादेव जायते विज्ञापामपि विहायाः न्यान्वाहुभक्षेपुं
 सश्चेकाकिनोरुचिः ॥९॥ अर्थ॥ अने पंक्तिजे देना दोषने जाणता एवा जे विद्वान् पुरुषतेमने पण जे

क्तिजे दे थायते तेरसथ किं जायते तथा पोताने समिपेरह्यां जे विजां मनुष्यतेमनो त्याग करिने केतां
 तेमने न आपिने स्वाडपदार्थं नुंजे भक्षण करवुंतेने विषेरसथ कि ए कला पुरुषने ज रुचि थायते
 केतां स्वाड एवी जे स्वाधानि जण शंतेने पोते एक लो जखायते ॥९॥ श्रीक॥ अप्रेषपाने चाः भक्ष्यभ
 क्षणे मादकाशने ॥ प्रवृत्तिरुन्नमां नवैरसात्प्रवृत्तिनिश्चितम् ॥१०॥ अर्थ॥ अने उन्नमजातिना जे
 मनुष्यतेमने पण नपी धाजोग्पजे वस्तुतेनापि वाने विषेरसथ कि निश्चै रति थायते तथा नखाधा प्र
 निजे वस्तुतेना खावाने विषे निश्चै प्रवृत्ति थायते तथा जेने खावै करिने के फचटेने धर्म अधर्मनी ख
 वस्तुनरदे एविजे वस्तुतेने खावितथापि वीतेने विषे निश्चै प्रवृत्ति थायते ॥१०॥ श्रीक॥ हरिकीर्त
 नसच्छास्त्रकथानां भवच्छिदाम् ॥ जीविका त्वं रसादेव हर्यर्चा पूजनस्य च ॥११॥ अर्थ॥ अ
 ने जन्मरण रूप संसारने छे दिनाखे एवां जे भगवानां कीर्तनं तथा सत्शास्त्रनिकथां तथा
 भगवाननी प्रतिमानी पूजा तेमनुं आजीविकापणं थायते तेरसथ कि ज थायते केतां पोता
 नादे हकुटवनी आजीविकाने अर्थेरसथ कि एकीर्तनकथा पूजाने करे छे ॥११॥ श्रीक॥

धर्मा. मृ.
२६

रसाच्छुवशत्वं चततो मृत्स्रविव्यपि ॥ अस्यादारेण मृत्युश्चरसा जोगा भवंति च ॥ १२ ॥ अर्थ ॥ अनेरस
यकि पोतानाश्चुने परवश थना र्जजवायले नेपछे ते थकि मृत्युपण थायले तथारस थकि अतिशे
आहार करायले नेतेणे करिने मृत्यु थायले तथारस थकि नाना प्रकारनारो गथायले ॥ १२ ॥ श्लोक ॥
क्रोधलोभमदेष्याद्या अपि दोषारसान्तरणम् ॥ महांतः प्रभवत्येव बहवः पापहेतवः ॥ १३ ॥ अर्थ ॥
अने मनुष्य नेपाप थयाना कारण एवा जे क्रोधलोभमद इरष्या ए आदिक मोटा मोटा घणक रे
शतेपण मनुष्य नेर स थकि जथायले ॥ १३ ॥ श्लोक ॥ इत्येते कथिता दोषार समाश्रित्य ये स्थिताः
॥ ब्रुवे रस जयो पाया न थत्या गिहि तावदान् ॥ १४ ॥ अर्थ ॥ अने एवारी त्सेर सने आशरिने रद्दा ए वा
जे ए सर्व दोष ते अमेतमने कल्या अने हेव त्यागी साधुने हित ना कर नारा एवा जे एर सने जितवा
ना उपाय तेतमने कहीयेत इथे ॥ १४ ॥ श्लोक ॥ सुखा दुःखना सक्ति न कर्वा त्यागिभिः कचिद ॥
योगैः सिद्धा अपि यया लभंते श्वादि तुल्यताम् ॥ १५ ॥ अर्थ ॥ त्यागी साधुने मणे क्यारे पण रुडा सा
दुभोजने विषे आसक्ति न कर विश्रामाटे तो योगे करिने सिद्ध थया एवा जे मोटा त्यागी साधुते पण

अ०२

२६

जोरुडा भोजने विषे आसक्ति करे तो तेणे करिने श्वानने बिडालनि तुल्य ताने पांमे छे के तां श्वान बिडाल जे
वोके नायले ते माटे सारुं सारुं खानिने विषे आसक्ति न कर वि ॥ १४ ॥ श्लोक ॥ अनासकीरसा स्वादेत्या गैर्वे ध्र
व आत्मवित ॥ निर्वादा र्थं स्वदेहस्य भिक्षा दन्निमुपाश्रयेत् ॥ १६ ॥ अर्थ ॥ अने रुडारु डार सेजु क ए बुं जे भो
जनते ने विषे आसक्ति येर हित ने पोताना जीवात्माने देह इंद्रिय थकि पृथक् पणे जां ए नारोने भगवान
नो भक्त एवो जे त्यागी साधु ते जे पोताना देह निर्वादिने अर्थे भिक्षा दन्निने आशर ॥ १६ ॥ श्लोक ॥ अल्पम
ल्पं शुचीनया चेद्दृढस्थानन्नमन्वहम् ॥ संयथामधुकरः प्रत्यङ्गं तास्य पीडयत् ॥ १७ ॥ अर्थ ॥ हवेते
नीक्षावर्ति के विरित्ये करविते निरित्य कहीये छै ये ॥ जे पवित्र एवो जे दृढ स्थ ने मने घेरु निरित्ये जाईने ते
मनि पासे थो डं थो डं अन्न मागी ले वुं के नि पवे तो जे मभमरो छेते कमल कमल प्र त्य थो डो थो डो सु
गंध नोर सले छे पण तेक मलने भागी तोडि नथि नारव तो ते म त्यागी साधुने पण जे विरित्ये दृढ स्थ
ने पीडान थायते विरित्ये थो डं अन्न मागी ले वुं ॥ १७ ॥ श्लोक ॥ चातुर्वर्षं गृहस्थं श्रुत्या गिभिर्नैक्ष चा
रिभिः ॥ अपक्वानेया चित्त्याः शुद्धं नान्ये तना पदि ॥ १८ ॥ अर्थ ॥ अने भिक्षा दन्निने करता एवा जे सा

धर्मात्
२६

मिसाधुतेमणे ब्राह्मणक्षत्रिवैश्यने शूद्राचारवर्णना जे गृहस्थतेमनि पासे पवित्र एखुं जे काचुं अन्न
तेमागीले बुं अने को इआपत्कालन पडो न दोय त्यो सुधी ए आरवणी छि उतरता वर्णना जे गृहस्थतेमनि
पासे काचुं अन्न न मा गबुं ने आापत्काल पडे ने मगायते नो देख नदि ॥ १६ ॥ **श्लोक** सदने तच्च बकुलं प्रा
बुयाद्यस्य वे रम नः ॥ तमेवरसलो जे नार्थये सति वासरम् ॥ १६ ॥ **अर्थ** अने जे गृहस्थ ना घर थ
कि अति सुंदर श्रेष्ठ अन्न जा कुं मलतुं दीयतारिर सने लो जे करिने ते जे गृहस्थ ने धे स्यु नित्ये माग
वान जा बुं ॥ १६ ॥ **श्लोक** नारायण हरे सच्चिदानंद इति प्रभो इति ॥ उच्चैर्वदे दे गण स्तो गृहिणो भैक्ष म
र्थयन् ॥ २० ॥ **अर्थ** अने भीक्षाने मागतो जे त्या गिसाधु ते जे गृहस्थ नुं जे आंगां तेने विषे उभोर ॥
ह्यो थको नारायण हरे सच्चिदानंद प्रभो ए विरित्यने जे शब्द तेने उंचे स्वर करिने बोले ॥ २० ॥ **श्लोक**
यत्पिष्टं डलाद्यामं भिक्षयान् न फलादिवा ॥ स्वयं श्रुचिः पाचयित्वा हरये तन्निवेदयेत् ॥ २१ ॥
अर्थ अने ए विरित्ये भीक्षाय करिने प्राप्त थुं एखुं जे लोद चोरवा दायां आदिक अन्न अथवा फ
लादिक तेने ले इने आ विने पछे पोते पवित्र थैने ते अन्न निरसो ई करवी न पछे ते अन्न नुं ने वेद्य भगवा

२०७

२६

नने धर बुं ॥ २१ ॥ **श्लोक** तदने तुलसी मिश्रं विधोः पादं बुना पुमान् ॥ प्रासादिके नां बुना वा भुजि
काले विमिश्रयेत् ॥ २१ ॥ **अर्थ** अने ते पछे तुलसीये जुक्त ए बुं जे ने वेद्य नुं अन्न तेने जमवाना समय
ने विषे भगवान बुं जे चरण मृत अथवा भगवान नी प्रसादि नुं जल तेणे करिने अन्नने मेला विने त्या
गिसाधुने जम बुं ॥ २२ ॥ **श्लोक** यदि भोजन वेलायां कश्चिद्याचेत भिक्षुकः ॥ तर्दिद्यादात्म बुद्ध्या
तस्मात्प्रन्नमविक्रवः ॥ २३ ॥ **अर्थ** अने पोते भोजन करवा वेवा हई थैने ते समयेने विषे को ई कभि
क्षुक आ विने जो अन्न मागे तो तेने आत्मानि बुद्धिये करिने अन्न आप बुं ने ते आपवाने विषे आ
कला थैने कच बाई जा बुं नदि ॥ २३ ॥ **श्लोक** गृहस्थो वैश्रवो विप्रः सुधर्मपरिनिष्ठितः लोकगर्हापा
पकर्मसूत कादि विवर्जितः ॥ २४ ॥ **अर्थ** भोक्तुं निमंत्रये स्वस्य गेहे तर्हित दालयम् ॥ गच्छे सुस्तनुं
जीरन् प्राग्बुद्धिन् निवेदितम् ॥ २५ ॥ **श्लोक** अने हवे त्यागी साधुने गृहस्थने धे स्यु जमवा ग्या निरिस
क दि ये छई थै जे पोताना धर्मने विषे निष्ठावा लोने लोकनिनी दात थापाप कर्म तथा सूत कादि
कतेणे रहितने भगवाननो भक्त एवो जे गृहस्थ ब्राह्मण ते जे पोताना घरने विषे त्या गिसाधुने जमाडवा

धर्मः ३०

३०

नेनोतरुंदे तो तेना धरप्रत्ये जमवाजावुंने त्यां वेशिने भगवाननुं नैवेद्य एवुं जे अन्ते प्रथमनिषेवे भगवान
 लुं चरण मृततथा प्रसादि नुं जलनेणे करिने मे लावी नेजमबुं ॥ २४ ॥ २५ ॥ **श्लोकः** ॥ तद्दे प्रतिमा नस्याद्य
 दिविस्त्रोः कदाचन ॥ सिधु मूर्ति तदा तत्र नीत्वा कुर्यात्निवेदनम् ॥ २६ ॥ **अर्थः** ॥ अने ते गृहस्थ ब्राह्मणनाघरने
 विषे जो कदाचित् भगवाननि प्रतिमान होय तो पोताने पूजवनि मूर्ति तेने त्यां ईजाईने नैवेद्य कर
 बुं ॥ २६ ॥ **श्लोकः** ॥ यदितस्य गृहे मूर्तिर्भवेत्तर्हि निजाश्रमे ॥ स्वयंपत्कोमस्तु मन्ने कुर्यात्सो निवेदन
 म् ॥ २७ ॥ **अर्थः** ॥ अने जो ते गृहस्थ ब्राह्मणनाघरने विषे भगवाननि मूर्ति होयने ते तुम्हें दे होय तो
 तेजमाडनारा ब्राह्मणपासे काचा अन्त लुं शिधु ए कज एज मे एर लुं वोरने आचरने पोताना नुतारा
 ने विषे मगाविने ने ते निरसो इ पोताने हाथे करिने भगवानने नैवेद्य कर बुं ॥ २७ ॥ **श्लोकः** ॥ ततो गृदि गृहे जो
 कुं गच्छे देत्यागि मंडलम् ॥ सेवाधर्मः सदाभ्यः स्यादस्य थातु रू ते सति ॥ २८ ॥ **अर्थः** ॥ अने ते नैवेद्य कस्याप
 छे त्यागिसाधुनुं मंडल जे ते ते गृहस्थ ब्राह्मणनाघरने विषे जमवाजाय अने एमन करेने पोताने पूजवा
 नि मूर्तिने नैवेद्य क्खाविना जमवाजाय तो भगवाननिसे वारूप जे धर्मते दोषे जुक्त थाय अने जो पोताने ते रसो

३०

ईकरवानुं साधु कूलनपडेने जमाडनारा नुं घरछे देन होय तो पोताने पूजवनि मूर्तिने जे लिखे ईजाविने ते
 गृहस्थ ब्राह्मणने पूजवनि मूर्तिने लुं नैवेद्य धर बुं ने ते पछे जमबुं ॥ २८ ॥ **श्लोकः** ॥ अथ कः पाककरणे ब्राह्म
 णो वैद्यवोपि चेत ॥ अथोवाः ग्राह्यपक्वान्नः सतो भोक्तुं निमंत्रयेत् ॥ २९ ॥ **अर्थः** ॥ तर्ह्यपक्वान्नमानाय्य
 स्वाश्रमे वा तदा लये ॥ पाकं कुर्यात्स्यागिनस्तु कारयेद्युर्हि जेन वा ॥ ३० ॥ **अर्थः** ॥ अने भगवाननो भक्त ए
 वो जे गृहस्थ ब्राह्मणते जो रसो ईकरवाने विषे असमर्थ होयने त्यागिसाधुने जमवावुंनो तरुंदे अथवा जे
 लुं गंधे लुं अन्नखपतुंन होय एवा जे क्षत्रिये रपने सन शूद्रते पण जो त्यागिसाधुने जमवावुंनो तरुंदे तो ते
 निपासकाचा अन्त लुं शिधु जे र लुं पोताने जो ईयेते र लुं पोताना उतारा ने विषे मगाविने रसो ईकरवि अ
 थवा तेने ये रूकांत जायगा होय तो त्यां जाईने त्यागिसाधुने ते रसो ईकरे अथवा भगवाननो भक्त एवो
 जे ब्राह्मणते निपासे रसो ईकरव वि ॥ २९ ॥ ३० ॥ **श्लोकः** ॥ पाकं कर्तुं गृदि गृहे पंचो नैस्सागितिः क्वचि
 त् ॥ कर्तुं च भोजने तदन्नगतम्यमिति स्थितिः ॥ ३१ ॥ **अर्थः** ॥ अने गृहस्थने घेर रसो ईकरवाजावुं होय
 तो त्यागिसाधुने मणे पांच धि श्रीछा तो क्खारय पणन जावुं ॥ अने ते मज गृहस्थने घेर जमवाजावुंने प

धर्मा. मृ.
३१

अ०३

एपांचधिओ छा दोयतो क्यारेयपण नजाबुंने पुरापांचदोयअथवा पांचधिअधिकदोयतो जाबुं
पणपांचधिएकेओछोदोयतीनजाबुंएविरित्तेअमेआमरजादा वीधिल्लेतेप्रमाणेजवरतबुं॥३१
श्लोक॥ संपदं गृह्णिणे दृष्ट्वा भोक्तुं यद्युत्सदा लयम् ॥ न लप्यन्ने गृह्णिणं क्लेशयेयुः कदाचन ॥३२
अर्थ॥ अने गृहस्थ नाघरनिजेसंपत्ति तेने जोईने त्यागिसाधु तेमणिते गृहस्थ नुनोतरु मानि नेतेना
घरप्रत्येजमवाजाबुंतथातिनेनोतरु मानिनेशिधुंलेबुंपण ध्यादाधनवा लीजेगीबगृहस्थ तेने क्लेश
धायतेमतो क्यारेपणनकरबुं॥३२॥ **श्लोक**॥ गृहीत्वा गेदेऽनुदिनं देशकालानुसारतः ॥ गत्यादिवा
कोचवादिप्राप्तीयादन्नमत्रयत् ॥३३॥ **अर्थ**॥ अने गृहस्थ जेते देशकालनाअनुसारेकरिनेपोता
नाघरनेविषेनीत्यमत्येजेअन्नजमतोदोयतेमांकोईकतो चोखाघऊंआदिकरुडुअन्नजमतो
होयनेकोईकतोकोदराबावटोबंदिआदिकजेबुंतबुंअन्नजमतो होय ॥३३॥ **श्लोक**॥ तस्यगेदेत्देवान्नेय
दत्तम्यंनचेतरत् ॥ रोगाद्यापदमाप्तस्य नहोषोजरतसथा ॥३४॥ **अर्थ**॥ अनेतेते गृहस्थनेघरजमवा
जाबुंअथवापोतानेउतारेनेचुंइंधुंलेबुंतारेजेबुंजेबुंअन्नपोतित्येजमतोहोयतेबुंतबुंजअन्नतेत्या

३१

गिसाधुनेलेबुंपणविजिरीसनुंनलेबुं ॥ अनेरोगादिकआपत्कालनेपांम्योतथादृष्टप्रवस्थानेपांम्योजे
त्यागिसाधुतेतोजेबुंपोतानेजोईथेतेबुंअन्नगृहस्थपासेमगाविल्लेतेनोतेनेदोषनथि ॥३४॥ **श्लोक**॥
पर्वोत्सवाद्योगृह्णिणो विशेषोयदिनेत्यकाल ॥ स्वस्मैचतादशंदद्यादन्नंयाह्यंतदानुतत् ॥३५॥ **अर्थ**॥ अ
नेअमावास्याघादशीने पुन्यमआदिकपर्वतथाअन्नकोटआदिकउत्सवइत्यादिकजेदीवसनेविषेगृह
स्थनेनित्यकरतांजोकोईकविशेषेहोयकेतांजेनित्येकोदराआदिकजेबुंतबुंअन्नरवातोहोयतेतेदीवसेजो
चोखाघऊंआदिकरुडुअन्नखायअनेजेनित्येचोखाघऊंआदिकरुडुअन्नखातोहोयतेतेदीवसेजो
धिगोलखांडसाकरआदिकजुकरुबुरुडुअन्नखायनेतेवसेतेरुडुअन्नजोत्यागिसाधुनेपणआपेतो
तेलेबुं ॥३५॥ **श्लोक**॥ यत्रस्याद्गृह्णिणो गेदेऽपुरुषः परिषेधकः ॥ तत्रैवजोक्तुंगंतमंनस्यत्यागिभिः क्वचि
त् ॥३६॥ **अर्थ**॥ अनेजेगृहस्थनाघरनेविषेपीरसनारोपुरुषहोयतेनेषेरुजत्यागिसाधुतेमणैजमवासाहं
जाबुंपणजोपिरसनारिस्त्रीहोयत्यांतो क्यारेयपणनजाबुं ॥३६॥ **श्लोक**॥ मासादिकं विनात्यागिवंदनं सु
मनःस्वजम् ॥ नधारयेन्नगवतो हृद्द्रतसुपाश्रितः ॥३७॥ **अर्थ**॥ अनेब्रह्मचर्यव्रतनेआशखोएवोजेत्यागि

दी

साधुतेजेतेभगवाननिप्रसादिविनानुंजेचेदनतथापुष्यनिमालातेबुंधारणकरेनदिभगवाननीप्रसादि क
 राविनेजधारण करे ॥३७॥ **श्लोक** सुगंधितैलतांबूलपुगैलाजातिजादितु ॥ प्रासादिकमपित्या गृहीकु
 यन्निविनापदम् ॥३८॥ **अर्थ** अनेसुगंधिमानएबुंजेतेलफुलेलअतरतथानागरवेत्पनांपाननीबी
 हितथासोपारितथाएलचीतथाजायफलजाबंचीलवेगएआदिकजेवस्तुतेतोभगवाननिप्रसादिही
 यतोपणआपत्कालविनात्यागिसाधुजेतेएनीअंगिकारनकरकेतांएनेभोगवेनदिनेकीईकरोगा
 दिकआपत्कालपत्तोहोयनेलेवायतोतेनोबाधनहि ॥३९॥ **श्लोक** एकादशीप्रचतिषुचत्तादेषुतुयो
 गिमिः ॥ अन्नंफलादिवाप्राप्तंनिवेद्यंदरयेमुने ॥४०॥ **अर्थ** अनेहेमुनेयोगिएवाजेत्यागीसाधुतेम
 एकादशीआदिकजेव्रतनादिवसतेनेविषेअन्नअथवाफलादिकजेपोतानेप्राप्तथायतेबुंभगवा
 ननेनेवेद्यधरबुं ॥४१॥ **श्लोक** कर्तव्यंस्वेननुव्रतंतयानिष्कृत्युपोषणं ॥ निवेद्यदरयेत्स्वेनकार्य
 मुपोषणम् ॥४२॥ **अर्थ** अनेतेएकादशीआदिकव्रतनादीवसनेविषेपोतानेतोव्रतकरबुंकेतां
 नकीरडोउपवासकरवोअथवाफलाहारकरिनेउपवासकरवोपणमदात्मजांणिनेतेनेवेद्यनुंअन्न

३२

खावुंनदि अनेकोईकप्रायश्चित्तनोउपवासकरवोहोयतारेपणभगवाननेतोरंधेलाअन्ननुंनैवेद्य
 धरबुंनेपोतानेतोनकीरडोउपवासकरवोपणएकजलविनाबिस्तुकाईनखावुं ॥४३॥ **श्लोक** ब्रह्मशुला
 गिहंदेषुमिक्षितेषून्सवादिषु ॥ नैवेद्यस्वविधिः कार्यदिशकालानुसारतः ॥४४॥ **अर्थ** अनेकोईक
 उन्नवहोयअथवाकोईकगृहस्थेसर्वसागिसाधुनेजमाइवासरुतेआहोयनेघणोकजेत्यागिसा
 धुनामंडलतेभेलेथयाहोयतारेभगवाननेनेवेद्यधरवानिजेरित्यतेदेशकालनाअनुसारेकरिने
 करवि ॥४५॥ **श्लोक** माकेनैकेनवाद्याभ्यांबहुभिर्वायथात्मनः ॥ स्यादिकौतिकधर्मस्पर्शाकार्यत
 थाबुधैः ॥४६॥ **अर्थ** अनेतेकेविरित्येकरबुंतेएकपाकअथवाबेपाकअथवाबहुपाकतेणेक
 र्तिनेसर्वनीएकभेलीरसोईअथवानोरखानोरखामंडलनीरसोईकरिनेभगवाननेनेवेद्यधरबुंएवि
 रित्येजेमपोतामाएकांतिकधर्मनीरक्षाथायतेविरित्येबुद्धिमानएवाजेत्यागिसाधुतेमणकरबुं ॥
 ४७॥ **श्लोक** ॥ स्वच्छदेशेसावकाशेसतिलन्नंचतुर्विधम् ॥ निवेद्यंविघ्नवसर्वंसद्भिस्तैरन्नकटवत्
 ४८॥ **अर्थ** अनेजोअतिशेमोकलीपवित्रजायगाहोयतोभक्ष्यजोप्लेखचोख्यएचारप्रकारनुंजेस

वञ्चन्ते अन्नकोटनिपेठेसागिसाधुतेमणेभगवाननेनिवेदनकरवुं ॥४३॥ **श्लोक** आत्मेतुस्थानपा
 चादेरन्तदनुसारतः ॥ निवेद्यविष्णवेतन्न प्राणीतच्चविमिश्रयेत् ॥४४॥ **अर्थ** अनेजोस्थानपात्रादिकतु
 अत्यपणुं दोयकेतांजायगामोकलीनहोयतधारसोईनांपात्रनांनानोथांजांकहोयतोतेनेअनुसा
 रेकरिनेथोडुंथोडुंगधेलुंअन्नलेइनेभगवाननेधरवुंनेपछेतेतेप्रसादिनाअन्ननेतेतेअन्ननाठगला
 मांमेलुंकरवुंएलेसर्वप्रसादाद्यायनेतेपछेसर्वत्यागिसाधुनेजमवुं ॥४५॥ **श्लोक** विष्णुप्रसादमहा
 त्प्यवर्णयनयेनकेनचित् ॥ दत्तनभक्षयेदन्नंत्यागवान् रसलोत्पतः ॥४५॥ **अर्थ** अनेपोतानेजेचुरो
 धेलुअन्ननखपतुंहोयएवोजेकोईकमनुष्यतेणेआपुजेभगवाननिप्रसादिऐवुंरंधेलुंअन्नतेनेभ
 गवाननाप्रसादनुंमहात्प्यवर्णनकरतोथकोत्यागिसाधुजेतेरसनार्द्रिनीलोलतायेकरिनेखाय
 नहिं ॥४५॥ **श्लोक** हरेः प्रासादिकंचान्नं चरणं च्यप्यनर्हते ॥ नदद्यादिवसन्नकोयुह्लीयान्नततस्तथा
 ॥४६॥ **अर्थ** अनेत्यागीसाधुएवोजेभगवाननोभक्ततेजेभगवाननीप्रसादिऐवुंजेरोधेलुंअन्नतथा
 भगवाननुंचरणमृततेजेनेखपतुंनहोयतेनेआपेजनहिं तथातिपासेथिलेवएनहिं ॥४६॥ **श्लोक** आह

रशुद्धिः सत्त्वस्य शुद्धिहेतुर्भवत्यतः ॥ अन्नं शुचिगृहप्राप्तमद्यं विष्णुनिवेदितम् ॥४७॥ **अर्थ** अनेआह
 रनिजेशुद्धिहेतेजेअतःकरणनीशुद्धिचुंकारणछे ॥ एहेतुमाटेपवित्रएवोजेगृहस्थथेनाधरथकिप्राप्त
 थयुंजेअन्नतेभगवाननेनेवेद्यकरिनेखावुंएविरित्यनेशुद्धआहारेकरिनेअतःकरणनिशुद्धि
 थ्यायछेनेएविरित्येशुद्धआहारनकरेतोअतःकर्णमलिनथईजायछे ॥४७॥ **श्लोक** सरुद्रुंजीतचत्वा
 गीप्रतिघस्त्रमनापदि ॥ वर्जितपरिचर्यायामहोरात्रंरमापतेः ॥४८॥ **अर्थ** अनेत्यागिसाधुजेतेरो
 गादिकआपतकालपडनाविनातो नित्येएकवारजमेअनेरोगादिकआपतकालपडेनेबिजेटांणे
 जमायतेनोबाधनहिं ॥ अनेवलित्यागीसाधुजेतेदिवसेतथारात्रियेनिरंतरभगवाननीसेवांमंवरतेपण
 जमिनेनबरोबेशिरेहनहिं ॥४८॥ **श्लोक** याह्यान्नेनापिदत्तं चेदन्नंयासादिकंप्रभोः ॥ भुंक्तेरनेतरं तर्हि
 सद्भिर्नश्येनसर्वथा ॥४९॥ **अर्थ** अनेजेचुरंधेलुंअन्नपोतानेरखपतुंहोयतेणेपणजोएकवारजम्पा
 पछेभगवाननिप्रसादिवुंरंधेलुंअन्नआपुंहोयतोतेत्यागिसाधुतेणेकोईप्रकारेखावुंनहिं ॥४९॥
 तन्नक्षणे सरुद्रुंकिव्रतभंगोभवत् ॥ किल अनाचारप्रवृत्तिश्चसमुत्पान्नात्र संशयः ॥५०॥ **अर्थ** अनेजे

तेने स्वायतो एक वरवतरवावानो जे नियम तेनो भंग छई जायत थात्यागि साधुने विषे अनाचारनि प्रवृत्ती
 थाय एमांको ई संशयन थिमादे रोधे लुं अन्न प्रसादि होयते पण विजि वखत खावुं नहि ॥५०॥ **श्लोक** ३ प
 वासदिने प्रांसं हरेः प्रासादिकं पुमान् विसर्जयेन्न मस्कृत्य नान्ने भक्षेत्तु सर्वथा ॥५१॥ **अर्थ** ॥ अने त्यागी सा
 धु पुरुष जे ते उपासने दिवसे प्रास थयुं जे भगवाननी प्रसादि एवुं अन्न फलादिक वस्तु तेने न मस्कार करिने
 को ई कने आपि दे पण ते प्रसादि अन्नने तो को ई रित्ये खाय नहि ॥५१॥ **श्लोक** ॥ अपि जो जन वेद्यायां प्राप्ते प्रा
 सादिके यदि ॥ भक्षार्हं स्वस्य न स्याद्यं सर्वथा तन्न भक्षयेत् ॥५२॥ **अर्थ** ॥ अने जो जन करवाने समे प्रास थ
 युं जे भगवाननी प्रसादि एवुं अन्नादिक वस्तु तेने विषे पण अन्न रस फलादिक पोताने खावा जोग पजे
 न होयते तेने प्रसादी नुं महात्मजां णिने पण को ई रित्ये खावुं नहि ॥५२॥ **श्लोक** ॥ कंयस्वेन नियमाद्देह
 पीडा करंचयत् ॥ भक्षयेन्नैव तस्यागी प्रासादिकमपि मनोः ॥५३॥ **अर्थ** ॥ अने जे अन्नादिक वस्तु नो पो
 तेनीयम थकित्याग करुणो होयत थाजे अन्नादिक वस्तु पोताना देहने पीडा करे एवुं होयते जे ते भगवा
 ननी प्रसादि होयतो पण तेने त्यागि साधु जे ते खाय नहि ॥५३॥ **श्लोक** ॥ स्वस्य भोजन पात्रेण नैवेद्यं न समा

चरेत् ॥ विश्वोः पूजां बुपात्रेण न च शौचविधिं सुधीः ॥५४॥ **अर्थ** ॥ अने रुडी बुद्धिवालो जे त्यागि साधु ते जे ते
 पोताने भोजन करुणां नुं जे पात्रतेणे करिने भगवानने नैवेद्यन करे तथा भगवाननि पूजा करुणां नुं जे जल
 पात्रतेणे करिने शौचविधिं न करे केतां मलमूत्रादिक क्रिया करवाने न लेई जायत थाते क्रिया करवा
 नुं जे पोता नुं पात्रते नुं जे जल ते भगवाननी पूजा करुणां नाजल पात्रमां नो रवे एविरित्ये विवेक राखवो ॥
 ५४॥ **श्लोक** ॥ अगालितं जलं क्षीरं विष्णवे न निवेदयेत् ॥ प्रसादीकृत्य दत्तं चैदं पुंसान् तद्विभेत् ॥५५
अर्थ ॥ अने त्यागि साधु जे ते गाल्या विना नुं जे जल तथा दुध नुं भगवानने नैवेद्यन धरे ॥ अने को ई क
 अघानि पुरुषे गाल्या विना नाजल नुं तथा दुध नुं भगवानने नैवेद्य करिने ते जो पोताने आपुं होयतो ते
 गाल्या विना पिये नहि गालिने ज पिये ॥५५॥ **श्लोक** ॥ धातुमं कोपजनं प्रायस्यागी न भक्षयेत् ॥ अशुचे
 र्मद्यमांसादेः संसर्गमपि संत्यजेत् ॥५६॥ **अर्थ** ॥ अने त्यागी साधु जे ते अन्नादिकने खावे करिने पोताना
 देहमां धातुनी रहि थाय के तां देहनि सुष्ठिये करिने विरज्पनि रहि थाय एवुं जे अन्नादिक ते जो भगवाननी
 प्रसादि होयतो पण अति रो न खाय एवुं धोडुं जखाय ॥ अने अपवित्र एवा जे मद्यमांसादिक वस्तु तेना तो

परमि मृ
३५

अ०३

ए

संसर्गनोपपन्नान्तिशेत्याग करो ॥५६॥ **श्लोक** भंगो गंजं चादि फेनं मादकं वस्तु यच्च तत् ॥ तमालं त्रिविधं च
 पिजह्यास्मागी तु दूरतः ॥५७॥ **अर्थ** अने त्यागी साधु जे ते भांगपतथा गोजोत था अफिणतथा जे ए करि
 ने के फच दे ए बुं जे जे वस्तु ए सर्वे नो दूर थकि त्याग करे ॥ तथारवा वानी पीवानी ने सुध्या नि जे एत्रापप्रका
 रनितमा कुं ते नो पै दूर थकि त्याग करे ॥५७॥ **श्लोक** रोगार्त्तौ नौषधं नस्पेमद्यादि स्पृशं वज्रितम् ॥ त्र
 यित व्यंमं च के च मा वार्यं गुप्रदोह कम् ॥५८॥ **अर्थ** अने रोगे करि ने पी जाने पोमतो एवो ते त्यागी साधु
 ते एो मद्य मां सादिक अणविवस्तुना स्पृशे रित ए बुं जे औ सउ ते रवा बुं तथारवा ट्वाउ पस्व सु बुं त था
 गोद हुं औ ट बुं त था पाथर बुं ॥५८॥ **श्लोक** नरोगिणः सरुद्रु केनियमः स्थविरस्पृश ॥ तुं जीयातां यथेष्टं
 तौ स्मरं तौ रुदये हरिम् ॥५९॥ **अर्थ** अने रोगी तथा वृद्ध एवा जे त्यागी साधु ते मने एक वखत जम्प
 नो नीयमन थि माटे रोगी ने वृद्ध जे ते पोताना रुदयने विष भगवान तुं स्मरण कर ता थका जे विरित्ये पो
 ताने रुचे ते विरित्ये बेवखत न एण वखत जमे ॥५९॥ **श्लोक** ससंगेन दूरे र्जं क्त्वा सदै तै र्नियमैः स्वभैः ॥ ह
 र्यपिते तरत्यागा ज्जीयते दुर्जयोरसः ॥६०॥ **अर्थ** अने निः स्वादि एवा जे साधु पुरुष ते मने जे समागत

३५

था भगवाननी भक्ति ते एो सद्धि तजे आरुडानियम ते एो करिने तथा जगवानने अर्थ एकर्या वीना तुं जे अ
 न्नादिक वस्तु ते नो जे त्याग कर वो ते थकि त्यागि साधु जे ते दुर्जय एवो जे रस तेने जिते छे ॥६०॥ **श्लोक** उं छ
 व्रन्नि मुं न्तारव्यो रं ति देवा दयो नृपाः ॥ रसास्वाद परि त्यागा स्त्रे मिरं परमं सुखम् ॥६१॥ **अर्थ** अ
 ने शिलो छ व्रन्नि बालो जे मुं न्तारना मे रूषित था रं ति दे वादि क जे रजा ते जे ते रसास्वाद ना परि त्या
 ग थकि परम सुखने पोम ता ह वा ॥६१॥ **श्लोक** एतेषु नियमेषु स्या यस्पकस्यापि चे च्छुतिः ॥ कर्तव्यं नि
 छ्रंतं तर्दित्यागि भ्रिस्तस्य सत्वरम् ॥६२॥ **अर्थ** अने अजिनीयम क ह्या ते मा थि जो को ई क नियम नो
 नं ग थ ई जाय तो ते नियम भं ग तुं जे प्रायश्ची त ते जे ते त्यागि साधु ते मणेत काल कर बुं ॥६२॥
श्लोक अन्नस्य वक्रि पकस्य श्रीरुह्माय निवेदनम् ॥ अरुता भोजन रुता वेकं दिन म भो
 जनम् ॥६३॥ **अर्थ** हवे ते प्रायश्चित कर वा निरित्य क दि ये छ ई ये जे अग्नीये करिने रो ध्युं जे
 अन्न ते जो श्रीरु ह्न भ ग वानने ने वे चक र्खी नान माय तो एक दि वस उपवास कर वो ॥६३॥
श्लोक प्रासादिकान्पगंधस्वर्ग्य तावे कमुपोषणम् ॥ प्रासादिकस्य तैवादेः स्वीरुतौ च त

धर्मा. मृ.
३६

३०३

थामतश्च ॥६५॥ **अर्थः** अने भगवाननि प्रसादि विना नुंजे चेदंन तथा पुष्यनी मावाते नुधारण करण्य तो एक
 एक उपवास करवो ॥ अने भगवाननी प्रसादि एवुंजे सुगंधि मानते ल फुलेल अंतर तेने शरिरे चो पदुथ
 तथानागरवे ल्यनो पो न नि विडितथा सो पारि ए ल ची जाय फल जावे त्रिलविंगे आदि कजे व तेने स्ववा
 यतो एक एक उपवास करवो ॥६५॥ **श्लोकः** विष्णोः प्रसादिकान्नस्य पादोदस्याप्यनर्हते ॥ दाने वा ते त आदा
 ने कार्ये चो जाय एं ब्रतम् ॥६५॥ **अर्थः** अने भगवाननी प्रसादि एवुंजे सुगंधे लुं अन्नतथा भगवान तुंचर
 णामृत तेने स्वपतुं न ह्ये तेने देवाय तो एक एक चो ब्राण ब्रत करवुं तथा जे तु पो ताने रवपतु होय
 तेनु लेवाय तो पण एक एक चो ब्रा य ए ब्रत करवुं ॥६५॥ **श्लोकः** पेचो नाय दिगच्छे युः संतः कर्तुं च भोज
 नम् ॥ पाकं वा शृङ्गि गे हेत क्युरे क सुपोषणम् ॥६६॥ **अर्थः** अने त्यागि साधु जे ते पांच थकि ओछा जो
 गृहस्थ ने घे रूज मवा जाय तथार सोई करवा जाय तो ते सर्वे ने एक एक उपवास करवो ॥६६॥ **श्लोकः**
 अज्ञानान्मद्यपाने वा कृते मोसस्य भक्षणे ॥ मासमेकं पिबेत्सकृन्नुष्णोदकविनिश्चितम् ॥६७॥ **अर्थः**
 ॥ अने जो अज्ञो एमोद्य पिवाई जाय तथा मांस तुं भक्षण अई जाय तो एक मदिना सुधी जना जलमो घो

स्तु

न

३६

म

लीने सातु वो पीवो तारे शुद्धि धाय ॥६७॥ **श्लोकः** भंगारसाद्यपेयस्य क्वचित्पाने प्य बुद्धितः ॥ कृते स्या
 गीतुकुर्वीत दिनमेकमभोजनम् ॥६८॥ **अर्थः** अने भोग्यनारस तथा गो जो ए आदि कजे न पिधानि
 वस्तु ते जो क्यार क अज्ञो एमो पी वाई जाय तो त्यागि साधु जे ते ए क दिवस उपवास करे ॥६८॥ **श्लोकः**
 एतैरन्यैरुपाये श्वहर्षकोतिक कीर्त्तितैः ॥ सर्वथा त्यागिना जे यं दुर्जयं रसनें द्रियम् ॥६९॥ **अर्थः** अ
 ने आ कल्या जे उपाय तथा ए विना बिजा पण जे भगवान ना एकोतिक मक ए वा साधु ते ए कल्या उपा
 यते ए करिने त्यागि साधु ते ए उर्जय ए बी जे रसना ईं दी ते जी त वि ॥६९॥ **श्लोकः** यावद्द्रसोन विजित स्या
 वत्कोपि जितं द्रियः ॥ पुमान्नेव भवे न्द नं जितं सर्वं जिते रसे ॥७०॥ **अर्थः** अने ज्यो सुधी रसना ईं दी न
 थि जी ती त्यो सुधी को ई साधु पुरुष जे ते जी ती छे ईं द्रियो जे ए वी न थि ज था तो अने रसना ईं दि ने
 जी ते छे तारे ज ए ले सर्व ईं दी यो जिति ए मके वाय छे ॥ मादे रसना ईं दिने रुडि ॥ प्रकरे जी त वी ॥७०॥
श्लोकः ॥ आहार नियमेने व पुर्वै र पिजितोरसः तेनैवातः सजेत व्य स्या गिना पुरुष ए च ॥७१॥ **अर्थः** ॥
 अने सर्व थ या जित मो दा साधु पुरुष ते मणे पण आहारने नियम करिने रसना ईं दि जिति छे ते म दि त्यागि साधु पुरु

धर्मः ४
॥३७॥

षतेणे आहारने नियमे करिने जरसना इंद्रिने जितवी ॥ ७१ ॥ **श्लोकः** सरसेऽप्येस रुद्रुकेऽप्यनेस तु न जीयते ॥ नीरसे च मुकुर्मुके सरुद्रुके च नु यसि ॥ ७२ ॥ **अर्थः** हवेते आहारने नियममाकर वानिरित्य क हिये छईये जे से सहित एवुं जे अन्नते ए क वार अति शे थो दुं ज खायते एणे करिने पण रसना इंद्रियन थि जित तित थार से सहित ए वुं जे अन्नते थो दुं वार वार खायतो पण रसना इंद्रियन थि जीता तित थार से र हित एवुं जे अन्नते ए क वार अति शे कां कुं खायतो पण रसना इंद्रियन थि जीता तित ॥ ७२ ॥ **श्लोकः** युक्त एव ततः कार्य आहारो देह रक्षकः ॥ युक्ता हार विदारस्य तु के न गवता स्वयम् ॥ ७३ ॥ **अर्थः** ते माटे देह नारक्षक ए वाजे आहार ते जुक्त जर वीके तो अति शे थो दुं पण न हिने अति शे कां कुं पण न हि ए विरित्ये ज मवुं ॥ अने भगवती ताने विषे श्रीरुद्र भगवाने पोते कह्ने छे जे तु क छे आहार ने विहार जेने एवो जे जो गि तेने जो ग सिद्धाय छे ॥ ते माटे त्यागी साधुने पण नियम करिने जुक्त आहार करवो तो रसना इंद्रिजिताय छे ॥ ७३ ॥ **श्लोकः** साश्रितास्ते कश्चित्तमये त्यं देषा उपायाश्च जये पितस्य ॥ स्नेह सतांस्ते ॥ थयुने वदामि हि ता यद्दि त्यागवतान राणाम् ॥ ७४ ॥ ॥ इति श्रीसंज्ञिजीवने नारायण ॥

अ०३
॥३७॥

चरित्रे धर्मशस्त्रे चतुर्थप्रकरणे त्यागि धर्मेशुरसास्वाद दोषतज्जयोपायनिरूपणनामाहृतीयो
ध्यायः ॥ ३७ ॥ **अर्थः** हे मुने ए विरित्ये रसने आहारिने रद्या जे दोषते अमेतमने क ह्या तथारि रसने जित वाने विषे जे उपायते पण अमेतमने क ह्या अने हवे स्नेहना जे दोषते अमेतमने क हिये छईये तया त्यागि साधु पुरुष ने हित करि ए वा जे ते स्नेहने जित वाना उपायते पण अमेतमने क हिये छईये तेने तमे संभलो ॥ ७४ ॥ **अर्थः** ए विरित्ये श्रीनारायणानां चरित्रे जेने विषे एवो धर्मशास्त्ररूपे जे श्रीसंज्ञिजीवनना मे अर्थतेने विषे चो धुप्रकरणे ते मां जे त्यागि साधुना धर्मतेने विषे रसास्वाद दोषतथाते रसास्वादेने जीतवना उपायते मनुनीरूपणकस्य एनामे त्रिजो अर्थाय जेते थयो ॥ ॥ श्रीनारणमुनिरुवाच ॥ **श्लोकः** ॥ वासुदेवं तदीयांश्च विनान्यवतु यो भवेत् ॥ स्नेहः सहि मदान् च बुभूरि दोषाकरो स्निवै ॥ **अर्थः** श्रीनारायणमुनि जेते कह्ने छे हे मुने श्रीवासुदेव भगवान तयाति भगवानना भक्तते विना विजा जेने पदार्थमां स्नेहयाय छे एवो जे स्नेहते जेने निश्चो मोदो श्चु छे तथा घणक जे दोषतेने रद्या वुं वेका ए छे के तां ए स्नेहने आहारिने घणक दोष रद्या छे ॥ १ ॥ **श्लोकः** त्यक्तं यदाश्रमस्यापित्यागिनः संस्तरिषदा ॥

पुनः पुत्रकलत्रादि स्मृतिः स्नेहात्त्वजायते ॥२॥ **अर्थः** अनेतेदेशकियातोते कहिये छुईयेजेत्यागकस्योछे
 ग्रहस्थाश्रमजोएवोजेत्यागिसाधुतेने पण स्नेहथकि फरिने पोताना पुत्रस्त्री आदिक संबंधिनी स्मृ
 तिजेतेयायछेकेताते संबंधियाला मनमांसाभरिअविछेते स्मृतिकेविछे तोएत्यागिसाधुने वारंवार
 जन्ममरणानि पमाडनारिछे ॥२॥ **श्लोकः** अंतकालेतथा स्नेहास्त्री पुत्रधनधामसु ॥ पशुपक्षिद्रुमादौ
 वापेततत्वं जायतेवृणासु ॥३॥ **अर्थः** अनेमनुष्यनेअंतकालनेसमेजेस्त्री पुत्रधनघरएमनेविषेस्ने
 हतथापशुपक्षिवृक्ष आदिक पदार्थनेविषेस्नेहतेथकि प्रेतपण थायछे केतांनुतनोअवतारअवि
 छे ॥३॥ **श्लोकः** पुंसोऽप्युत्कृन्नशिश्रस्य स्नेहाद्योषाप्रियायदि ॥ विमेषुनेपिस्पर्शादौप्रवृत्तिर्जायते ध
 वसु ॥४॥ **अर्थः** अनेकपाणंछे शिश्रइंदिजेनुएवोजे पुरुषतेनेपणस्नेहथकि स्त्रिनाप्रियनेअर्थमैथु
 नेरहितएबुंजेस्पर्शादिक बुंसुरवतेनेविषेप्रवृत्तिथायछे ॥४॥ **श्लोकः** दैहिकं मृत्युप्रर्थतमपिद्रुवंनचेतसि
 न्छत्वापुंसः कुटुंबस्य पोषेस्नेहात्प्रवर्त्तनम् ॥५॥ **अर्थः** अनेमृत्युपर्यंतजेदेहनुं दुःखतेनेपणपोता
 नाविन्नमांनगणनेस्नेहथकिपोताना कुटुंबबुंयोषणकरबुंनेनेविषेपुरुषनिमृत्तिथायछे ॥५॥ **श्लोकः**

अस्वजातावपि स्नेहात् स्वपित्रादीन्विदायन् ॥ पुंसः स्त्रियस्त्रियः पुंसासहदेज्ञातरेगतिः ॥६॥ **अर्थः**
 अनेपोतानिजातिनहायएवांजेस्त्रीने पुरुषतमनेविषेपणपरस्परस्नेहथकिपोतानांपितामामाताआ
 दिकसंबंधिनेत्यागकरिनेपुरुषदेहायतेस्त्रीजेलोपरदेशमांजातोरदेछेनेस्त्रीदोयतेपुरुषजेखिपर
 देशमांजातिरदेछे ॥६॥ **श्लोकः** तिरस्कृतस्यापि पुंसः स्वसंबंधिजनैर्मुक्तः ॥ अवैराग्यमतस्यागः स्नेहा
 द्भवतिनिश्चितम् ॥७॥ **अर्थः** अनेपोतानजेसंबंधिजनतेमणे वारंवारतिरस्कारनेकखोएवोजेपुरुषत
 नेपणतेपोतानांसंबंधिजनमांस्नेहथकि तेनेविषेनीश्चैराग्यपउपजतोनाथितयज्ञेनोत्यागकरतो नथि
 ॥७॥ **श्लोकः** स्नेहादेवाः नुमरणंस्त्रीणांपतिसुताचमृताच ॥ प्राणिनांदिसया पुंसः पोषः स्यात्स्वजनस्यच
 ॥८॥ **अर्थः** अनेस्त्रीयुनेजेपोतानापतिनेपुत्रमांस्नेहतेथकि तेस्त्रियुंजेते मर्याएवाजेतेपोतानापतिने
 पुत्रनेनिकेडेमरेछे ॥ अनेपुरुषनेजेपोतानासंबंधिमांस्नेहतेस्नेहथकितेपुरुषजेतेजिवनिहिंसायेक
 रिनेनेपोतानासंबंधिबुंयोषण करेछे ॥८॥ **श्लोकः** स्नेहास्वयंस्तुधांसोद्धान्णं चपशुपक्षिणासु ॥ इत
 स्ततोद्यमानीथप्रवृत्तिः स्वार्थयोषणे ॥९॥ **अर्थः** अनेस्नेहथकिमनुष्यतथापशुपक्षितेपोतेभुरवनुसहन

धर्माष्ट
॥३६॥

अ०४

करिनेनेज्यात्यांथिखाधानिवस्तुलेइआविनेपोतानाबालकनुपोषण करवुतेनेविषेतेमनिप्रवृत्ति था
यछे॥१०॥**श्लोक** स्नेयाच्चिपारयानादोमृत्यु हेतावपि भवम् ॥ स्नेहात्कटुदेवपोषार्थं प्रवृत्तिजयिते नृ
णासु ॥१०॥**अर्थ** अनेस्नेहथकिपोतानाकुठंबनुपोषण करवानेअर्थेनिश्चमृत्युनांकारणवांजेचो
रीकरवारूपकर्मतथानावमांवेरीनेपरदेश मां कमावा जावुंएआदिकक्रियातेनेविषेपणमनुष्य
निपवृत्तिथायछे॥१०॥**श्लोक** अच्युतेनातिकष्टेनश्च हस्येतस्तथाधनम् ॥ आनीयस्वीययोष ॥ अस्ने
हाद्भवतिदेहिनाम् ॥११॥**अर्थ** अनेअसत्यबोलवे करिनेतथा अतिशोकष्टे करिनेतथानीचमाणस
नीसेवाचाकरियेकरिनेज्यात्यांथिधननेलेइआविनेस्नेहथकिमनुष्यनेपोतानासेबंधिनुपोषणथा
यछे॥११॥**श्लोक** स्वजातेरितरत्रापिपश्चादौ स्नेहतस्तथा ॥ आसक्तिजयिते पुंसोसुपुत्रादाविवाह्निदा
॥१२॥**अर्थ** अनेपोतानिजातिथकिभिन्नएवांजेपशुपक्षिआदिकजेतुतेनेविषेपणस्नेहथकिपुरु
षनेजेवीपोतानापुत्रादिकसेबंधिमां आसक्तिथायतेविआसक्तिनेमांपणथायछेतेआसक्तिकेवी
छेतेएनाजीवनेअप्रतिशेपीडानिपमाडनारिछे॥१२॥**श्लोक** जरत्वविशरीरेस्वेस्नेहादाशास्तिजीवने ॥ अ

॥३५॥

धर्मिणामपि स्वानांपक्षपातश्च जायते ॥१३॥**अर्थ** अनेरोगेकरिनेतथावदअवस्त्रायेकरिनेजीरणथा
तुजेपोतानुंरारिरतेनेविषेपणस्नेहथकिजीववानिआशारदेछे ॥ अनेअधर्मिणवाजेपोतानासेबंधी
तेमनोपणजेपक्षपातथायछेतेस्नेहथकिथायछे ॥१३॥**श्लोक** अन्यायेन्यायबुद्धिष्यपिपुण्यमतिर्द
णासु ॥ अनात्मन्यात्मधीः स्नेहाज्जायतेः सति सन्मतिः ॥१४॥**अर्थ** अनेमनुष्यनेस्नेहथकिअन्यायनेवि
षेन्यायनिबुद्धिथायछेतथापापनेविषेपणनिमित्थायछेतथाअनात्माजेदेदतेनेविषेआत्मानिबुद्धि
थायछेकेताहुंदेदहुंएममनायछेतथाअसत्यएवांजेपदार्थतेनेविषेसत्यपणानिबुद्धिथायछे ॥१४॥
श्लोक ॥ दोषधीर्भवतिस्नेहाशुणेषुगुणिनामपि ॥ गुण बुद्धिश्चदोषेषुपुंसोदोषवतांतथा ॥१५॥
अर्थ ॥ अनेरुडागुणजुकरवाजेपुरुषतेमनाजेतेगुणतेनेविषेपणपुरुषनेदोषपणानिबुद्धिथायछे
तेस्नेहथकिथायछे ॥ तथादोषेजुकरवाजेपुरुषतेनादोषनेविषेपणगुणपणानिजेबुद्धिथायछेतेस्नेह
थकिथायछे ॥१५॥**श्लोक** कामः क्रोधस्तथालोभ ईर्ष्याद्या अपि भूरिशः ॥ दोषाः स्नेहाद्भवत्सेवस्नेहस्मा
गिनोरिपुः ॥१६॥**अर्थ** ॥ अनेकामक्रोधलोभइरघाएआदिकजेघणकदोषतेजेतेस्नेहथकिथायछेएवे

रु.३

धर्मः
॥ ४० ॥

जेस्नेहतेजेतेत्यागिसाधुनोश्चुते ॥ १६ ॥ **श्लोकः** अथ स्नेह जयो पायाः कथ्यंते त्यागिनां हिताः ॥ यैरसौ जी
यते चूने दुर्जयोपि सुमुखिभिः ॥ १७ ॥ **अर्थः** अने हवे त्यागी साधुने हितनाकर नारा एवाजे स्नेहने जितवानाउ
पायते कहिये छे इये जे उपाये करिने सुमुख एवा जे त्यागिसाधु ते जेते दुर्जय एवा जे ॥ एस्नेहतेने पणनिश्चे जि
ते छे ॥ १७ ॥ **श्लोकः** देह च देहिकेत्या गौनिः स्नेहः सर्वदा भवेत् ॥ यतः स्यात्परमं सौरभं प्रीतिश्च परमात्मनि ॥ १८ ॥
अर्थः अने त्यागिसाधु जेते पोतानो देह तथा देह संबंधि जे पदार्थ तेने विषे सर्वकालेनिः स्नेह ध्यायकेता ॥
स्नेहेरहित ध्याय ॥ अने जे स्नेहेरहित पण ध्यायके त्यागिसाधुने परमसुख ध्याय छे ॥ तथा परमात्माने विषे भी
ती ध्याय छे ॥ १८ ॥ **श्लोकः** वियव्रतादयो भूपादधी विप्रसुरवा द्विजाः ॥ स्नेहं विहाय देहादौ परं सौरभं दिले नि
रे ॥ १९ ॥ **अर्थः** अने प्रियव्रत आदिक जे राजा तथा दधी चीरुषि आदि कजे ब्राह्मण ते जे देह तथा देह संबं
धि पदार्थने विषे स्नेह नो त्याग करिने परमसुखने पांमता दबा ॥ १९ ॥ **श्लोकः** स्वदेह जन्मयत्रा भूतं ज्ञानं
न पुनर्ब्रजेत् ॥ आप्रश्यकेन गच्छेच्च न्न ब्रजेत्स्वजनालयय ॥ २० ॥ **अर्थः** अने पोताना देह दुंजन्म जे गंम
मांथयुं होय ते गममां फरिने त्यागी साधु जे ते जाय नहि अने जो को ईक अवश्यनुं कारुण्य होयने ते गममां जाडु

अ० ४० ॥

४० ॥

पडे तो पोताना संबंधिनुं जे घर ते प्रत्ये तो जाय जनहि ॥ २० ॥ **श्लोकः** वस्त्र पुस्तक नश्पादि स्वजनान्नाददीत च ॥
तस्मै न दापयेत् किं चिदस्त्वन्येनापि चापदि ॥ २१ ॥ **अर्थः** अने त्यागी साधु जेते वस्त्र पुस्तक तथा स्वाधानि
वस्तु ए आदिक जे पदार्थ ते पोताना संबंधि पासे थिले नहि ॥ अने गाममां भिक्षा मागवा जायने संबंधि
नाघरनुं अन्न आवेते नो दोष नदि पण पोताना आसन उपरु का ईकरवा धानी वस्तु ला विदे तो न ले
वी ॥ अने पोताना संबंधिने को ईक आपत्काल आवि पडे तो पण बिजा पासे ते अन्नादिक को ई वस्तु
ते संबंधिने देवाडवी नहि ॥ २१ ॥ **श्लोकः** धन पुत्रादिलाभे वातन्नाशे स्वजनस्य च ॥ नरुष्ये नैव शोचे च तद
न्यस्ये बहु त्मधीः ॥ २२ ॥ **अर्थः** अने पोताना जे संबंधी जनतेने जो धन पुत्रादिक पदारथनो लाभ ध्याय
तो त्यागी साधु जेते रजिन ध्याय तथा पदारथने जे नारा ध्याय तो ते नो शोकन करेते के निपेवे तो ते संबंधि
विना नो बिजो को ईक मनुष्य होयने तेनेते पदार्थनो लाभ ध्यायत थाना नारा ध्यायने जे राजि पोतया शो क
था तो न थिते मसे संबंधिने संबंधि विना नो एवेयने विषे तुल्य बुद्धिरास्व वि ॥ २२ ॥ **श्लोकः** देहो त्यज्जि निमित्तं स्तुल्ले
हः सास्वजनने पुचेत् ॥ एतत्वाकन देहानांतं कुर्यात्स्वजनैश्चिव ॥ २३ ॥ **अर्थः** अने देह नित्यनिश्चे निश्चेतां

नि

धर्मा-स्य
॥४१॥

अ०४

कारणजेनुंएवोजेस्नेहतेजोपोतानासंबंधिनेविषेथायतोआदेदधिप्रथमथयांजेपणंकदेहतेनाजेसं
बंधितेनेविषेजेमस्नेहछेतेमस्नेहकरवोपणवधुनकरवो॥२३॥**श्लोक**जरयुजोदुजोद्विज्जस्नेदजाबह
वःकिल॥**देहाःस्वस्याः**नवंस्तेषांस्तुजनाश्चाप्यनेकराः॥**२४॥अर्थः**अनेजरयुजअ्रेदजउजिजनेस्ने
दजएआरमकारनाजेदेहतेपोतानेप्रथमघणाकथाताहवाअनेतेदेहनाजेपोतानासंबंधितेपणअने
कथातादवाएमजोणबुं॥**२५॥श्लोक**प्रीतीहिंयादृशीतेषुदेहेनानेनसोप्रतम॥**दयाकुलाभिमानश्च**क
र्त्तव्याःत्रापितादृशी॥**२५॥अर्थः**अनेदमणेआदेहेकरिनेतेपूर्वदेहनासंबंधिनेविषेजेदलीप्रीतीछेत
यादयाछेतथाकुलबुंअभिमानछेतदलीप्रीतीदयानेकुलबुंअभिमानतेआदेहनासंबंधिनेविषेकर
बुंपणवधुनकरबुं॥**२५॥श्लोक**प्रादोसकेषुनैजेषुत्यागसज्जेतथःपुनः॥**कुर्यादिवदिशस्त्रेणानि**
षिद्धमपिकर्मसः॥२६॥अर्थःअनेजेत्यागीसाधुजेतेप्रथमपोतेत्यागकरुएवाजेपोतानासंबंधितेनेवि
षेवलीपाछेआसक्तथायछेतेआसक्तथानरोजेत्यागीसाधुतेजेतेशस्त्रतेणेनिषिद्धकरुएवांजेचोरिसु
रापानादिककर्मतेनेपणनिश्चजकरछेमाटेएवानोजेविश्वासतेविजातृगीसाधुनेकरवोनदि॥**२६॥श्लोक**इत्यं

४१
कः

मःस्वैरवत्रतीत्यात्यागीभूत्वापिवैह्वः॥सयंचभिर्महापापैर्युक्तोजेयोद्धिनित्यदा॥**२७॥अर्थः**अनेजेभगवा
ननोभक्तत्यागीसाधुअईनेएविरित्येस्वैरवरतियायछेकेतोपोतानासंबंधिनेविषिज्यांत्याआसक्तथाय
छेतेत्यागीसाधुतोतित्येपंचमहापापेकरिनेज्जुळएवोजोणवोतेपंचमहापापतेकियातोएकतोब्रह्म
त्याकरविबिज्जुमद्यपानकरबुंजिज्जुस्वर्णनीचोरीकरविचोथोगुरुस्त्रीनोसंगकरवोएनेपांचमोएआ
रमोदिलाकोईकुनोसंगकरवोएनेपंचमहापापकदिये॥**२७॥श्लोक**तस्मादात्मस्वरूपंदिदेहत्रय
पृथक्छितम्॥**निश्चित्यतच्चब्रह्मैवनिःस्नरूपवर्तोभवेत्॥२८॥अर्थः**अनेजेहेतुमाटेदेहाभिमानेकरि
नेपोतानासंबंधिमोआसक्तथायनुंएबुंपापछेतेहेतुमाटेस्वत्सस्मनेकारणएवएददधिदधकर
रुंजेपोतानाजीवात्मानुस्वरूपतेनोनिश्चकरिनेतेजजीवात्मातेब्रह्मछेकेतोदेहगहादिकजेमाधिकप
दार्थतेणेकरिनेसुखियोथायएवोनथिएतोपोतानेसुखेकरिनेतथाभगवानेसुखेकरिजेसुखियोथाय
एवोछेनेमार्याकपदार्थतेतोअतिशेडःवरूपछेनाशवंतछेतुछेएवोनिश्चकरिनेतेसर्वमायिकपदार्थथकि
स्नेहेरहितथाबुंपणकोईमांआसक्तिकरविनदि॥**२८॥श्लोक**इत्यंभूतेलेनित्येखद्वायानतनापदि

ने

धर्माः ॥ ४२ ॥

४०४

स्त्रीप्राप्ततां त्वत्पटीत्यागीप्रावृणयान् च ॥ २९ ॥ **अर्थः** अनेत्यागिसाधुजेतेवित्येष्टद्यविउपस्यसुवेतथपो
 गादिकं अपकालपटाविना खाएलाउपस्य नसुवेतथास्त्रियेओठेसुनेपाथरेलुं जे गोदुतेनेओठेपा
 थरेनहि ॥ २९ ॥ **श्लोकः** एकस्मिन्मास्यतिक्रान्तेकारयेत्क्षौरकर्मच ॥ कक्षोपस्थसिरवावर्जमासात्प्राङ्मुकुर्दि
 चित् ॥ ३० ॥ **अर्थः** अनेत्यागिसाधुजेते एकमहि नोपुरोद्यईजायतारपछेवनुकरवेपणमदिनोपुरोद्य
 यामोरितो क्यारपणनरवे अनेवतु करवेतारेकक्षउपस्थनेशिरवाएत्रणपनेवरजिनेकरावेपणएत्रणवे
 कोलेअस्तरानेफरवेफेवरवेनहि ॥ ३० ॥ **श्लोकः** व्रतौपवासदिवसेचाप्यदाजोजनोत्तरम् ॥ नकारयेत्क्षौ
 रकर्मत्यागिधर्मानुपाश्रितः ॥ ३१ ॥ **अर्थः** अनेत्यागिनाधर्मनेआराखोएवोजेसाधुतेजेतेएकादशिआ
 दिकव्रतनेदिवसेतथाप्राश्चिन्नोउपवासकस्योहोयतेदिवसेवतुनकरवेअनेतेव्रतउपवासविनावि
 जेदिवसेपणजोनकखापछेवनुनकरवे ॥ ३१ ॥ **श्लोकः** पापिनास्तिकसंस्पर्शः स्वप्नेक्षुरकर्मणि ॥ यव
 नांत्यजनस्पर्शत्यागीस्नानंसमाचरेत् ॥ ३२ ॥ **अर्थः** अनेपापिभुष्यनोस्पर्शथायतथानास्तिकनोस्प
 र्शाद्यतथानुंडुंस्वप्नआवेत्तथातथावतुकरावेतथाजवनोस्पर्शायायतथार्चमकारआदिकजेनी

क

४२ ॥

चजातितेनोस्पर्शायायतारेत्यागीसाधुजेतेस्नानकरे ॥ ३२ ॥ **श्लोकः** मातापित्रोर्गुरोः स्वस्वमरणेतुष्टुतेसति
 त्यागस्नानायासवासास्त्रनेतरस्यतुकार्दचित् ॥ ३३ ॥ **अर्थः** अनेपोतानांजेमातापितानेपुरुएत्रणपुम
 रणसंभलायतारेत्यागिसाधुजेतेवस्त्रेसहितथकोस्नानकरेपणबिजाकोईसंबंधिनुंमरणसंभलि
 नेक्यारपणस्नानकरे ॥ ३३ ॥ **श्लोकः** नविस्नानविधात्क्रिंविनाचैकमपिक्षणम् ॥ अर्थक्यापिनयेसा
 गीरेजह्यान्वसत्कथाः ॥ ३४ ॥ **अर्थः** अनेत्यागीसाधुजेतेभगवाननीजेनवप्रकारनिभक्तिनेकस्या
 विनाएकक्षणमात्रकालनेपणअर्थतो क्यारपणनजावादेअनेअसत्कथाजेथाम्यवार्त्तनेतोतोइर
 थकित्यागकरेकेमनेथामवात्ताछेतेभगवाननिभक्तिमोअतिशेविघ्नकरनारीछे ॥ ३४ ॥ **श्लोकः** वृत्तिथा
 मक्षेत्रमंत्रं शृणुयान्चकस्यचित् ॥ माध्वस्थं नैवकुर्याच्चद्रव्यादानप्रदानयोः ॥ ३५ ॥ **अर्थः** अनेत्यागि
 साधुजेतेकीईकनिवृत्तिनेआजीवकातथागामतथाखेतरवाडितेसंबंधिजेमनसुबोविचारतेनसं
 जलेनदितथाकरेपणनहि ॥ अनेकीईकपरस्परद्रव्यादिकपदार्थनेलेतादेतादोयतेनेविषेपोता
 तुंमध्वस्थपणंकरे नहिकेतोपोतेवचमोरहिनेलेबाडेदेवाडेनहितथातेमोपोतानीसाखकरेकरावेनही

धर्मा-सु
॥ ४३ ॥

अ००४

॥ ३५ ॥ **श्लोक** राजकार्यस्य वार्त्ता च जया जय कथा तथा ॥ वस्त्रालंकारनगरशोभायाश्च श्रवणं नम ॥
 ३६ **अर्थ** हवेते ग्राम्यवार्त्ताति केई तो राजाना राज्यका ज्य संवेधिजे वा त्तिकरवी तथा को इकना जय पर
 जय निवा त्तिकर वि तथा वस्त्र अलंकारने नगरते मनी शोभा तुं जे वणनकर बुं ए सर्वे ग्राम्यवार्त्ता छे
 ३६ **श्लोक** अन्नस्य भक्ष्यभोज्यादेरसा स्वादाश्चिता कथा ॥ रुषिवाणिज्यशिल्पादेर्वादिना नो वणनं च
 ३७ **अर्थ** अने वली भक्ष्यभोज्यले ह्य चोत्रपण आर प्र कार तुं जे अन्न तेना जे नाना प्रकार नारसा
 स्वाद तेने आशरिने रहि जे कथा के तां तेना गोमगंमे जुक्त जे तेनि वार्त्ता कर वि तथा खेडतथा वणन जे
 पारतथाना नो प्रकार नो कारिगर निकारिगर इति था घोडा पालवीरथ आदिक वाहन एम तुं व
 णनकर बुं ए सर्वे ग्राम्यवार्त्ता छे ॥ ३७ ॥ **श्लोक** इत्याद्या ग्राम्यवार्त्तास्तु न कुर्यात् श्रृण्वान् न च । सदस्वा
 णिजपेतपंच तथा कुर्वन् अक्षरम् ॥ ३८ ॥ **अर्थ** अने आकदि ए आदिक जे ग्राम्यवार्त्ता तेने त्यागी सा
 धुजेते करे नहि तथा सो भले पणानहि अने जे ते ग्राम्यवार्त्ता ने करे तथा सो भले तो स्वामिनारायण ए जे कुं
 अक्षर नो मंत्र ते वै च हजर जपे के तां ए मंत्र निपंचा समाला फेरवे ॥ ३८ ॥ **श्लोक** एतेषु नियमेषु स्याद्य

॥ ४३ ॥

स्यस्य स्युतिः क्वचित् । त्यागी कुर्यात्तस्य तस्य प्रायश्चित्तं यद्योचितम् ॥ ३९ ॥ **अर्थ** अने आजे सर्वे निय
 मक ह्या ते मां धि जे जे नी यम नो जो कदाचित् अंग थाय तो त्यागी सा धुजे ते तेने नियम भं ग तुं जे प्रायश्चित्त ते जे
 विरित्ये करवानुं क र्क होय ते विरित्ये करे ॥ ३९ ॥ **श्लोक** दिनानियावत्स ज्ञानात्स संवेधिगृहद्वसेत् उपवा
 सान्सकुर्वीत तावतो दिवसान्मुनिः ॥ ४० ॥ **अर्थ** हवेते प्रायश्चित्त करवानि रित्ये कदि ये छई धि जे त्यागी सा
 धुजे ते अज्ञां एपमां पोताना संवेधिना धरने विषे जे टला दिवस निवास करे ते टला दिवस उपवास करे
 त्यारे शुद्ध थाय ॥ ४० ॥ **श्लोक** पित्रादीनां गृहे तु कौतेभ्यश्चान्नादि दाने ॥ त दत्तवस्त्राद्या दाने ख द्वा स्वा
 पेय्यनापदि ॥ ४१ ॥ तुलपट्टाः प्रावरणे प्राहृतायाः स्त्रिया तथा ॥ एकैक उपासोऽत्र प्रायश्चित्त एथ क
 पृथक् ॥ ४२ ॥ **अर्थ** अने पोतानो पिता तथा सगी भाई तथा सगी बोन तथा सरो ए आदिक जे समी
 प संवेधि तेने घेर जमवा जायत था ते संवेधिने अन्नादी क पदार्थ अपावेतथा ते संवेधिये आसुं जे वस्त्रा
 दिक पदार्थ तेने ग्रहण करे तथा रो गादिक आ पत्ता ल पट्टा विनारवाटका उपवासुवेतथा स्त्रिये ओ दुं
 पाथसु जे गेदुं तेने ओ दे पाथर तो ए सर्वे तेने विषे नो खो नो खो एक एक उपवास करवो ए प्रायश्चित्त छे

धर्मा-सू.
४४

अ०ध

४१॥४२॥ **श्लोका** एते स्नेहजयो पायाः प्रोक्ता धर्म्यमुमुक्षुभिः ॥ सस्रंगविष्णुभक्तिः सां सदैते फलदा मताः ॥
 ४३॥ **अर्थ** अने आजे सवे स्नेहने जितवाना उपाय ते कल्याते उपाय के वा छे तो मुमुक्षु एवा जे त्यागी सा
 धुते मणे पोताना मनमां सदाय धारवा जो गप छे अने स्नेह रहित एवा साधु नो जे समागम तथा भगवान
 निभक्ति ते ए सद्धित जे आ उपाय ते फलने आपे एवीरित्ये मां न्या छे के तां ए सा धुनो समागमने भगवान नि
 भक्ति ते ए उक्त जे अनियमने पाले छे ते नि **अर्थ** स्नेहने जे ते छे ॥४३॥ **श्लोक** स्नेहस्य दोषा इति ते सु
 बुद्धे प्रोक्ता उपायाश्च जयाय तस्य ॥ मयाः श्रमानस्य वदामि दोषान् गुरुरांश्च तान् जेतुमहं समर्थान् ॥
 ४४ ॥ इति श्री लक्ष्मिजीवने नारायणचरित्रे धर्मशास्त्रे चतुर्थप्रकरणे सांगिधर्मेषु स्नेह
 दोषतज्जयो पाय निरूपणनामा चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥ ॥ **अर्थ** ॥ अने रुडि बुद्धि जे एवा हे मु
 ने ए विरित्ये स्नेहना जे दोषतथा ते स्नेहने जितवाने अर्थ जे उपाय ते अने तमने कल्या ॥ अने देवमानना
 जे दोषतथा ते मानन दोषने जितवाने अर्थ समर्थ एवा गुरुरूप जे उपाय ते अने तमने कहिये छे ये ते ने
 तमे सांभलो ॥४४॥ **अर्थ** ॥ ए विरित्ये श्रीनारायणनां चरित्रु छे जे ने विषे एवो धर्मशास्त्ररूप जे श्रीसस्रंगिजीव

छे
४४

ननां मे श्रेयते ने विषे जे चोर्थु प्रकरणे तमां जे त्यागी साधुना धर्मते ने विषे स्नेहना दोषतथा ते स्नेहने जित
 वाना उपाय ते मनुं निरूपण कर्यु **एना मे चोर्थोऽध्याय जे ते थयो** ॥४॥ ॥ **श्रीनारायणपुनिरुवा
 च** ॥ मानमूलो महान दोषः क्रोधाख्योऽत्र प्रवर्तते ॥ यो भस्मसां करोत्याश्रुदानव्रततपोयमान्
 १ ॥ **अर्थ** ॥ श्रीनारायणपुनिर जे ते के हे छे हे मुने मान छे मूलकारण जे नुं एवो क्रोधना मे जे मोदो दोषते
 आसो कमां प्रवरेते छे ते क्रोधके बोले तो दानव्रततपनेयमनियम तेने त काल समग्रपणे बालिनां से
 छे ॥ **श्लोका** वाचावाच्य विवेकश्च मया दामे दनेयतः ॥ भवत्यवध्यघातश्च स्वात्महत्यापि निश्चित
 म् ॥ २ ॥ **अर्थ** ॥ अने वलि जे मानमां थि क्रोधथाय छे ते के बोले ते आववन बोलवा जो गप छे ने आवचन
 बोलवा जो गपन थि एबे नो जे विवेकते क्रोधथाकिरे तो नथि अने सतशास्त्रनी बोधे जी जे मरजादते ने क्रोध
 थकि ने दिने स्वाय छे ॥ अने जे क्रोध थकि अग्रपरधरहित जे नमारवा जो गप जीविते ने मराय छे अने जे क्रोध
 थकि निश्चो पोताना आत्मानि हत्यापण कराय छे ॥ २ ॥ **श्लोका** स्वजनानां गुरुरां चर्ये नाराः सतामपि ॥
 जायतेः कार्यकारित्वे यतश्चापि इरुक्तयः ॥ ३ ॥ **अर्थ** ॥ अने वली ते क्रोधके बोले तो जे क्रोधक रि

न

धर्मात्
४५

अ०५

नेपोतानासंबेधीतथागुरुतथासाधुतेमनोपणनाशकरायले ॥ अनेकरवाजोगपनदिएविक्रियाजेकराय
 छेतेपणक्रीधथकिजकरायलेअनेमरमालोडछवन्दनजेपरस्परबोवायछेतेपणक्रीधथकि
 जबोलायले ॥ ३ ॥ श्लोक ॥ तथामानासहवरीक्रोधस्मेष्पापितायतेअथानवत्यल्पविदंसास्येछाः
 पिमदागुणैः ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ अनेवलीक्रोधनेमेलीरदनारिएवितेइष्पतिपणमानथकिघायलेतेईर
 शाकेविछेतेजेणेकरिनेथोडिबुडिवालाजेपुरुषतेमनेपणमोटामोटागुणोजुक्तजेपुरुषतेमनीसंभा
 थेबरोवरीयापणानिइछाथायलेकेतोधर्मज्ञानवैराग्यादिकजेमोटामोटागुणतेणे ॥ ४ ॥ जुक्तजेपु
 रुषतेमनिसाथेइश्रवणयेकरिनेपोतेतेवागुणेजुक्तनदोयतेपणतेमनीसाथेबरोवरीयापणुथायले
 ४ ॥ श्लोक ॥ मानाददंमतिर्देहभवसात्मविदामपि ॥ पारुष्यनिर्दयत्वं च दंष्ट्रं द्युचमल्लरः ॥ ५ ॥
 अर्थ ॥ अनेआत्मानेजाणनारोजेपुरुषतेमनेपणमानथकिदेहनेविषेअदंबुडिघायलेतथा
 मानथकिअतिशोकवणपणवरतायछेतथानिर्दयपणुथायलेतथादेहघायलेतथामल्लरथायले
 ५ ॥ श्लोक ॥ स्यादन्यायेन्यायधीश्रन्यायेन्यायमतिस्तथासाधुविसाधुधीर्मानादसाधुसाधुधीर्नृणा

४५

मू॥ ६ ॥ अर्थ ॥ अनेपुरुषनेमानथकिअन्यायनेविषेन्यायनिबुडिघायलेतथान्यायनेविषेअन्यायनि
 बुडिघायलेतथासाधुनेविषेअसाधुनीबुडिघायले ॥ ६ ॥ श्लोक ॥ मानाद्यस्तपोविद्याह्रदानां ब्र
 ह्मवेदिनाम् ॥ अपमानोभवत्येवपुंसोदोषविदामपि ॥ ७ ॥ अर्थ ॥ अनेदेहनीअवस्थातपनेविद्याते
 णेकरिनेअतिशेमोटाएवाजेब्रह्मवेतासाधुतेमनुजेअपमानकरचुंतेनादोषनेजाणताएवाजेपुरु
 षतेमनेपणमानथकितेसाधुतेअपमानथायले ॥ ७ ॥ श्लोक ॥ अपूज्यः नीश्वरेऽपिस्वमानात् पू
 ज्यश्वरत्वधीः ॥ सद्भिर्वादिश्रसाम्यं न जायतेस्तथानृणाम् ॥ ८ ॥ अर्थ ॥ अनेकोईनेपुजवाजोगप
 नहितथासमर्थपणनदिएवोजेपोतेतेपोतानेविषेमानथकीपूजवायोगपपणानितथासमर्थप
 णानिबुडिघायलेकेतोपूजवाजोगपछूनेसमर्थछुंएममनायलेतथापुरुषनेमानथकिसंतसा
 थेवादविवादथायलेतथासंतसाथेबरोवरीयापणुथायलेतथासंतनेनमातुंनयिनेसंतनीआ
 गव्यअक्षउपणेरेदेवायछेतेपणमानथकिघायले ॥ ८ ॥ श्लोक ॥ महदयोपवेशश्चदेवानामप्य
 वंदनम् ॥ अपक्षपातोमहतांपुंसोभवतिमानतः ॥ ९ ॥ अर्थ ॥ अनेमानेकरिनेसमानेविषेमोटासाधु

धर्मा० मृ
४६

अ० ५

निआगल्यतेनेदाबिनेवेसायछेतथामानेकरिनेदेवतानेपणनमस्कारथातो नथितथामाने करि
 नेमोटासाधु पुरुषनोपणपक्षपातथातो नथि ॥ श्रीश्लोक ॥ अप्रसाहः सतां स्वस्मिन्माना ज वति नि
 श्चितम् ॥ इत्यादयः संतिदोषामहा तोमानमाश्रिताः ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अनेमानथकिपोतानिउपस्यसंतनिप्र
 संन्ततातथाकृपातेनिश्चिथातिनथिएआदिकजेमोटा मोटा दोषनेर्मन नेआशरिनेरखाछे ॥ १० ॥ श्लोक
 ॥ सागीजह्या न्ततोमानं विष्णुप्रीत्यभिलाषुक ॥ अतस्यात्परमं सौख्यमुक्ता नां च मुसुक्षताम् ॥ ११ ॥ अ
 र्थ ॥ अनेजेमाटेमानछेतेएवामोटा मोटा दोषेजुक छेतेमाटे भगवाननिप्रसन्नतानेइल्ल तोएवोजेसा
 गीसाधुतेजेतेमाननोत्यागकरेअनेजेमाननात्यागथकिमुक्तपुरुषनेतथामुमुक्षु पुरुषनेपरम
 सुखथायछे ॥ ११ ॥ श्लोक ॥ हरिश्चंद्रश्च कुशिको युधिष्ठिरमुरवा नृपाः ॥ मानेनाः विरुताः प्रापुर्गति
 एतां सुदुर्लभाम् ॥ १२ ॥ अर्थ ॥ अनेहरिश्चंद्रराजातथाकुशिकराजातथायुधिष्ठिरआदिकजेरा
 जातेजेतेमाने करिनेविकारनेनपोम्याथकारजाउंनेअतिशुद्ध लभएविजेगतिनेनेपांमताहवा ॥ १२
 ॥ श्लोक ॥ अथमानजयोपायागुणः कीर्त्तितउत्तमाः ॥ यैरसौजीयते शत्रुस्त्यागिभिः स्वल्पकालतः ॥

४६

१३ ॥ अर्थ ॥ अनेहवेगुणरूपएवाजेएमाननेजीतवाना उत्तमउपायतेकहियेछेइयेजेउपायकरि
 नेत्यागीसाधुतेमणेघोडेकाले करिनेएमानरुपशत्रुजेतेजीतायछे ॥ १३ ॥ श्लोक ॥ क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरू
 पेसम्पक् सोऽख्यविचारतः ॥ तिश्चैत्यमानो हातव्यः क्षेत्रज्ञात्मतया बुधैः ॥ १४ ॥ अर्थ ॥ हेमुनेआ
 त्माअनात्मानेविषेकेजुकएबुंजेसोख्यरणस्त्रतेनाविचारेकरिनेक्षेत्रज्ञेपंचभूतपंचविषयदशरंदि
 योआचारअंतःकरणेनैवएदिहाएआदिकसर्वमायिकभावनक्षेत्रज्ञएसर्वनोजोणनारेनेएसर्वमा
 यिकभावेरदितएवोजीवात्माएबेयनांजेस्वरूपतेनोरुडिप्रकारेनिश्चैकरिनेपछेएक्षेत्रज्ञनेविषेजे
 पोतापणानिबुद्धितेणे करिनेबेविकिएवाजेत्यागीसाधुतेमणेमाननोत्याग करवो ॥ १४ ॥ श्लोक ॥ त्या
 गिभिर्नायदृष्टे वाश्रोक्तां वाक्यमहंतुदम् ॥ अपित्या गतदेवैवतिरस्कारंश्च तत्कृतान् ॥ १५ ॥ अर्थ ॥
 अनेत्यागीसाधुतथायदृष्टतेमणेकरुंजेमननेविषेवसमुंलागेएबुंकरणएवचनतथातेमणेक
 र्त्ताजेतिरस्कारतेमनेपणत्यागीसाधुजेतेसहनकरेपणतेणे करिनेक्षोभनेनोपांमेजनहिं ॥ १५ ॥ श्लो
 काव्योत्तानतपोयोगैः स्वतुल्यस्यापिमानवैः ॥ कृतेमहतिसन्मानेनेर्व्याशोभमाप्नुयात् ॥ १६ ॥ अ

४१) अने देह नि अवस्था ज्ञानतपने योगते एणे करिने पोताने तुल्य केतां बरो बरियो जे साधु ते तुं जो मनुष्य मो
 दुंस न्मान करे ने पो ता खं तो न करे तो पण त्यागी साधु जे ते ईर शये करिने धौ भने न पांमे ते एणे करिने तो रा
 जी थाया ॥१६॥ श्लोक ॥ स भोज्यं स्व कनिष्ठाय स्वस्मै दद्याच्च नीरसम् कश्चिन्नो जनपंक्तौ चेतन न क्रोधया
 न्मुयात् ॥१७॥ अर्थ ॥ अने भोजन करवा सारुं पंक्ति बे वि होय तेने विषे जे रुडिज म्यानि वस्तु ते तो जे पो
 ता थि नो नो होय तेने को ईक आपे ने पोताने तो जे विते वि उतरती जे ज म्यानि वस्तु ते आपे तो ते एणे करि
 ने त्यागी साधु जे ते क्रोधने न पांमे केतां माने करिने क्रोधन करे ॥१७॥ श्लोक ॥ स्वतुल्यायापि चिद्दद्या
 सर्वं पूज्याधिकारिताम् ॥ गुरुस्वस्मै तु पदवी कनिष्ठां तर्हि नोत्त पेत् ॥१८॥ अर्थ ॥ अने आसाधु तो
 त्यागीने गृहस्थ सर्वने पूजवा जो गप छे ए बुजे अधिकारि पण ते तो पोताने बरो बरी यो जे साधु तेने गुरु
 रु जे ते जो आपे ने पोताने तो ते थि उतरति पद वि आपे तो पण त्यागी साधु जे ते उ पतापने पांमे नहि ते मां
 तो मुल गोरजी थाय ॥१८॥ श्लोक ॥ सर्वथामानमी ध्यां च त्यक्तुं सिवे तसः सतः ॥ साधुः स एव कथित
 त्यागी भक्तुः श्रियः पते ॥१९॥ अर्थ ॥ अने मानने तया ई धां नो सर्व प्रकारे त्याग करिने जे साधु ने से वे

छे ते ज भगवानो भक्त त्यागी साधु कस्यो छि पण मान ईर शय बालो जे होय ते त्यागी साधु के वाय
 नहि ॥१९॥ श्लोक ॥ महती पदवी प्राप्ता पूर्वये साधुवोजनाः ॥ मानत्यागेन ते नृनं विनयेन महात्मसु
 २०॥ अर्थ ॥ अने पूर्व जे साधु जन मोठी पदवीने पांम्या छे ते नि श्रेष्ठ मानने त्याग करिने मोटा पुरुष ने
 विषे जे विनय करे वो केतां नम्र पणे जुक्त सरल स्वभाव वरत बुं ते एणे करिने जयांम्या छे पण मानने राखी
 ने को ई मोटा पदवीने पांम्या नथि ॥२०॥ श्लोक ॥ मानो सोपा परूपो हि गृहिणामपिनो चि
 तः ॥ उद्यो धनो रावण द्याने रुये न स बांधवा ॥२१॥ अर्थ ॥ अने या पुरुष ए बुजे आमान ते तो गृह
 स्थने पण कर बुं जो गप नथि के मजे जे माने करिने उर्यो धन रावणने शिशुपाल ए आदिक जे मोटा
 मोटा गृह स्थरा जते पण पोताना संबंधिये सदित नाश पांमता हवा ॥२१॥ श्लोक ॥ त्याज्यं त्यागिं जनै
 मनिः सर्वथेति विचारतः ॥ पालने ब्रह्म चर्या देर्मान्स्या ज्योन कर्दि चित् ॥२२॥ अर्थ ॥ अने आवि
 रित्य नो जे विचारते एणे करिने त्यागी ए व जे साधु जन ते मणे सर्व प्रकारे मानतो त्याग करवो ॥ अने ब्रह्म
 चर्य आदिक धर्मने जे पालवाते ने विषे जे मानते नो तो क्यारेय पण त्याग न करवो ए धर्म पाल वामां तो

मानराखतुं ॥२२॥ श्लोक ॥ अन्यत्रतु सक्रमानो लोकेरैरुपपुनः धृत्वादिभिरपि त्यागी प्राप्नुयात्नेव वि
 क्रियाम् ॥२३॥ अर्थ ॥ अने धर्म पालवोते विना बिजे सर्ववेंकोले त्याग कसुंछे मानजे एवो जे त्यागी
 साधुते जेते अज्ञानि एवो जे लोके ते मले धूलनां खवितिरस्कार करवोई सादे कक्रियाये करिने उपप
 वने पमाओ थको पण विकारने नपांमे केतांतेणे करिने क्षोभने नपांमे नेते सर्वनुं सहन करे ॥२३॥ श्ल
 क ॥ आक्रोशिसाडितो न्यैस्तान्नाक्रोशेन्नताडयेत् ॥ वाच्यानत्यागिनाडुर्गर्वदः कार्यो न केन
 चित् ॥२४॥ अर्थ ॥ अने त्यागी साधुजेते बिजाकोईक मनुष्येतिरस्कारने पमाडो अथवा माहो थ
 को पण तेनेतिरस्कार नकरेतथातेने मारे पण नही ॥ अने वली त्यागी साधुतेणे गालतथा अपरादे
 तुक्त एविजे भुं डी बोलिने बोलवीनहि तथाकोईसाथे विनास्वार्थवाद विवाद करवोनहि ॥२४॥ श्लोक
 ॥ नवाचमचतं क्वापिसत्यं च परडः खरुत् ॥ वधुषामनसावाचात्रोहः कार्येन कस्य चित् ॥२५॥ अर्थ
 ॥ अने त्यागी साधुतेणे क्यारे पण असत्य वचन बोलवुं नहि तथा जेणे करिने बिजा नेडः खथाय एवुं जे
 सत्य वचनते पण बोलवुं नहि तथा देह मनने बोलिनेणे करिने कोईनो प्रोह करवोनहि ॥२५॥ श्लोक

नञ्चिद्याहरिते त्यागी स्वार्थे तणमपि क्वचित् त्यागिनं गृहीणं वान्यं तणे नापि नभीषयेत् ॥२६॥ अर्थ
 अने त्यागी साधुजेते पोताने अर्थतो क्यारे पण लीलातर्ण ने पण छेदे नहि तथा बिजा त्यागी साधुने
 तथा गृहस्थने नृणानीशलीये करिने पण बीवरावे नहि ॥२६॥ श्लोक ॥ मिथ्यापवादे कस्मिंश्चित्सुरु
 पेवापियोषिते ॥ नारोपयेच्च नम्यं गं व्यंगशब्दे नभाषयेत् ॥२७॥ अर्थ ॥ अने त्यागी साधुजेते कोईक
 पुरुषने विषे अथवा कोईक स्त्रीने विषे मिथ्या अपवाद नुं अरो पण करे नहि तथा कोईक आधुलो
 लुलोकोले बेरोहोयनेने तेवेते वेवचने करिने बोलवे नहि ॥२७॥ श्लोक ॥ यथापरमहंसः प्रागार्थभो
 भरतो मुने ॥ अवर्त्तितथा वसंसाधुनासागणानिना ॥२८॥ अर्थ ॥ अने हे मुने पूर्वकूपभदेव जिनापुत्र
 एवजि भरतजीते जेने ब्राह्मणनादेहने विषे परमहंस थका जे विरित्ये निमानि आदिक लक्षणे मुक्त वरतता
 ह्वाते विरित्ये त्यागे करिने शोभतो एवो जे साधुतेने वरततुं ॥२८॥ श्लोक ॥ त्यागिनाष्टविधवच्चक्षमाशी
 लननित्यदा ॥ भवितव्यं देवयुरुसच्छात्मानिंदकेन च ॥२९॥ अर्थ ॥ अने त्यागी साधुतेणे प्रथीवि
 नीपेवेनी लक्षमाकरनारूप स्वभाव मुक्त वरततुं तथा देवतायुरुने सतत राखण एव रूपना निंद कनथावुं

केतोएत्रण्यनिजेनिदानेकारियपणनकरवि॥२९॥**श्लोक**॥आत्मनिष्ठाभिमानेनप्रायशस्यागिनोजनाः
धर्मक्रियास्पृजे तैतैरेवकुर्यात्तुमच्छितः॥३०॥**अर्थ**॥अनेआलोकनेविषेकेटलाकजेविजासागीसा
धुजनछेतेजेतेआत्मनिष्ठाभिमानेकरिनेस्वाध्यानपूजादिकरूपजेधर्मक्रियानोपणत्यागकरे
छेएविरिसेअमारेआश्रितएवोजेत्यागीसाधुतेजेतेकोईपणएधर्मक्रियानोलागनकरे॥३०॥**श्लोक**॥
ब्राह्ममुहुर्तउत्थायकुर्यान्नित्यविधिंसकम्॥सतुभागवकथितःछुतेतेमयासुने॥३१॥**अर्थ**॥अ
नेअमारेआश्रितएवोजेत्यागीसाधुतेनोनित्यब्राह्मरूतेनेविषेउविनेकेनोपाळलीआरयडिअथ
वात्रण्यघटिगत्रिरहेतारेजागीनेपोतानोनित्यविधिजेभगवाननुं नामकीर्त्तनध्यानतथास्नानपूजा
दिकक्रियानेनेकरेअनेहेमुनेजेनित्यविधितेतोपुळताएवाजेतमेतेनमनेअमेपुर्वेसंक्षेपकरिनेक
हाछे॥३१॥**श्लोक**॥नदिवाशयनंकुर्याजोगाद्यापदमंतरा॥नचसूर्यास्तसमयेनैवसूर्येदियतथा
३२॥**अर्थ**॥अनेवलीत्यागीसाधुजेतेरोगादिकआपत्यकालपआविनादिवसेसुबुनदिंतथासुरज्य
आथम्यासमेसुवेनह्दितथासुरजउपासमेसुवेनहिं॥३२॥**श्लोक**॥श्रवणंकीर्त्तनंविष्णोर्ध्यानंवेदनम

मर्चनम्॥विनाकार्लेव्थानैवनेतव्यस्सागिनाकचित्॥३३॥**अर्थ**॥अनेत्यागिसाधुतेणेभगवान
नीलीलानेगुणकथातेनुंश्रवणतथाभगवाननुंध्यानतथाभगवाननेनमस्कारतथाभगवाननुंधुंज
नएआदिकजेनवपकारनिभक्तिनेनेकस्याविनाव्यर्थकालतोकारेपणजावादेवोजनदिनिरंतर
भक्तिनेकरवेकरिनेजकालनुंनिर्गमनकरवुं॥३३॥**श्लोक**॥यथाशक्तिचक्रव्याःश्रीरुद्रस्यव्रतो
स्वाः॥त्यागिनाचान्वहंकार्यःसच्छास्त्राभ्यासप्रादरात्॥३४॥**अर्थ**॥अनेत्यागिसाधुतेणेश्री
रुद्रभगवाननांजेव्रतनेउसवतेपोतानिशक्तिनेअनुसारकरनिकरवातथासतरणस्त्रनोजेअभा
सतेआदरथक्रिनित्येकरवो॥३४॥**श्लोक**॥एतेषुनियमेषुस्याद्यस्यसचविद्युतिः॥प्रायश्चित्तंतस
त्सत्यागीकुर्यादितंजितः॥३५॥**अर्थ**॥अनेआजेसर्वनियमकल्यातिमाधिजेजेनियमनोभंगथा
यतेतेनुंतेनुतेजेप्रायश्चित्ततेनेत्यागीसाधुजेतेअनालसुथकोकरे॥३५॥**श्लोक**॥सांगेनवापिदेउ
द्येस्ताउनेयस्यकस्यचित्॥सरुन्तेपिसामान्यादेकदिनमभोजनम्॥३६॥**अर्थ**॥हेवतेप्रायश्चि
तकरवानिरित्यकहियेछईयेजेत्यागीसाधुतेणेपोतानाहाथपगआदिकअंगेकरिनेतथालाक

जो

डीसोवी पांणो एआदिक जे मास्वानां उपकरणतेणे करिने जो दरको ईसनुष्यने एकवार पणामरा ईजवाय
तो सामान्य पणे एक उपवास करवो ॥ ३६ ॥ **श्लोक** ॥ शोफे जाते ताडितस्य निर्गतेः सृजिवांगतः प्रहत्रैपिव
सेत्सागीतदादि नचतुष्टयम् ॥ ३७ ॥ **अर्थ** ॥ अने जेने मास्वितेने जो सो जो चढेते थातेना अंग थकी जो लोदिनि
सेरते तेने मार नारो जे त्यागी साधुते जेते जागट चार दिवस सुधी उपवास करे ॥ ३७ ॥ **श्लोक** ॥ प्रहतस्यांगमो
तुकुर्यत्पाराकमुत्तमम् दद्याच्चयावतीर्गली ससंख्याद्देष्टुभोजनम् ॥ ३८ ॥ **अर्थ** ॥ अने जेने मास्वो
तेमा हाथ पग आदिक को ईक अंग नो भंग घाय तो ते मार नारो जे त्यागी साधुते जेते जागट चार ही वसना
उपवासवा लुंजे उत्तम एवुं पराकनामे व्रततेने करे अने जे टली गलो देते टला दिवस उपवास करेता
रे त्यागी साधु जेते छद्दथाय ॥ ३८ ॥ **श्लोक** ॥ क्रोध व्यास शरिरः सन्वदद्वाक्यमरुतुदम् ॥ यदा तदात्पवसे
त्यागवानेकवासम् ॥ ३९ ॥ **अर्थ** ॥ अने त्यागी साधु जेते क्रोधे करिने व्यास थसुं छे शरिर जेनु एवो थ
को जो को ईकने अतिवसमुं लोगे एवुं क वणवचन बोले तो ते एक दिवस उपवास करे ॥ ३९ ॥ **श्लोक** ॥
प्रायश्चित्ते तु हिंसाया विशेषाः स्तिव विस्तृतः ॥ धर्मशास्त्रास्तु ते यो दिग्भात्रमिह सूच्यते ॥ ४० ॥ **अर्थ** ॥

५०

अने जीवनी ही सानुं जे प्रायश्चित्तेने विषे जे भेद तेनो विस्तार जुक्त छे माटे ते जे देते तो धर्मशास्त्र थकी जो
एवो अने आप्रकरणेने विषे तेने हिंसाना प्रायश्चित्तेने एदेश मात्र सुचविये छई येके तो संक्षेप करिने
कहिये छई ये ॥ ४० ॥ **श्लोक** ॥ मत्कृणामक्षिकां यूकां शल्भं तसमं च वा जीवमन्यं तु हिंसा चैत्कचित्सा
गिज नो धिया ॥ ४१ ॥ **अर्थ** ॥ अष्टाक्षरं तदामंत्रं जपेदष्टोत्तरं शतम् एतदव्याज्यं जेतो स्तुनाज्ञेनामोच्चरे
द्वरेः ॥ ४२ ॥ **अर्थ** ॥ हे मुने मोक एतथा मारव्य तथा जुं तथा दीवामां पजे एवोपतंगी यो तथा एजे वो को ई
क बिजो जीवने मने क्यारे क त्यागी साधु पुरुष जेते जो एने मारे तो एक एक प्रत्ये अष्टाक्षर मंत्रने एक
सोने आठ वार जपे अने एक ह्याते थिजी एणे बिजो को ई जीव जो मरा ईजाय तो भगवान नानामनुं उ
च्चारण करेतेणे करिने ते पापनुं निवारण थाय ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ **श्लोक** ॥ च्दकास्त्रुद्विरे फादि स्खल जंतो स्तुदिस
ने अस्नानादपि संजाते कार्यमेकमुपोषणम् ॥ ४३ ॥ **अर्थ** ॥ अने च्दक लुं तथा उं दर तथा भमरा एआ
दिक जे मोटा जीवने मने अजाण्य मां पण जो मरा ईज वाय तो एक एक उपवास करवो ॥ ४३ ॥ **श्लोक** ॥
इत्थं जीवेषु निश्चीत्य नारतम्यंततः पुमात्रं यथादं वदयेत्सागी हिंसानि ह्यनुपोषणम् ॥ ४४ ॥ **अर्थ** ॥

अने ए विरीत्ये जी बुने विषे जे नाने मोटे करिने न्यून अधिक पण ते नो निश्च करिने त्यागी साधु पुरुष जे ते जे
 मजोग्पद्यते विरीत्ये हिंसा निमीत्र प्रायश्चित्त ना जे उपवासनेने बधारे केतां नाना जी वने मरायतो यो राग
 पवास करवाने ते शिजे मजे ममोटा मोटा जी व होयने तेने मरायतो घणा घणा उपवास करवा ॥४५॥ **श्लोक**
 स्वर्गोदये च देवसे सूर्यस्यासमये तथा ॥ निजायाञ्चैत्रमादेन कुर्यादिकमुपोषणम् ॥४५॥ **अर्थ** ॥ अने रो
 गदिक आपत्काल पञ्चाविना प्रमादे करिने केतां असावधान पणे करिने जो सुरज्य उग्यासमे सुवेत
 यादिवसे सुवेत या सुरज आथ्यासम सुवेतो त्यागी साधु जे ते एक एक उपवास करे ॥४५॥ **श्लोक** ॥ एते
 पांत्यागिनां मध्ये स्फुरत्सन्निवेदिनः ॥ तेषां धर्मविशेषो यस्तं मुने कथयामि ते ॥४६॥ **अर्थ** ॥ हे मुने आ
 विरीत्ये नियमनापाल वा ना जे सर्वे अमारा आश्रित त्यागी साधु कल्यातेना मध्येने विषे जे आत्मनिवेदि
 वना मे त्यागी साधु होयते ना धर्म नो जे विषे छे केतां अधिक पण छे ते अमे तमने कहीये छे इये ॥४६॥ **श्लो**
क ॥ रूसयत्क्यावयोत्क्यासदस्त्री सुरवदर्शनं ॥ अज्ञानतोपिसंजाते कर्तव्यं तैरुपोषणम् ॥४७॥ **अर्थ**
 ॥ हे मुने कालागोरा रूपनी जे व्यक्ति तथा जो वन आदिक अवस्थ निजे व्यक्ति तेणे सहित जो अज्ञान एव

व्य

५१

मां पण स्त्रीनुं मुखदे ॥ रवाई जायतो ते आत्मनिवेदि साधु ते मण एक उपवास करवो ॥४७॥ **श्लोक** ॥
 अर्धस्थाने मलोत्सर्गस्तानकाले ग्नया चने ॥ अज्ञानां स्त्री सुरवक्षायां नास्ति तेषां सुपोषणम् ॥४८॥ **त**
अर्थ ॥ अने को ईक गामजा बुं होयने मारगे चालते तथा दिशा फरवाजाते तथा स्नान करवाने समेतथा
 अन्न मागवाने समे एचार के कोणे तो रुप व्यक्तिने अवस्थानि व्यक्ति ये सहित पण जो अज्ञान एवमा स्त्री
 नुं मुखदे रवाई गयु होयतो पण ते आत्मनिवेदि साधुने उपवासन करवो ॥४८॥ **श्लोक** ॥ फलं पत्रं ज
 लं वापि तैस्तु रूक्षानि वेदितम् ॥ नभश्च नैव पेयं च तेषामि त्यधिकं मतम् ॥४९॥ **अर्थ** ॥ अने भगवानने
 नैवेद्यक स्या विना नुं जे फल तथा पत्र अथवा जल ते पण ते आत्मनिवेदि साधुने मणे नखा बुं तथा
 नपीबुं अने भगवानने नैवेद्य करिने ज फल पत्रादिकने रखा बुं तथा जल आदिकने पीबुं आवि
 रित्ये ते आत्मनिवेदि साधु नो अधी कधर्म अमे मां न्यो छे मोटे तमने आप्रमाणे वरतबुं ॥४९॥ **श्लो**
क ॥ बालवृद्धात्पथिकं दरिभंदिरकर्मणाम् ॥ एकलुक्तदिवास्त्रापनियमस्यागिनां नहि ॥५०॥ **श्लो**
क ॥ अने बालक तथा वृद्ध तथा रोगादिके करिने इरिविया तथा को ईक गामजा वाने मारगे चाल

तातथाभगवाननामंदि रनुंजेकामकाजतेने करताएविरित्यनाज्जेत्याणीसाधुदोयतेसर्वेएकवरवतज
 म्पानोतथादिवसेसुवानोजेनीयमेतेनश्चितेतेबेत्रएववरवतरवायपणरवरानेदीवसेसुवेपणख
 रा ॥५०॥ **श्लोक** इतिमानजयोपायायथावसरिकीर्त्तिताः ॥ ससंगविष्णुनाक्रिन्मासहेते स्पुः
 फलप्रदाः ॥५१॥ **अर्थ** अनेआविरीसेजेमाननेजीतवानाउपायतेयथार्थपणेकरिनेअमेत
 मनेकह्याअनेमानेरहितएवासाधुनोजेसमागमतथाभगवाननिभक्तिनेणेसहितजेअउपाय
 तेफलनेआपिएबोछेकेताएसाधुनोसमागमनेभगवाननीभक्तिनेएजुकेजेअनियमनेपालेछेतेनिश्च
 माननेजितेछे ॥५१॥ **श्लोक** लोभादिपंचकस्येत्यंशेषास्तन्नाशनस्यच उपायायेचतेसर्वेकथिता
 शिष्टसंमताः ॥५२॥ **अर्थ** हेमुनेएविरिसेलोभकामस्वादस्लेदनेमानएजेपांचशत्रुतेमनजिदेष
 तथातेमनेनाशकरवानाजेउपायतेसर्वेअमेतमनेकह्यातेएकेवाछेतेमोटाजेसाधुपुरुषतेमणोसत्य
 पणेकरिनेमांत्याछे ॥५२॥ **श्लोक** प्रायश्चित्तमनुक्तं स्याद्यस्यास्तुनियमच्युतेः ॥ तस्यायथोचितंका
 र्यंसतः पृष्ट्वैवैस्मवार ॥५३॥ **अर्थ** अनेआसर्वनियमकदिनेतेनियमभंगनांप्रायश्चित्तपणघणोर

रंकह्याअनेजेनियमभंगप्रायश्चित्तनकल्हं हेयतेतोभगवाननाभक्तएवाजेमोटासाधुतेमनेपुछि
 नेजेमजोगपदोयतेमकरबुं ॥५३॥ **श्लोक** प्रायश्चित्तोपवासेषुनप्राच्यमितरज्जलात् ॥ अनातुरेस
 रुन्नेवपिबेदायपिपूरुषः ॥५४॥ **अर्थ** अनेप्रायश्चित्तनाजेउपवासकस्यादोयतेमनेविषेएकज
 लविनाबिजुकारिबाबुपीबुंनहि ॥ अनेवारवारजलपीधाविनापणजेअतिशेव्याकुलनथतेदोयनेए
 कबेवारजलपीधेचालुंदोयवोजेत्यागीसाधुपुरुषतेजेनेवारवारजलपणनपीयेतोबिजुं क्यं धिरप
 वायपीवाय ॥५४॥ **श्लोक** शुद्धर्थउपवासश्चदेकादश्याद्युपोषणे प्रासृप्यात्तर्हितंकुर्यादृतीये
 वासरेष्टथक् ॥५५॥ **अर्थ** अनेएकादशीआदिकव्रतनाउपवासनेविषेजोप्रायश्चित्तनोउपवास
 अविपडेतोतेउपवासनेत्रिजेदिवसेनारवोजकरवोकेतांतेव्रतनापारणनेविजेदीवसकरवोपणते
 एकादशीआदिकव्रतनाउपवासनेलेनचालवा ॥५५॥ **श्लोक** एवद्विजोपवासेषुप्रायश्चित्तार्थ
 केष्टपि ॥ व्रतोपवासोनेगण्यः कार्यसत्यागिनाष्टथक् ॥५६॥ **अर्थ** अनेएद्विजरीसेप्रायश्चित्तने
 अर्थेबेत्रएउपवाससामटाकरवामोड्याहोयनेतेनेविषेजोएकादशीआदिकव्रतनोउपवासआ

ए

धर्मा ० ४
५३

० ५

वेतोतेनेते प्रायश्चित्तनाउपवासभेलोनगणवोतेएकादशी आदिकव्रतनोउपवासतोत्यागीसाधुतेणेनोखोकर
 वोकेतांप्रायश्चित्तनालागटवेउपवासकरवादेयनेतेनीवचेतेव्रतनोउपवासअवितोत्रण्यउपवास
 करवानेत्रण्यनेवनेआवेतोआरकरवाएविरित्येविवेकजाणवो ॥५६॥ **श्लोक** ॥ प्रायश्चित्तोपवासेचकि
 यमालोपुनर्यदि ॥ आपतेउपवासांतुसुयत्तत्रेणनंतदा ॥५७॥ **अर्थ** ॥ अनेप्रायश्चित्तनोएकउपवासकर
 ताहईयेनेतेनेविषेजोवलीबिजोप्रायश्चित्तनोउपवासआविपडेतोतेनेतेनेलेजकरवोपणनोखो न
 करवो ॥५७॥ **श्लोक** ॥ भुक्तेरनंतरंजातेवीक्षण ॥ देतुयोषितः ॥ नाममंत्रंजपेद्विष्णोः ॥ स्पर्शतु स्नानमाचरेत्
 ५८॥ **अर्थ** ॥ अनेजम्पापछेजोउपवासपडेएवरीत्येजोस्त्रीनेसांसुदेखाईज वायतथास्त्रिसाथे
 बोल्लाईजवायइत्यादिकउपवासपडेएवरीत्येकाईकक्रियाथईजायतोभगवाननानाममंत्रनो
 जपकरवोपणतेनोबिजेहीवसेउपवासनकरवो अनेजोस्त्रीनेअडिजवायतोस्नानकरवुंपणतनोबिजेदि
 वसउपवासनकरवो ॥५८॥ **श्लोक** ॥ प्रायश्चित्तेन शुद्धयः ॥ पुरुषंतदघ्नो कितम् ॥ क्वचिद्भूयास्तु
 चरेद्दिनमेकमुपोषणम् ॥५९॥ **अर्थ** ॥ अनेप्रायश्चित्तेकरिनेशुद्धयोजेत्यागीसाधुपुरुषतनेतेपा

५३

पेकरिनेनुकएवोजोकारेकेनायकेतांआपापनेकखुदतुंएमतेप्रसेबोलायतोतेबोलनारोत्यागीसाधु
 जेतेएकदिवसउपवासकरे ॥५९॥ **श्लोक** ॥ वैश्वेनियमाह्येतेयावद्देहस्मृतिर्भवेत् ॥ स्वकव्यास्त्यागिनि
 र्नेवतावत्कालमतांजितैः ॥६०॥ **अर्थ** ॥ अनेभगवाननाभकएवाजेत्यागीसाधुतेमणेज्यांसुधीपोतानादेह
 निस्मृतिहोयत्यांसुधीआकह्याजेसर्वेनियमतेअनालसुथईनेपालवापणएनियमनोत्यागतोकरवो
 जनहिं ॥६०॥ **श्लोक** ॥ यतैर्नियमैः ॥ पंचननियच्छंत्सरीनमूत् ॥ निरयेष्वपच्यंतेमृतातेत्यागि नःकिल
 ६१॥ **अर्थ** ॥ अनेजेत्यागिसाधुजेतेआकह्याजेनियमतेणेकरिनेएलो भादिकपांचशत्रुनेजितिन
 पोतानेवशानथिकरततेजेत्यागिसाधुतेतोमरिनेनिश्चरकनेविषेजपडेछे ॥६१॥ **श्लोक** ॥ आर्षना
 दान्म कुर्वंतोभुक्कतियातनाश्रमम् ॥ श्वानःखरावाजायंतेध्रुविवावानरादयः ॥६२॥ **अर्थ** ॥ अनेते
 नरकनेविषेपडानेअतिशेषीडायेजुक्तशब्दनेकरताथकाकेतापीडायेकरिनेअतिशेवकोर
 पाउताथकाअतिशेजेमजाननानांडःखतेनभोगविनेपळेआथविनेविषे श्वाननाश्रवतारनेपा
 मेल्लेअथवागधेजानाअवतारनेपामेलेअथ वावांदराआदिकजुंजाजुंजाअवतारतेनेपामेले ॥६३॥

५३

श्लोक॥ एतानाश्रित्यसहस्रीज्ञानवैराग्यसंयुतान् ॥ भजे द्युर्येवासु देवत्रोक्ता एकांतिनोदिते ॥ ६३ ॥
 अर्थ॥ अनेजे त्यागी साधुजेते ज्ञानने वैराग्येयुक्त एवाजे आकल्या त्यागी साधुना धर्मते मने आरारिने
 श्रीवासु देव भगवानने भजे छे केतो आत्स ज्ञान वैराग्यने आधर्म एत्रणे युक्त एविजे श्रीकृष्ण भगवाननि
 भक्ति तेने जे त्यागी साधु करे छे ते त्यागी साधुने तो निश्चय भगवानना एकांति कर्तक कल्या छे ॥ ६३ ॥ श्लोक
 ॥ त्रोक्ताः परमहंसस्ते जीवन्मुक्ताश्च सात्वताः ॥ महाभागवताः संतः साधवो ब्रह्मवेदिनः ॥ ६४ ॥ अ
 र्थ॥ अनेवलीतेने परमहंसकल्या छे तथा जीवन्मुक्तके छे तथा सात्वत कल्या छे तथा महाभागवतक
 ल्या छे तथा संतकल्या छे तथा साधुकल्या छे तथा ब्रह्मवेता कल्या छे ॥ ६४ ॥ श्लोक॥ तेषां देहस्तु पंचते
 गंधपुष्पाद्यलंकारैः ॥ स्थापनीयोगिरेद्यथं महारण्येऽथवा जनेः ॥ ६५ ॥ अर्थ॥ अने एवाजे त्यागी
 साधुने मनुं मरणथाय तारेते मनोजे देहते मनुं प्यते मणे चंदनपुष्पादिके करिने पूजवोने पूजो थ
 कोपर्वतनी गुफाने विषे मुकवो अथवा मोटा अरण्यने विषे मुकवो ॥ ६५ ॥ श्लोक॥ अंबुवाहोः शि
 रायोवादेश कालानुसारतः ॥ कर्त्तव्यो गेदने नैव कार्यं प्राकृत जीववत् ॥ ६६ ॥ अर्थ॥ अथवा मोदि

नदिना प्रवाहमातथा समुद्रना प्रवाहमाने देहने वेहेतो मुकवो अथवा अग्नी मांबालवो एविरित्ये ए
 सर्वैरास्यकहिते मांथिदेश कालना अंबुसारे करिने कोईक एक रित्ये ते देहने संस्कार करवो अने एवासा
 धुने देहपडे तारे प्राकृत संसारि जीवनिपेठे रुदन करवुं नदि ॥ ६६ ॥ श्लोक ॥ भक्तिनिरायणे तैश्च धर्म
 ज्ञानविरक्तिभिः ॥ सहानन्यैव कर्त्तव्यासागिभिर्नित्यमादरात् ॥ ६७ ॥ अर्थ॥ अने दे मुने ते जे त्यागी सा
 धुते मणे धर्म ज्ञानने वैराग्य एत्रणे युक्त एविजे भगवानने विषे अनन्य भक्ति तेनित्ये आदर थकि
 करवि एवो अमारो सिधांत छे ॥ ६७ ॥ श्लोक॥ तत्रोदितास्ते मुनिवर्धधर्मयित्ये त्यागिनो भक्तिमतादिता
 स्ता ब्रह्मस्यथश्चुद्धवसे श्रुतानि ज्ञानादिलक्ष्माण्यपि संविभज्य ॥ ६८ ॥ इति श्रीसंज्ञे जीवने नारा
 यणचरित्रे धर्मशास्त्रे चतुर्थप्रकरणे त्यागी धर्मे ध्रुमान दोषतज्जयो पायनि रूपणानामा पंचमीः आ
 यः ॥ ५ ॥ अर्थ॥ अने दे मुनि मध्ये श्रेष्ठ एवागो पालानंद मुनी एत्यागी साधुने धर्म ज्ञान वैराग्ये सदि
 त एवि भक्ति करवि एमक हूंतें मां जे धर्म छे ते तो अमेतमने कल्या ते धर्म के वाछे तो भगवाननि भ
 क्तिवाला जे त्यागी साधु ते मने अति त्रोदिन नाकर नारा छे ॥ अने देव ज्ञान वैराग्यने भक्ति एत्राप्ये नजे

जे लक्षणतेनेपण नोखोनोखो विभाग करिने अमेतमने कहिये छईयें तें लक्षण केवांछे तो अमारा गुरु
 जे रामानंद स्वामि ति थकि अमे सांजले लोखे ते अमे तमने कहिये छईयें तेने तमे सांजलो ॥ ६० ॥ ए वि
 रीये श्री नारायण नांवरि छे जेने विषे एवो धर्म रणस्वरूप जे श्री ससंगी जीवन नामे येथतेने विषे जे
 चोथुं प्रकरणे तेमां जे त्यागी साधुना धर्म तेने विषे मानना दो शतथातिमानने जीतवाना उपाय तेमनुं
 निरूपण करूं ॥ नामे पांचमो अध्याय जे तेथ्यो ॥ ५ ॥ ॥ श्री नारायण मुनि उवाच ॥ श्लोक ॥ नाना
 उःख विकार द्यो योयं देहो स्ति देहिनाम् ॥ आत्मा ततो स्ति भिन्नो वै निविकारः सुरात्मकः ॥ १ ॥ अथ
 ॥ श्री नारायण मुनी जे तेक हे छे हे मुने तेमां प्रथम ज्ञान तुं लक्षण कहिये छईये जे देहि जे जीव प्राणि
 मात्रे नो जे आदेव ते जे तेना ना प्रकार नो जे उःख तथा नाना प्रकार ना जे विकार ते ए मुक्त छे अने आ
 त्मा जे जीवने जे तेते देह थकि नीच छे ने विकार रहित छे ने स्वरूप छे ॥ १ ॥ श्लोक ॥ अछे द्यो सावने
 द्यश्च नित्योः जः शाश्वतोः क्षरः ॥ देहं द्विपोतः करण देवता सुप्रकाशकः ॥ २ ॥ अर्थ ॥ अने ए जे जीवात्मा
 ते शस्त्र करिने ते छे दाय एवो नथि तथा भिदाय एवो नथि तथा नीत्य छे तथा अजन्मा छे तथा परिणमे रहित छे त

जे

या अक्षर छे के तो ररि जाय एवो नथि अने देह इंद्रियो अंतः करण देवता ने प्राण ए सर्वे नो प्रकाश नारे छे
 २ ॥ श्लोक ॥ नक्ति द्यते जले ना सौ दह्यते न च वकिना ॥ न शुष्यते वायु नापि निर्लेपश्चाः चोमतः ॥ ३ ॥ अ
 र्थ ॥ अने ए जीवात्मा ते जे ले करिने सडि जाय एवो नथि तथा अग्नि ये करिने बली जाय एवो नथि तथा वायु
 ये करिने सुकाई जाय एवो नथि अने ए जीवात्मा तो निर्लेपने अचल एवो मांभ्यो छे ॥ ३ ॥ श्लोक ॥ य आत्म
 निगुणाः सति देहादौ तेन सति हि ॥ देहादौ ये च दोषास्ते न संसात्मनि कर्हि चित् ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ अने ए जीवा
 त्माने विषे जे गुण एवो छे ते गुण देहादिकने विषे क्यारे पण नथि आवता ॥ अने देहादिकने विषे जे दो
 ष एवो छे ते दोष जीवात्माने विषे क्यारे य पण नथि आवता ॥ ४ ॥ श्लोक ॥ एवभूतं स्वमात्मानं ज्ञात्वा त
 स्पाक्षरेण तु ॥ सच्चिदानंदरूपेण ब्रह्मणे कविभावयेत् ॥ ५ ॥ अर्थ ॥ अने ए पोताना जीवात्माने एवे ल
 क्षणे मुक्त जाणिने पछे सतचितने आनंद रूप एवुं जे अक्षर ब्रह्म ते साथे ए जीवात्माने ए क पणानि
 भावना करविके तो ए अक्षर ब्रह्म ना जे गुण ते पोताने विषे धारवाने पछे ए मधारतां धारतां ए अक्ष
 र ब्रह्म ना जे गुण ते पोताना जीवात्माने विषे आवे छे के निपेवे तो ए जीवात्मा ये देह नो अध्यास करूं

छे तो ए देहना स्वभावते जीवात्माने विषे आविने देहाभिमानिथको देह रूपथ ईगयो छे ते मज्ज अक्षर
 ब्रह्मना गुण ए जीवात्माने विषे आविने छे ने पछे पोते अक्षर ब्रह्म रूपथको पर ब्रह्म पुरुषात्तमनि
 उपासना करे छे ॥ ५ ॥ **श्लोक** ॥ एषात्मनिष्ठासु हृदात्तानमित्युपवर्णितम् ॥ वैराग्यस्याः श्ववक्ष्या
 मित्त्वक्षणं साधुसंमतम् ॥ ६ ॥ **अर्थ** ॥ अने अतिशे हृदा ए विजे ए पोताना जीवात्माने विषे निष्ठा
 तेने ज्ञान ए विरत्ये वर्णन कर्यु छे केतां ए वि आत्मनिष्ठाने ज्ञान ए वेना मे कर्यु छे अने ह वे मो
 टासाधु पुरुषे मां न्यु ए बुंजे वैराग्यनुं लक्षणते अमे त मनं के देहं तेने तमे सांभलो ॥ ६ ॥ **श्लोक**
 स्वरूपमाहो देहस्य तेयस्वस्य परस्य च ॥ चर्मपेशी मल्लैरे वनिभृताः स्तीतितत्वतः ॥ ७ ॥ **अर्थ**
 ॥ हे मुने प्रथमतो पोताना देहं तुं तथा बिजाना देहं तुं जे स्वरूपतेने जे थार्थ पणे जो ए बुंते देहं तुं स्वरूपके
 बुंछे तो ए देह तो चो मडानिको थली तुं स्पछे ने मल जे अपवित्र ए विभुं डिभुं डि वस्तुने नो ज भरे लो छे ए
 मदेहने जो ए वो ॥ ७ ॥ **श्लोक** ॥ त्वद्भासरुधिरस्नायुमे दोमज्जा स्थिरवदकैः ॥ मलमूत्रजरोगैर्जुष्टे
 देहेऽत्र किं शुभम् ॥ ८ ॥ **अर्थ** ॥ अने ल चामां सरुधीर नाडियुं मे द मज्जाने ह अको नाक टका तथा विष्ठा

मुतर तथा जरा अवस्था तथा ताना प्रकार नागिण ए आदि कजे सर्वे अपवित्र ए विभुं डिभुं डि वस्तु तेणे उक्त ए
 नो जे आदि ह तेने विषे शी वस्तु रुडि छे ए मां थिको ई वस्तु रुडि न थि ए तो सर्वे तुं डी ज वस्तु छे ॥ ८ ॥ **श्लोक**
 ॥ हृमि विदुस्म संज्ञास्ति राजनाम्नोपियस्य च तस्मिन्सक्ता लभंते वै सुकृद्देहं श्रुतविधान् ॥ ९ ॥
अर्थ ॥ अने राजा छे नाम जे तुं ए वो जे देह तेने अने कृमि विष्ठाने भक्षण विसे जाले केतां जे तुं राजा
 ए बुं नाम के दे वा तुं होयने ते ज्यार मरे तारे ते देह पडोर हे तो कि उपडि जाय ए देले कि उरुपथे जा
 य अथवा जोशी याली यां तथा श मला आदि क जना वर खा ई जाय तो विष्ठा रूपथे जाय अने जो
 खाक उमां अग्नि ये करिने बली जाय तो राख थ ई जाय ए वो जे देह तेने विषे आसक्त थार्थ केतां प्री
 तीये कृ र्थया ए वा जे जी वने जे ते वारं वार अ उज उजि जे स्व दे जने ज रायु ज ए जे आर प्रकार नादे
 ह तेने पां मे छे ॥ ९ ॥ **श्लोक** ॥ शुभाशुभानि कृत्वाऽथ देहैः कर्माणि मानवाः ॥ उपर्यधो वा मध्ये वा सं
 सरंति पुनः पुनः ॥ १० ॥ **अर्थ** ॥ अने मनुष्य जे ते देह करिने शुभ अशुभ कर्मने करिने पछे दे व लो
 कने विषय तथा पाताल लोकने विषय तथा मर्त्य लोकने विषय वारं वार जन्म मृत्युने पां मे छे ॥ १० ॥ **श्लोक**

धर्मा. मृ.
५९

अ०६

क॥ यातनानार कीर्ती वाः प्रोन्नोत्थ शुभकर्मणा॥ पशुपक्ष्यकीटादिगर्हजन्मानिवाः वराः ॥११॥ अ
र्थ॥ अने अशुभकर्मजे पापकर्मते लोकरिने अतिशे घोर एवांजे जमा त न्यानां त धानरकनो डः
खतेने पोमे छे अने पछे पशुपक्षि जीणा कि डाए आदिक जे अतिशे भुं डां जन्मतेने एजी वपर वरा
थको वार वार पांमे छे ॥११॥ श्लोक॥ शुभेन कर्मणा कापि लभंते भूमिपालताम् ॥ कापि पाताल
सौरव्यानि स्वर्गसौरव्यानि च क्वचित् ॥१२॥ अर्थ॥ अने शुभकर्मजे पुन्यकर्मते लोकरिने एजी वजेते
करेक तोरा जाना देहने पोमे छे तथा क्यारे कपाताल लोकना सुखने पांमे छे तथा क्यारे कस्वर्ग लो
कना सुखने पांमे छे ॥१२॥ श्लोक सुखान्येतानि सर्वाणि वर्त्तन्ते न श्रूराणि हि ॥ कामलोभभयेष्वाहि
रस्पृष्टा द्वैर्निभृतानि च ॥१३॥ अर्थ॥ अने एजे सर्व सुखते जेते निश्च नारा वंत छे तथा काम लोभ अ
य ईरशाको धने स्पृधजे बरो बरियामां अदेखाई आदिक जे दोषतेनां भरेलां छे माटे एजे सर्व
सुखते तो केवल डः ररूप जछे ॥१३॥ श्लोक॥ दिन ब्रह्मण एकस्मिं श्रुतुर्दृशं क्रूराधिपाः ॥ नश्यंति
शौयते सोपि सविट्प्राकृतै लये ॥१४॥ अर्थ॥ अने ब्रह्मना एका दिवसने विषे चौटई इनो नारा

रा

५९

थाय छे अने जारे प्राकृत प्रलय थाय छे तारे तो विराट देहे सहित एवा जेते ब्रह्मातेनो पाणना शर्थ
य छे ॥१४॥ श्लोक॥ यत्किंचिदस्ति प्रकृति पुरुषाभ्यां समुद्भवम् ॥ स्थावरजंगमं वा तद्द्रव्यं कालस्य
विद्यते ॥१५॥ अर्थ॥ अने प्रकृति पुरुष थकि उसल थयुं ए बुं जेते को ई स्थावर जंगम वस्तु छे ते स
र्व काल तुं भक्षण छे के तां ए सर्वने कालनाश पमाडि नांखे छे ॥१५॥ श्लोक॥ क्षयिष्णुत्वं स डः खल
मित्यंतात्वाः खिलस्य च ॥ अनासक्तिः स्वदेहादौ यात देराग्यमुच्यते ॥१६॥ अर्थ॥ ए विरीत्ये सर्व
जे मायिक पदार्थतेनु जेनाश वंत पणं तथा डः खे सहित पणं तेने जांणि नै योतानो ई द तथा देह
संबंधि जे पदार्थ तथा विषय भोग आदिक सर्व विषे अनासक्ति जे प्रीती नहि तेने वैराग्य कहिये
॥१६॥ श्लोक॥ वासुदेवावतारेः थमादात्मज्ञानपूर्विका ॥ स्नेहेन सेवा वन्निर्यासा भक्तिरिति कथ्य
ते ॥१७॥ अर्थ॥ अने देव भक्ति तुं लक्षण कहिये छ ई ये जे श्री वासुदेव भगवानना अवतारने
विषमदात्मज्ञाने ॥ जुक्त जे स्नेहे करिने सेवा वन्नितेने भक्ति एरी ले कहिये छ ईये ॥१७॥ श्लो
का॥ श्वेतादिपे ब्रह्मपुरे गोलोकेऽपि च धामनि वैकुंठे गदौ यदैश्वर्यं दिवं दिव्यांश्च पार्शदाः ॥१८॥

ने

अर्थ ॥ अने श्वेत दीपतथा ब्रह्म पुरजे ब्रह्म मोक्षतथा गोलोक तथा वैकुण्ठलोक एवादि कजे भगवाननां धामतेने विषे जे दीव्य ऐश्वर्य रक्षां छे तथा दीव्य स्वरूप एवापार्श्व दरहा छे ॥ १८ ॥ **श्लोक**
॥ स्वच्छयामनुजाकारे हरो तद्विद्युतेः शिवत्वम् ॥ दिव्यभावेनेति बोधो महात्म्यज्ञानमुच्यते ॥ १९ ॥
अर्थ ॥ अने पोतानि ईच्छाये करिने जीवना कल्याणने अर्थ मनुष्यरूपयेने प्रथम विषे विराजमान थया एवाजे भगवानतेने विषे तेने धामनां जे दिव्य ऐश्वर्य तथा दिव्य पार्श्वदते सर्वे रक्षा छे एविरित्ये दिव्यभावे करिने जे प्रत्यक्ष भगवानने जां एवातेने महात्म्यज्ञान कहिये ॥ १९ ॥ **श्लोक** इति ज्ञातै वनवभिः प्रकारैः श्रवणादिभिः ॥ सेवनें तस्य यत्यु मण तस्योक्तं नक्ति लक्षणम् ॥ २० ॥ **अर्थ**
 अने एवीरीत्ये महात्म्यज्ञाने जे कृते भगवानने जां एने श्रुत एवा कर्तव्य स्मरण चरण सेवन अर्चन वंदन दास्य सरयने आत्म निवेदन एजेन वप्रकारे ते एकरिते प्रेमै जुक्त जे ते भगवाननुं सेवन करवुं तेने भक्तिबुलक्षण कह्ये ॥ २० ॥ **श्लोक** ज्ञानवैराग्यसहितो भक्तिमेवं विधीतुये ॥ हरो कुयुः स्वधर्मस्वास्तु भक्तो तमा मताः ॥ २१ ॥ **अर्थ** ॥ अने जे साधु पोताना धर्मनै विषय रक्षा थका ज्ञान

वैराग्ये सहित जे एविरित्यनी भगवानने विषे भक्ति तेने करे छे ते साधु तो सर्वे भगवानना ज कने निषे उन्नत भक्त मान्य छे ॥ २१ ॥ **श्लोक** संतो य ईदृश लोके प्राक्ताः स चुर बोहिते ॥ येषां दर्शनमात्रेण न च्यते सर्वपातकैः ॥ २२ ॥ **अर्थ** ॥ अने एविरित्ये धर्मज्ञान वैराग्यने भक्ति तेने संपन्न एवाजे एत्यागी साधु ते जे ते आलोकने विषे स चुरु कल्या छे के तां जीवने कल्याणनो उपदेश करनार कल्या छे ॥ अने एवाजे साधु तेना दर्शन मात्रे करिने जे सर्वपापनाश पांमी जाय छे ॥ २२ ॥ **श्लोक**
 तेषामेवाश्रयात् पुंसः कर्माणि श्राम्प्यतां भवे ॥ निश्रेयसं भवे देव भक्तानां धर्मचारिणाम् ॥ २३ ॥ **अर्थ**
 अने पोताने कर्म करिने संसारने विषे भ्रमते एवाजे पुरुष तनुं जे कल्याणने स्वधर्मनापालवा वालने भगवानना भक्त एवाजे साधु तेना आश्रय करवा थकि जनि श्रेय थाय छे ने संसारनु भ्रम एमटि जाय छे ॥ २३ ॥ **श्लोक** एत एव ततः संतु सेवनीया मुमुक्षुणा ॥ पूजा चैवा विधातव्या स चुरुणां महात्मनाम् ॥ २४ ॥ **अर्थ** ॥ तेमटे पोताना जीवना मोक्षने ईच्छते एवाजे जनते एवासाधुने जसेववा अने मोटो छे आत्मा जेमनो एवाजे एस चुरु साधु तेमनि पुजा करवि ॥ २४ ॥ **श्लोक** ॥ प्रहृत्

निवृत्तश्च धर्मो हि द्विविधो मतः ॥ द्वयोपि विष्णुसंबंधाद्भवत्येकांतसंज्ञितः ॥ २५ ॥ **अर्थः** ॥ अने हे मुने
सतःशास्त्रने विषे धर्म जेते वे प्रकार नो मान्यो छे ते मां एक तो प्रवृत्ति धर्म छे के तां गृहस्थ नो धर्म छे ने
बिज्ञो निवृत्ति धर्म छे के तां त्यागी नो धर्म छे अने ए बेय प्रकार नो जे धर्म ते जे ते भगवान ना संबंध थ कि
एकांतिक धर्म एवे नामे के हेवाय छे ॥ २५ ॥ **श्लोकः** ॥ निवृत्त धर्मे कांति तं प्रापुर्दिसनकादयः ॥ प्र
वृत्त धर्मे कांति तं मरिच्याद्यास्तथा ॥ नुवन् ॥ २६ ॥ **अर्थः** ॥ अनिसनकादिक आदिक जे त्यागी ते जे ते
निवृत्ती धर्म करिने एकांतिक पणाने पामता हवा के तां निवृत्ति धर्म मार दिने भगवान नी एकांतिक
प्रक्रिने कर ता हवा ॥ अने मरीच्यादिक प्रजापति आदिक जे गृहस्थ ते जे ते प्रवृत्ति धर्म करिने एकांति
क पणाने पामता हवा के तां प्रवृत्ति धर्म मार दिने भगवान नि एकांति क प्रक्रिने कर ता हवा ॥ २६
श्लोकः ॥ एकांते नैव धर्म ए मुक्तिरात्यंतिकी मता ॥ न केवलं निवृत्तेन धर्मेणापी तरेण वा ॥ २७ ॥ **अर्थः**
॥ अने आत्यंतिकी के तां साक्षात् भगवान ना धामने पाम वा रूप ए बिजे मुक्ति ते जे ते एकांतिक ध
र्म करिने जमानि छे पण एक लो जे निवृत्ति धर्म तथा ए क लो जे प्रवृत्ति धर्म ते ए करिने आत्यंतिकी

मुक्ति थाति न थि एक ले धर्म करिने बिजालो कनि प्राप्ति थाय छे ॥ २७ ॥ **श्लोकः** ॥ स्वरूपमस्य धर्म
स्य कथ्यते चाधुना स्फुटम् ॥ विद्वि रपि इ जैयं विनाद रि समाश्रयम् ॥ २७ ॥ **अर्थः** ॥ अने हवे ए
एकांतिक धर्म नु जे स्वरूप ते स्पष्ट पणे सारि पेवे समजायण विरिपे अम त मने क हिये छे ई ये ते एका
तिक धर्म नु स्वरूप के बुं छे तो भगवान ना आश्रय बिना विद्वान जे शास्त्र ना भण ला ए वा बिचक्षण
पुरुष ते मणे पण जाण बुं अति च्छे कण छे ते अम त मने क हिये छे ये तेने त मे सा भलो ॥ २७ ॥ **श्लोकः**
॥ आंतराणां च बाह्यानां करणानां स्वभावतः ॥ नेरंतर्येण सक्ताः स्युर्विद्भावा खिल वृत्तयः ॥ २८ ॥
अर्थः ॥ हे मुने नेत्र श्रोत्र आदिक जे बाहेर लि ई दियुं तथा मन बुद्धि आदिक जे अंतः कर्ण ए मनि
जे सर्व वृत्तियु ते जे ते सहज स्वभावे निरंतर पणे एक जगवाने विषे जे आसक्त होय के तां प्रीती ये मुक्त
वरत ति होय ॥ २८ ॥ **श्लोकः** ॥ ततः पुमाव म वृत्ते वानि वृत्तं कर्म वैदिकम् ॥ कुर्याद हि संनिष्कामे तान
वैराग्य युक्त तु यत ॥ ३० ॥ **अर्थः** ॥ अने ते चार पछे हि सायेर दित तथा को ई फल नि ईच्छायेर दित तथा
ज्ञान वैराग्य युक्त ए बुं जे वे दे के हे लुं प्रवृत्ति निवृत्ति धर्म रूप कर्म तेने पुरुष जे ते करे ॥ ३० ॥ **श्लोकः** ॥ स ए वै

कांतः त्वुक्को धर्मेनिः श्रेयस प्रदः ॥ तदंतः पुरुषायेते प्रोक्ता एकांतिका बुधैः ॥ ३१ ॥ अर्थः ॥
 अने एविरि त्ये भगवानने विषे प्रीती ये जुक्तजे एवा प्रवृत्ति निवृत्ति धर्म रूप कर्म नुं कर बुं ते ने ज एकां
 तिक धर्म क ह्यो छे ॥ ते एकांतिक धर्म के बो छे तो आत्यंतिक कल्याण जे साक्षात् भगवान बु धाम तेने
 पमाड नारे छे एवा एकांतिक धर्म जुक्त जे पुरुष ते मो टो सा धु पुरुष ते मणे एकांतिक नक्त क ह्यो
 छे ॥ ३१ ॥ श्लोक स्वधर्मादियुतान न्य भगवद्भक्ति वक्षण एष धर्मो हि भवत्यः व्यसत्तैः सुदुर्द्ध
 रः ॥ ३२ ॥ अर्थः ॥ अने स्वधर्म ज्ञान ने वै रा ग्प तेणे जुक्त जे अनन्य ए वि भगवान नि भक्ति ते छे लक्षण
 जे नुं एवो जे एकांतिक धर्म ते जेने थोडु छे पोताना आत्यंतिक मोक्ष करवानुं बल ते जे मने एवा जे पु
 रुष ते मणे धारवा ते अति श्रे क गण छे ॥ ३२ ॥ श्लोक धारकाः सुर्यदा तस्य तदा प्राडुर्भवत्यः सोऽन
 भवंतियदा ते वतिरो भवति वै तदा ॥ ३३ ॥ अर्थः ॥ अने एकांतिक धर्म न धारवा वाला जे पुरुष ते
 जे ते जे समे होय छे ते समे एकांतिक धर्म जे ते प्रगट थको वरते छे अने एकांतिक धर्म ना धारवा
 वाला पुरुष जे पार न थिं दता तारे एकांतिक धर्म जे ते अदृश्य थर्जाय छे के तां जगत मां प्रगट पण न

थि जणा तो ॥ ३३ ॥ श्लोक साक्षाद्भगवतः संगो तत्र कानां च वेद रागम् ॥ धर्मे ह्येकांतिकः पु
 भिः प्राप्यते नान्यथा क्वचित् ॥ ३४ ॥ अर्थः ॥ अने साक्षात् के तां प्रत्यक्ष प्रमाणे वा जे भगवान तेना सं
 ग थकि अथवा ते भगवान ना जे एकांतिक भक्त ते मना संग थकि पुरुष ते मणे एकांतिक ध
 र्म जे तेने श्रे पमाय छे पण ए वि ना बि जे कोई प्रकारे क्यारि पण एकांतिक धर्म पमा तो न थि
 ३४ ॥ श्लोक ॥ भवे देष्य दाय व्रत दान त्र कृतं युगम् ॥ भवे दे व न तु त्रे ता दा परे न कलिर्न च ॥ ३५ ॥
 ॥ अर्थः ॥ अने जे समे जे दर्शने विषे अथवा जे पुरुष ने विषे एकांतिक धर्म ह्यो छे होय ते समे ते
 वेकांणे सत जुगनि प्रवृत्ति होय पण तंत्रि ता युगनि तथा दापर युगनि तथा कलियुगनि प्रवृत्ति
 न होय ए म जो रा बुं ॥ ३५ ॥ श्लोक ॥ एकांत धर्म माश्रित्य गृहिभिर्ज जनं हरेः ॥ इव यत्तर हिंसे श्र
 विधात व्यंथथा विधि ॥ ३६ ॥ अर्थः ॥ अने गृह स्त ते मणे एकांतिक धर्म ने आ शरि ने जी वनी हिं
 सा ये र दित एवा इव यत्त जे इव कते थाय ए वा विष्णु याग दान व्रत आदिक अने क प्रकार ना य
 त ते ए करि ने यथा विधी भगवान नुं पूजन कर बुं ॥ ३६ ॥ श्लोक ॥ एकांत धर्म माश्रित्य यष्ट व्यस्ता

गिभिर्दरिः ॥ ब्रह्मयतैस्तपोयज्ञैर्योगयज्ञादिभिर्भुवि ॥ ३७ ॥ अर्थः ॥ अने आप्रथविने विषे जे त्यागी छे
तेमणे तो एकांतिक धर्मने आचारिने ब्रह्मयज्ञ जे भगवानसंबंधि ज्ञास्त्रने भगवांभणववांविवा
रवां पाठ करवो तथा भगवाननास्वरूप बुनिरूपण करि दिरवा उ बुंतेणे करिने तथा तपोयज्ञ जे पोता
नदिद इन्द्रियोऽप्रतः कर्णने दे देवोतेणे करिने तथा योगयज्ञ जे अष्टांग जोग साधवो ए आदिक
जे यज्ञतेणे करिने भगवानने पुजवा ॥ ३७ ॥ श्लोकः ॥ ते पुयज्ञे पुये देवास्तदीयते नतेः ॥ विद्याः ॥ भाव
यित्वाभ्यर्चनीयाननु कार्या पृथ म्मतिः ॥ ३८ ॥ अर्थः ॥ अने ते यज्ञने विषे पूजवा जोग्यपणे कखा जे वि
जा देवते भगवानना भक्तपणे करिने भावना करिने केतो भगवानना भक्तजोणिने पूजवा पण पृ
थक मतिन करवि केतो ते देवने इष्ट देवपणे जो एणने न पूजवा इष्ट देवतो एक भगवानने ज जोणिने ते
नि पूजा करविने विजा देवते ए भगवानना भक्तजोणिने पूजवा ॥ ३८ ॥ श्लोकः ॥ एकांति नो वै
स्ववायेते त्यक्त्वा भौतिका निह ॥ देहा लुब्धा दिव्यतनूर्गोलोकं धामयांति हि ॥ ३९ ॥ अर्थः ॥ अने
आलोकने विषे जे भगवानना एकांतिक भक्त छे ते जेते आपंच भूतना देहनो त्याग करिनेने ब्रह्मरूप

जे

एवां जे दिव्य देहतेने पांमिने भगवानना गोलोक धामने पांमे छे ॥ ३९ ॥ श्लोकः ॥ इत्येकांतस्पधर्मस्पल
क्षणं कथितं स्फुटम् ॥ तपां सुग्राणियत्रास्यै चक्रुः पूर्वमहर्षयः ॥ ४० ॥ अर्थः ॥ हे मुने ए विरित्ये ए
कांतिक धर्मनु लक्षणते सारि पवे समहाय ए म अमेतमने क र्कते एकांतिक धर्म के वो छे नो जे ए
कांतिक धर्मनि प्राप्तिने अर्थ पूर्व मोटा ऋषि जे ते उ यतपने करता हवा ॥ ४० ॥ श्लोकः ॥ तस्मान्मुमु
क्षुरिच्छेद्यः श्रेय आसंति कंसवु एकांतधर्मसेवेतमुक्तः स्यासंस्तेस्ततः ॥ ४१ ॥ अर्थः ॥ ते मादे जे
मुमुक्षु पोताना आसंति कव्याणने ई छे तो होय ते मुमुक्षु जे ते एकांतिक धर्मने सेवे छे केतो ए
कांतिक धर्मने पाले अने ते एकांतिक धर्मने पालवे करिने जन्म स्वरूप संसार थकि मुका ईजा
य छे ने भगवानना धामने पांमे छे ॥ ४१ ॥ श्लोकः ॥ पुरापिये संप्राप्ता मुक्तिमासंति कीजनाः तेष्य
नेने वधर्म ए प्रामानत्व न्यसाधनैः ॥ ४२ ॥ अर्थः ॥ अने पूर्व जे जे पुरुष पांम्या छे ते पण एकां
तिक धर्म करिने जे पांम्या छे पण विजे साधने करिने नथि पांम्या ॥ ४२ ॥ श्लोकः ॥ पालयंस्त्वमि
मं धर्मं त्यागी नोऽन्यान्मदाश्रितान् तथैव वर्तयैः सर्वांन्समर्थो सियतो मुने ॥ ४३ ॥ अर्थः ॥ अ

नेहे मुनेतमेजेते आकांतिक धर्मने पालताथका अमारा आश्रित ए वाजे बिजा सर्वे त्यागी साधुते म
 नेते आकांतिक धर्म प्रमाणे जवरता ववो जे मायेत मेजेते ए विरित्ये वरत बुं वरता व बुं तेने विषे समर्थ छे
 ध३ ॥ श्रीक ॥ धर्मा मृतमिदं पुण्यं सेवेरन्येऽत्र सज्जनाः ॥ कालसर्पभयंतेषां संसृतिः स्यान्न कर्हि
 चित् ॥ ४४ ॥ अर्थ ॥ अने पवित्र ए बुं जे आधर्मा मृत के तां आत्तिक मोक्षने पमाडे ए बुं त्यागि सा
 धुना एकांतिक धर्म रूप अमृत तेने आलोकने विषे जे साधुजन सेवे के तां भणि सांभलिनै
 आविरित्ये वरते तेमने काल रूप जे सर्प तेथ कि भयन थाय तथा संसृति जे वारं वार जन्म म
 रण ते क्यारे पणन थाय ॥ ४४ ॥ श्रीक ॥ इति परमपवित्रं सर्वदा सेवनीयं निपुणमतिमद्भिः स
 र्वसंतापकृद्यै ॥ सरसमिदं पितृभित्यागि धर्मा मृतं तेजनि मृति भयभुक्ता धामयां त्येव विक्षो
 ः ॥ ४५ ॥ अर्थ ॥ अने हे मुने आविरित्ये जे त्यागि साधुना एकांतिक धर्म रूप अमृत ते अतिशे पवि
 त्र छे तथा सत असत ना विवेके जुक्त छे अतिडा पणे जुक्त छे बुद्धि जे मनि ए वाजे मोटा साधुते
 मण सर्व काले सेव वाजो पण बुं छे तथा सर्व संतापने हरे ए बुं छे अने ए विरित्ये बुं जे आधर्मा मृ

५

६२

ततेने आलोकने विषे जे त्यागी साधु पान करे छे रे छे के तां अतिशे हे तने आदरे जुक्त थका भ
 णिने तथा सांभलीने तथा विचारिने प्रमाणे जवर छे ते त्यागी साधु जे ते जन्म मरण ना भय थ
 कि सुं काण थका भगवानना धामने जपोमछे ने ब्रह्म रूपथे ईने अरवेड भगवाननि से वा
 मोर हे छे ॥ ४५ ॥ सुव्रत उवाच ॥ श्रीक ॥ इत्युक्तं माश्रुत्य ससाधर्मद्वंदं सदीशेन मुनिः प्रसन्नः धु
 स्वयंतथैवाऽनघवर्तमानो ह्यवीरत त्यागि जनांश्च सचान् ॥ ४६ ॥ इति श्रीसंसेगी जीवने नार
 यण चरित्रे धर्मशास्त्रे चतुर्थे प्रकरणे त्यागी धर्म बुजाना दिव्य क्षण निरूपण नामा षष्ठाऽध्या
 यः ॥ ६ ॥ अर्थ ॥ दवे सुव्रतरुषिक हे छे हे निष्पाप ए वारा जा ए विरित्ये सत पुरुषना स्वामि ए वा
 जे श्री भक्ति धर्मना पुत्र पुरुषोत्तम नारायण तणे क ह्यो ए वाजे त्यागी साधुना एकांतिक धर्म
 ना समृद्ध तेने सांभलीने प्रसन्न थया ए वाजे ते गोपालानंद मुनी तेजे ते पोते ते विरित्ये जवरता थ
 का सर्व जे बिजा त्यागी ए वा साधुजन तेमने पण ते विरित्ये जवर तावता हवा ॥ ४६ ॥ ए विरित्ये
 श्री नारायणानां छे चरित्र जेने विषे ए वा धर्मशास्त्र रूप जे श्री संसेगी जीवना मे अथ तेने विषे जे

धर्मा-मृ-
६३

चाद्युप्रकरणतेमांजे त्यागीसाधुना धर्मतेने विषे जान वैरूपने ज्ञानी नोजे लक्षण तेमनुं निरू-
पण करू एनामे लगे अध्याय जे ते थयो ॥ ६ ॥ श्लोक ॥ निजा श्रितानां साधूनां दिताय त्यागीनां
भुवि ॥ धर्मा मृतमिदं पुण्यं रूपया हरिणे दितम् ॥ १ ॥ अर्थ ॥ आप्ठय विने विषे पोतामा आ-
श्रित एवाजे त्यागी साधु ते मनाहितने अर्थे पवित्र एवुं जे आधर्मो मृत ते जे ते श्रीहरिने रुपयाये
करिने कटक ॥ १ ॥ श्लोक ॥ साधु संतोषणी तस्पटी का प्रेरणया सताम् ॥ तसेवके न लिखिता
मयेये दिय अमति ॥ २ ॥ अर्थ ॥ अने त्यागी साधुने संतोषमा डे ए विजे ते धर्मा मृत नि आटिका ते जे
ते ते श्रीहरिने तथा श्रीहरिना संत नो सेवक एवो शुकानंद जे ऊं ते मे ते ए संत नि मे रण जे आजा
ते आसाये करिने यथामति लिखि ॥ २ ॥ श्लोक ॥ विक्रमा कृशक स्यात्वे रं क वस्विंडु संमि-
ते ॥ षष्ठां पौषस्य शुक्यायां संपूर्णं यं गुरोर्दिने ॥ ३ ॥ अर्थ ॥ अने संवत् १८५० अदार सोनेने बुना
पोष शुदि ६ चवने गुरु वारने दिवे स आधर्मा मृतनी टीका संपूर्ण थरि छे ॥ ३ ॥ श्लोक ॥ भक्ति धर्म
सुतस्तेन श्रीहरिः सवथामियि प्रसन्नोः स्तुतदीयाये संतोषे कान्तिका श्रते ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ श्री भ

अ०६

६३

धर्मा-मृ-
६४

क्ति धर्मना पुत्र एवाजे श्रीहरि ते जे ते आटिका लखे करिने मारि उपर सर्व प्रकारे प्रसन्न था-
वो तथा ते श्रीहरिना एकांतिक न कर एवाजे त्यागी साधु ते पण मारि उपर सर्व प्रकारे प्रसन्न थावो
४ ॥ इति श्रीसद्गानंद स्वामि निरूप्य शुकानंद मुनि लिखिता श्रीधर्मा मृतटीका संपूर्णा ॥ ॥ श्री भ-
क्ति धर्मात्मजाय श्रीहरि कृष्णाय नमो नमः ॥ ॥ श्रीनारायण मुनि चरण विद्वांसो नमः ॥ ॥ श्रीगुरुदेवसेध
लेखक दरिभक्त ब्राह्मण देवदरि नारायणदां मोदरना जे स्वामि नारायण बांच ज्यो ॥ श्रीहरि नमः

अ०६

टिका०
६४